

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

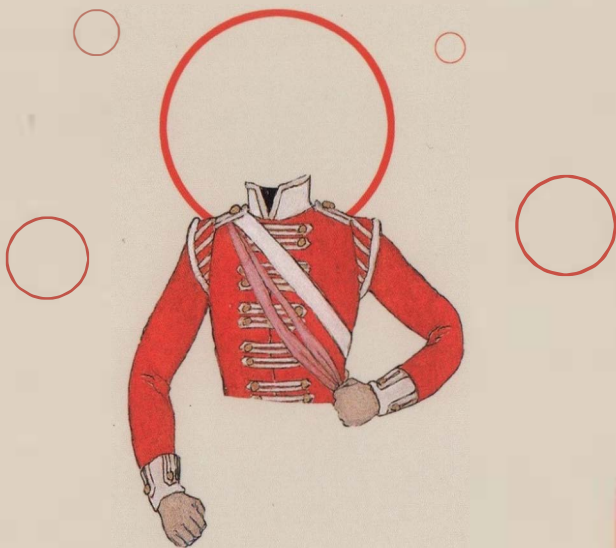
Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

GENERAL'İN

YÜZÜĞÜ

SELMA

LAGERLÖF

Çeviri: Selda Somuncuoğlu

EPONA

EPONA

geniş kitaplık

Bu eserin tüm yayın hakları Epona Yayıncılık'a aittir. Yayıncının yazılı izni alınmadan hiçbir şekilde kaynak gösterilmeden kopyalanamaz, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

General'in Yüzüğü
Selma Lagerlöf

e p o n a : 3 5

K ı r m ı z ı : 0 2

Yayına Hazırlayan
Tugay Kaban

Düzeltili
Tuba Kenan

İllüstrasyon
Volkan Denizhan

Kapak Tasarım
Yasin Çetin

Sayfa Tasarım
ademsenel.com

1. Baskı: Nisan 2021

ISBN
978-625-7785-13-6

Baskı ve Cilt
Ana Basın Yayın Gıda İnş. San. ve Tic. A.Ş.
Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad.2622 Sk.
Güven İş Merkezi No:6/13 Bağcılar /İst
Sertifika No: 20699

Epona Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Ltd. Şti.
Sertifika No: 44917
Meşrutiyet Mah. Şair Nigâr Sok. No: 6/13 Şişli/İstanbul
Telefon: 0212 513 0343
eponaakademi.com
info@eponaakademi.com

GENERAL'İN YÜZÜĞÜ

SELMA LAGERLÖF

İngilizcesinden çeviren: Selda Somuncuoğlu

EPONA

Selma Lagerlöf

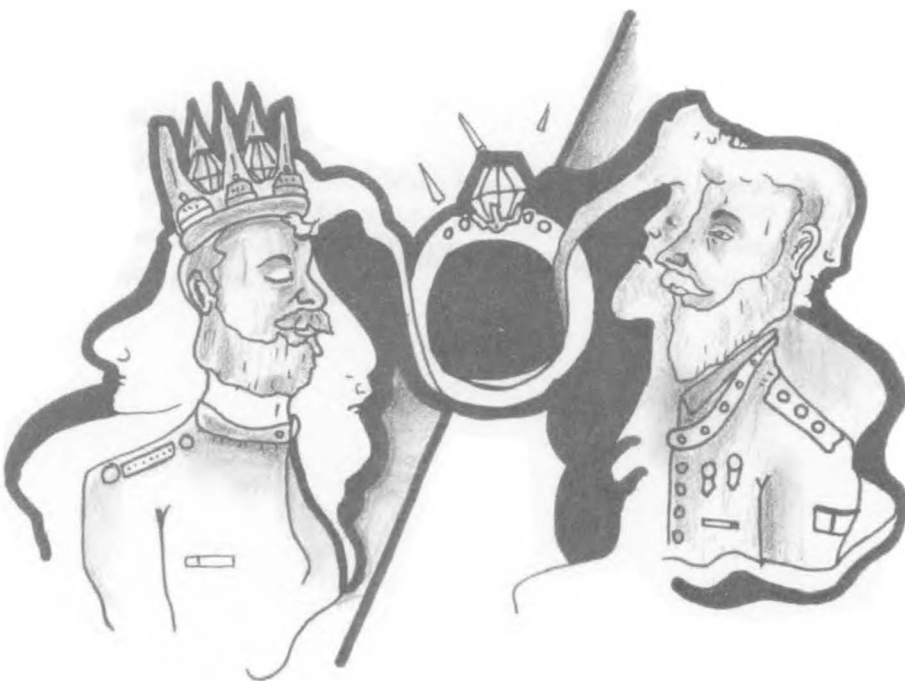
Selma Lagerlöf (1858-1940) İsveç'te doğdu. 1885'te Landskrona'daki bir ortaokulda öğretmenliğe başladı. 1890 senesine kadar şiir ile iştigal oldu. En bilindik eseri Gösta Berling Efsanesi 1891'de yayınlandı. Öğretmenliği bıraktıktan sonra İtalya'da bir süre yaşadı ve Sicilya'da geçen Deccal'in Olağanüstülükleri adlı romanını yazdı. Yirmili yılların ortalarında meşhur üçlemesini yayınladı: General'in Yüzüğü (1925), Charlotte Löwensköld (1927) ve Anna Svärd (1928). Selma Lagerlöf 16 Mart 1940'ta vefat etti.

Selda Somuncuoğlu

ODTÜ İdari İlimler, İşletme bölümünden 1981'de mezun oldu. Emekli olduğu 2000 yılından itibaren toplum bilim ve sanat alanında kitaplar çevirdi. Halen çocuklarla ve doğayla ilgili gönüllü işler yapmakla meşgul.

GENERAL'İN YÜZÜĞÜ*

* Yazarın; *Löwensköldska Ringen* (1925), *Charlotte Löwensköldska* (1927) ve *Anna Svärd* (1928) adlı uzun öykülerinden oluşan üçlemesinin ilk eseri. Türkçeye, Thomas B. Costain ile John Beecroft tarafından hazırlanmış 1956 tarihli *Stories to Remember* adlı kitapta (cilt 1, Popular Library, New York) *The General's Ring* adıyla yer alan İngilizcesinden çevrildi; hikâyeyi İngilizceye çevirenin adı belirtilmemiş.

Eski zamanlarda “korku” nedir bilmeyen insanlar yaşamış. İncecik buzun üstünde kaymaktan ve vahşi atlara binmekten korkmak bir yana bundan keyif alan bu kişiler hakkında çok şey duydum. Maharetli parmaklarıyla yaptığı hileler sayesinde kağıt oyunlarında bir kere bile kaybetmemiş olan Ahlegard’ın karşısına geçmeye cesaret edenler; Cuma günleri seyahate çıkmaktan, masaya on üç kişi oturmaktan korkmayanlar da varmış.

Ama bu kişilerin içinde acaba Hedebyli General Löwensköld’ün korkunç yüzüğünü takmaya cesaret edebilmiş birileri de olmuş muydu?

Löwensköldlere, ünlerini ve topraklarını kazandıran işte bu General’di; aile epey bir zamandır Hedeby’de oturmaktaydı. Üst kattaki büyük oturma odasında General’in bir portresi asılıydı. İki pencere arasında duran bu resim, yerden tavana kadar bütün bir duvarı kaplardı. İlk bakışta mavi paltosu, güderi eldivenleri ve uzun çizmeleriyle mozaik döşeme üzerinde dimdik ayakta duran kişinin XII. Charles olduğunu sanabilirdiniz.

Mavi paltonun yakasından geniş ve kaba bir köylü suratı yükselmekteydi. Bu haliyle daha çok, yaşamı boyunca her gün saban sürmüş birine benziyordu. Bu sıradanlığına rağmen akıllı, güvenilir, hatta büyük bir adam olduğu izlenimi veriyordu. O kadar ki günümüzde yaşasa rahatlıkla

bir mahkeme ya da belediye meclisi üyesi olabilirdi. Ama o, Kahraman Büyük Kral zamanında yaşamış, askerlik görevi için köyünden ayrılmış, savaflara katılmış ve hizmetleri karşılığında kraliyet tarafından Bro bölgesindeki Hedeby arazileriyle ödüllendirilmiş, yani memleketine hem zengin hem de General Lövensköld olarak dönmüş yoksul bir adamdı.

Resme uzun uzun baktıkça ona yakınlık duymaya, hatta Polonya ile Rusya arasındaki yarığı, bunun gibi adamların Kral XII. Charles önderliğinde sabanlarıyla açmış olduğuna inanmaya başlıyordunuz. Kabul edersiniz ki kralın ordusunda yalnızca maceraperestler ve saray çevresi yoktu. Tıpkı resimdeki bu adam gibi, onu seven ve onun uğruna yaşamaya da ölmeye de hazır olan dürüst insanlar da vardı.

Resmi inceleyen aile üyelerinin içinde mutlaka ve hemen her zaman, General'in sol elindeki eldiveni, işaret parmağına taktığı büyük mühürlü yüzüğü sergilemek için çıkarmış olduğunu söyleyen birileri çıkardı. Bu yüzük, kralının – onun için tek bir Kral vardı – ona bizzat vermiş olduğu bir armağandı. Yani yüzük, Bengt Lövensköld'ün krala bağlılığının bir nişanı olduğu için resimde yer alıyordu. Ne yazık ki kralın iyi bir hükümdar olmadığını söyleyenler de yok değildi, hatta sonuçlarını düşünmeden attığı adımlar yüzünden krallığı çökme noktasına getirdiğini bile dile getirenler olmuştu. Bütün bunlara rağmen General, krala olan bağlılığından hiç vazgeçmedi. Onun kralı, kimselere benzemezdi. Bir süreliğine olsun yanında bulunmuş herkes, dünyevi şeref ve başarının yanı sıra, daha soylu ve yüksek amaçlar uğruna da savaşılabileceğini kavrardı.

Bengt Lövensköld yüzüğün resimde görülmesini nasıl istediye öldüğünde onun kendisiyle birlikte mezara gömülmesini de arzu etmişti. Bunun kibirle bir alakası yoktu. Elbette Tanrı'nın ve meleklerinin huzuruna çıktığında, kralın

ona verdiği bu mücevherle övünmek gibi bir çabası olamazdı; onun tek arzusu, öteki dünyada XII. Charles'ın güvendiği şovalyeleriyle birlikte oturduğu o salona girdiğinde, yüzük sayesinde onun tarafından tanınmak ve hayatı boyunca büyük bir şerefle hizmetinde bulunduğu bu adamın sonsuza kadar yakınında olmaktı...

Öldüğünde, General'in bedeni bir tabut içinde Bro kilisenin bahçesine, kendi hazırlattığı mezara yerleştirildi; yüzük sol elinin işaret parmağında takılıydı. Törende bulunanlar, böyle büyük bir hazinenin tabutla birlikte mezarı boylamasına elbette teessüf ettiler; General'in yüzüğü, en az kendisi kadar bilinir, tanınırdı. Yüzüğün büyük bir arazi satın alacak kadar, kraliyet mührünün oyulmuş olduğu kırmızı taşın da bir o kadar kıymetli olduğu söylenirdi. İnsanlar, oğullarının General'in bu arzusuna karşı gelmeyip babalarını böyle bir hazineyle birlikte gömecek kadar cömert olduklarını düşünmekle yetindiler.

Eğer General'in yüzüğü gerçekten resimde görüldüğü gibiyse birkaç yüz yıl öncesi için epey makbul olabilir, ama bugün kesinlikle kimsenin takmaya cesaret edemeyeceğı irilikte bir şey! "Gortz'un Adamları"na karşı verilen savaş yüzünden ülke iflasın eşiğine geldiğinde mücevherlerin, değerli madenlerden yapılmış kapacak ne varsa her şeyin kraliyet hazinesine bağışlanmış olduğunu, o dönemde birçok insanın altın diye bir şey görmediğini, altının yalnızca sözü edilen bir nesne olduğunu unutmamalıyız. İşte bu nedenle, halk hiçbir işe yaramaksızın tabutla birlikte gömülen yüzüğü bir türlü unutamadı. Toprağı gömülmesi büyük bir haksızlıktı yabancı bir ülkeye götürölüp büyük paralara satılabilir, bu para ile yiyecek içecek hiçbir şeyleri olmayan, saman ve ağaç kabuklarıyla karınlarını doyurmaya çalışan halka gıda sağlanabilirdi.

Birçok kiři dūřlemesine rağmen, bu değerli hazineyi ele geğirmeyi ciddi olarak dūřünmek pek mümkün değildi. Yüzük, üstü sıkı sıkı vidalanmış bir tabutun içinde, taş duvarlarla çevrili bir mezarlıkta ve ağır bir mezar taşının altında, yani en cesur hırsızın bile ulaşamayacağı bir yerde duruyordu, dünyanın sonuna kadar da orada kalacağına herkes inanmıştı.

II

General Bengt Löwensköld 1741 yılının Mart ayında ölmüştü, birkaç ay sonra Hedeby’de yaşayan en büyük oğlu George Löwensköld ise dizanteriye yakalanan küçük kızını kaybetti. Zavallı çocuğu pazar ayininden hemen sonra gömdüler; ayine katılanların tümü cenaze töreni için Löwensköldlerin mezarlığında toplanmıştı. Ufak tabut büyükbabanıkinin yanına konululacaktı, bu nedenle aileye ait mezar odası bir taş ustası tarafından açılmış, hazırlanmıştı.

Cenaze ayinine katılmak için mezarın etrafına toplanmış herkesin aklında tek bir şey vardı; kimseye yararı olmaksızın mezarın dibinde öylece yatmakta olan kraliyet yüzüğü. İçlerinden bazıları yanındakine, ertesi güne kadar mezar kapatılmayacağı için yüzüğü almanın hiç de zor olmadığını fısıldamış bile olabilir.

Kalabalığın içinde, Mellomstuga’da yaşayan Olsbyli Bard Bardsson adlı bir köylü de vardı. Ama yüzük konusunda hayıflananlardan biri değildi o. Tam tersine, insanlar bu konuda konuşmaya başladıklarında o, her zaman iyi bir çiftliği olduğunu, General’in koca bir altın külçeyi kendisiyle birlikte mezara götürmüş olmasının kendisini hiç mi hiç ilgilendirmediğini söyleyip durmuştu.

Bununla birlikte, şimdi orada dikilirken mezarın açılmak zorunda kalmış olmasının çok garip olduğunu düşünüyordu. Bu onu, ve muhtemelen başkalarını da çok rahatsız etmişti.

Kendi kendine şöyle dedi: “Yüzbaşının bu öğleden sonra mezarı kapattırması gerek, çoğu kişinin aklında o yüzük var.”

Hiç üstüne vazife olmadığı halde, bütün gece mezarın açık kalmasının ne kadar tehlikeli olacağını düşünüp duruyordu. Ağustos ayıydı, geceler çok karanlıktı ve eğer mezar o gün kapatılmazsa hırsızın biri kolayca girer kıymetli yüzüğü yürütürdü. O kadar büyük bir endişeye kapılmıştı ki neredeyse gidip yüzbaşını uyaracaktı, ama insanların kendisini biraz alık bulduklarını biliyor, gülünesi bir duruma düşmek istemiyordu. “İşte bunda haklısın” diye düşündü kendi kendine, “işgüzarlık yaparsan elbette alay edilirsin. Sağduyulu bir adam olan yüzbaşı tabii ki mezarın kapatılması için bir girişimde bulunmuştur.”

Düşüncelerine öyle dalmıştı ki cenaze töreninin sona erdiğini farketmemiş, mezarın başında dikilmeyi sürdürüyordu; karısı kolundan çekirtmese daha da dikilecekti.

“Neyin var senin?” dedi kadın. “Kedinin fare deliğini gözlediği gibi gözünü dikmiş nereye bakıyorsun?”

Adam, gözlerini yerden kaldırdığında mezarlıkta kendisi ile karısından başka kimsenin kalmadığını gördü.

“Bir şeyim yok,” dedi. “Yalnızca merak ediyorum da ...”

Merak ettiği şeyi karısına söylemek istiyordu elbette, ama onun kendisinden daha akıllı olduğunu biliyordu. Gereksiz endişeye kapıldığını, mezarın açık ya da kapalı olmasının yalnızca yüzbaşı Löwensköld’ü ilgilendirdiğini söyleyeceğinden emindi.

Eve gitmek için yola koyuldular. Bard Bardsson kiliseden çıkınca konuyu unutacağını sanıyordu. Ne var ki öyle olmadı, çünkü karısı sürekli cenaze töreninden, tabuttan, törene katılanlardan, ayinden ve vaazdan söz edip durdu. Kendisi de karısının söylediklerini hiç duymadığı halde, sırf

dinlemediğini anlamasın diye ara sıra bir şeyler mırıldanıyordu. Bir süre sonra kadının sesi artık çok uzaktan gelmeye başladı, beyni tamamen endişe ettiği konuyla meşguldü.

“Bugün Pazar,” diye düşündü, “taş ustası tatil günü çalışmaz. Bu durumda, yüzbaşının fazladan para vererek onu gece çalıştırması gerekir. Umarım bu aklına gelir!”

Birden yüksek sesle konuşmaya başladı. “Her halükarda yüzbaşını görmem gerek. İnsanların benimle alay etmesini umursamamalıyım.”

Karısının yanı başında yürüdüğünü hepten unutmuştu. Kadın durup şaşkın şaşkın ona bakınca kendini çabucak toparladı.

“Yok bir şey,” dedi, “demin düşündüğüm konuyla ilgili yalnızca.” Böylece yürümeye devam ettiler, bir süre sonra da evlerine vardılar.

Nihayet endişeleri son bulacaktı işinin başına geçebilir biraz çalışabilirdi ama o gün pazardı ve Mellomstuga’da hiç kimse, o gün akşam yemeğinden sonraya kadar herhangi bir işle uğraşmazdı. Mecburen kulübede kalacaktı ve anında bütün kuşku­ları beynine hücum etmeye başladı. Sonunda oturduğu yerden kalktı, dışarı çıktı ve Hedeby’ye gidip yüzbaşıyla konuşmak niyetiyle atını eğ­erlemeye başladı.

“Bunu yapmazsam yüzük bu gece çalınır,” diye düşünüyordu.

Ne var ki işi bu kadar ciddiye almasına rağmen, bir türlü gerekli adımı atamıyordu. Fazla çekingendi. Komşu çiftliğe gidip çiftliğin sahibi arkadaşına endişelerini anlatmaya karar verdi. Adamın yanına vardığında onun yalnız olmadığını görünce konuşmaya çekindi, tek kelime etmeden geri döndü.

Güneş batar batmaz, sabaha kadar deliksiz bir uyku çekmeye kararlı bir şekilde doğruca yatağa girdi, ama hiç uykusu yoktu. Sabahki huzursuzluğu geri gelmişti, bütün gece bir o yana bir bu yana dönüp durdu. Tabii karısı da uyuyamadı ve çok geçmeden neden o kadar huzursuz olduğunu sordu.

“Yok bir şey,” diye yanıtladı adam her zamanki gibi. “Aklima takılan şeyi düşünüp duruyorum.”

“Bütün gün bunu söyleyip durdun,” dedi karısı, “artık düşündüğün şeyi bana da söyleme zamanı gelmedi mi? Akıldaki şey bana söyleyemeyecek kadar kötü değil herhalde.”

Bard, karısının bu sözünden biraz cesaret aldı ve eğer ona her şeyi anlatırsa uyuyabileceğini düşündü.

“General’in mezarının kapatılıp kapatılmadığını, gece boyunca açık kalıp kalmayacağını düşünüyordum,” dedi.

Karısı güldü. “Ben de onu düşünüyorum, üstelik bugün kilisede olan herkesin de aynı şeyi düşündüğüne eminim,” dedi. “Ama bu uyku kaçıracak bir şey değil ki!”

Bard, karısının olayı bu kadar basit bir şekilde açıklamasına sevindi. Rahatlamıştı, artık uyuyabilirdi.

Ancak tam bitti derken her şey yeniden başladı. Her kulübeden, her bahçeden onlarca gölgenin süzüldüğünü, hepsinin aynı istikamete yöneldiğini, bütün adımların açık mezarın bulunduğu kiliseye doğru atıldığını hayal etmeye başladı. Kıpırdamadan yatmaya, karısını uyandırmamaya çalışıyor, ama başına ağrılar giriyor, her yerinden ter fışkırıyordu. Tekrar bir o yana, bir bu yana dönmeye başladı. Sonunda karısının sabrı taştı ve yarı şaka:

“Sevgili kocacım, gözünü kırpmadan bir oraya bir buraya dönüp duracağına kiliseye gidip mezarlığa baksan daha iyi olmaz mı?” dedi.

Kadın sözlerini daha bitirmemişti ki adam yataktan fırlayıp giyinmeye başladı. Karısı haklıydı. Olsby'den Bro kilisesine yürümek yarım saatten fazla zamanını almazdı. Bir saate kalmaz döner, gecenin kalanında bir güzel uyurdu. Adam kapıdan çıkar çıkmaz karısı, onu kiliseye tek başına göndermenin iyi bir fikir olmadığını düşündü, çabucak yataktan kalktı ve giyindi.

Olsby'den aşağı doğru inen eğimli yolda kocasına yetişti. Bard karısının arkasından geldiğini görünce güldü.

“General’in yüzüğünü çalmayacağımdan emin olmak için mi peşimden geldin?” diye sordu.

“Tanrım sen sabır ver!” dedi kadın. “Böyle bir şey aklına bile gelmez, bilirim. Hayaletlerle, şeytanlarla karşılaşsan yanında olayım diye geldim.”

Hızlı hızlı yürümeye başladılar. Gece inmişti, gökyüzünün batı tarafındaki incecik bir ışık çizgisi dışında her yer kapkaranlıktı; neyse ki ne yöne gideceklerini biliyorlardı. Kendilerinden emin, konuşa konuşa ilerlediler. Tek yapacakları kilise bahçesindeki mezarın hâlâ açık olup olmadığına bakmaktı, böylece Bard endişelenmeyi bırakıp uyuyabilecekti.

“O ailenin, dikkatleri bir kez daha yüzüğe çekecek kadar düşüncesiz olduğuna inanamıyorum,” dedi Bard.

“Bakalım, göreceğiz,” dedi karısı. “Sanırım şu karşıımızdaki kilise bahçesinin duvarı.”

Adam durdu. Bir an karısının sesinin neden bu kadar neşeli olduğunu sordu kendine. Elbette karısı da onunla aynı nedenle buraya kadar gelmişti.

“Kilise bahçesine girmeden önce, eğer mezar açıksa ne yapacağız, bu konuda bir anlaşılmaya varmamız gerek,” dedi Bard.

“Açık da olsa kapalı da olsa, eve dönüp yatağa girmekten başka bir şey yapabileceğimizi sanmıyorum,” dedi karısı.

“Evet, haklısın,” dedi adam ve yürümeye başladı. Biraz sonra durdu ve, “Bence bu saatte kilise bahçesinin kapısı kilitlidir,” dedi.

“Evet. General’i ziyaret edip her şeyin yolunda olup olmadığını görmek istiyorsak duvardan atlamamız gerekecek.”

Adam bir kez daha şaştı kaldı. Çünkü yuvarlanan taş sesleri duyuyordu, bir an batı yönünde, henüz tam karar-mamış gökyüzünün hafif ışığında karısının görüntüsü belirdi. Kadın duvarın tepesine tırmanmıştı bile. Aslında duvarın ancak bir metre yükseklikte olduğu düşünülürse bu o kadar da zor bir iş değildi. Ama kadının kendisinden önce içeriye girmiş olması çok garipti doğrusu.

“Hadi elini ver,” dedi kadın, “sana yardım edeyim.”

Duvarın inder inmez sessiz ve dikkatli bir şekilde toprak tümseklerin üzerinden atlaya atlaya ilerlerdiler. Derken Bard mezarlardan birine takıldı, neredeyse düşecekti; sanki ölümlerden biri ona çelme takmıştı. Öyle korktu ki tir tir titremeye başladı. Niyeti anlaşılсын diye yüksek sesle:

“Buraya kötü bir amaçla gelmedim,” diye söylendi.

“Doğru söylüyorsun,” dedi karısı. “Kesinlikle öyle. İşte mezar da tam şurada.”

Simsiyah gökyüzüne doğru dimdik uzanan mezar taşını o da farketmişti. Mezarın başına geldiklerinde kapağın açık olduğunu gördüler. Mezar odasına açılan duvar henüz örülmemişti.

“Bu ne dikkatsizlik!” dedi Bard. “Burada bir hazinenin yattığını herkes biliyor, belli ki onu bir kez daha sergilemek hırsına kapılmışlar.”

“Kimsenin bir ölüyü soymaya kalkışmayacağına güveniyorlar herhalde,” dedi karısı.

“Ben bile o odaya girmeye heves etmezdim,” dedi adam. “Aşağı inmesi o kadar zor değil de indikten sonra kapana kısılmış tilkiden farkın kalmaz.”

“Bugün gündüz, küçük bir merdivenin aşağıya sallandırılmış olduğunu görmüştüm,” dedi kadın, “ama çoktan almışlardır.”

“Gidip bakayım orda mı?” dedi adam. “İnanabiliyor musun!” diye bağırdı ardından, “Bu kadar da olmaz! Merdiven hâlâ orada.”

“Bu çok aptalca,” diye cınladı karısı, “neyse ki orda yatan kendi malını koruyabilecek biri. Merdivenin o kadar da önemi yok.”

“Keşke ben de bundan o kadar emin olabilsem,” dedi kocası. “Acaba merdiveni çekip alsam mı?”

“Bence biz hiçbir şeye dokunmayalım. Yarın mezarın nasıl bırakıldıysa öyle bulunması iyi olur.”

Bir süre ne yapacaklarını bilemeden aşağıdaki odaya bakıp durdular. Aslında bir an önce evlerine dönmeleri gerekirdi, ama ikisinin de ne olduğunu anlamadıkları gizemli bir şey adeta onları oldukları yere mıhlamıştı.

“Peki merdiveni olduğu yerde bırakalım,” dedi Bard, “Ama General’in hırsızları uzak tutacak kudrete sahip olduğundan pek emin değilim.”

“O zaman aşağıya, odaya in ve kudretli olup olmadığını kendi gözlerinle gör,” dedi karısı.

Bard sanki ondan gelecek böyle bir emri bekliyordu, hiç vakit kaybetmeden merdivenden aşağı inmeye başladı. Tam ölü odasının zeminine ayak basmıştı ki bir ses işitti, hemen ardından da karısının yanında bittiğini gördü.

“Sen de mi geldin?” dedi.

“Seni ölüyle yalnız başına bırakamazdım.”

“O kadar tehlikeli olacağını sanmıyorum,” dedi adam.
“Canıma kastedecek soğuk bir el falan yok burda.”

“Elbette! Zaten bize bir şey yapmaz, yüzüğü çalmak gibi bir niyetimiz yok ki. Ama yine de bir düşün, sırf eğlence için, tabutun vidalarını açsak mı!”

Adam anında General’in tabutunun üzerine eğildi ve kapağı yoklamaya başladı. Derken eli tepesinde küçük bir haç bulunan bir vidaya değdi.

“Bir şey duyuyor musun?” diye sordu karısı. “Kapağın altında hareket eden bir şey hissediyor musun?”

“Mezardaymış gibi sessiz yatıyor,” dedi adam.

“Elbette, çok değer verdiği o şeyi almaya kalkışmayacağımızı biliyor,” dedi kadın. “Eğer kapağı açarsak tabii başka türlü olurdu.”

“Hadi bana yardım et de açalım,” dedi kocası.

Kapağı kaldırdıktan sonra hazineyi almamak gibi bir imkan kalmamıştı. Çürümüş parmakdan yüzüğü çekip çıkardılar, tabutun kapağını kapattılar ve bir ölü kadar sessiz, odadan ayrıldılar. Kilisenin bahçesinden geçerken el ele tutuşmuşlardı. Taş duvardan atlayıp yola ulaşana kadar da tek bir kelime etmeye cesaret edemediler.

“Düşünüyorum da,” dedi kadın, “adam bunu yapmamızı istiyordu bence. Bir ölünün yüzük takmasının doğru olmadığını artık o da anladı ve onu bize kendi isteğiyle verdi.”

Kocasını bir kahkaha attı. “İşte bu iyi!” dedi. “Beni onun yüzüğü gönüllü olarak verdiğine asla inandıramazsın. Yüzüğü aldık çünkü bizi engelleyecek gücü yoktu.”

“Biliyor musun bu gece çok cesurdun,” dedi karısı. “General’in mezarına girecek cesarete sahip kaç kişi vardır ki!”

“Yanlış bir şey yaptığımı düşünsem yapamazdım, yaşayan birinden hiçbir zaman haksız yere para almadım. Ölü bir adamdan, ihtiyacı olmayan bir şeyi almanın ne zararı olabilir ki?”

Kendilerinden emin ve memnun yürümeye devam ettiler. Bir yandan da neden başkalarının da kendileri gibi bu işe girişmediğini merak ediyorlardı. Bard ilk fırsatta Norveç'e gidip yüzüğü satmayı planladığını söyledi. Karşılığında hayatlarının sonuna kadar yetecek paraya sahip olacaktı.

Birden kadın durdu. “Şuraya, doğuya doğru bak, o gördüğüm ışık da neyin nesi? Gün ağarmaya mı başladı?”

“Hayır, henüz güneş doğuyor olamaz,” dedi adam, “Yangın falan olmalı – Olsby tarafında bir yerler. Neresi, acaba ...”

Karısının keskin çığlığı adamın sözlerini bastırdı.

“Yanan bizim kulübemiz,” diye haykırıyordu kadın, “Mellomstuga yanıyor. Kim yakmış olabilir, sakın General olmasın...”

Pazartesi gününün sabahı, mezar kazıcısı, kiliseden çok uzak olmayan Hedeby'ye gelip duvar ustası ile birlikte mezar odasının duvarını örmek için içeriye girdiğinde tabutun kapağının yerinden oynamış ve üzerini süslemek için konmuş yıldızlarla kalkanların çalınmış olduğunu gördüklerini haber etti.

Bunun üzerine derhal bir araştırma başlatıldı. Mezarın iyiden iyiye karıştırıldığı ve tabutun kapağının vidalarının gevşetilmiş olduğu anlaşıldı. Kapağı kaldırır kaldırmaz da General'in yüzüğünün, olması gerektiği yerde, işaret parmağında takılı olmadığı görüldü.

III

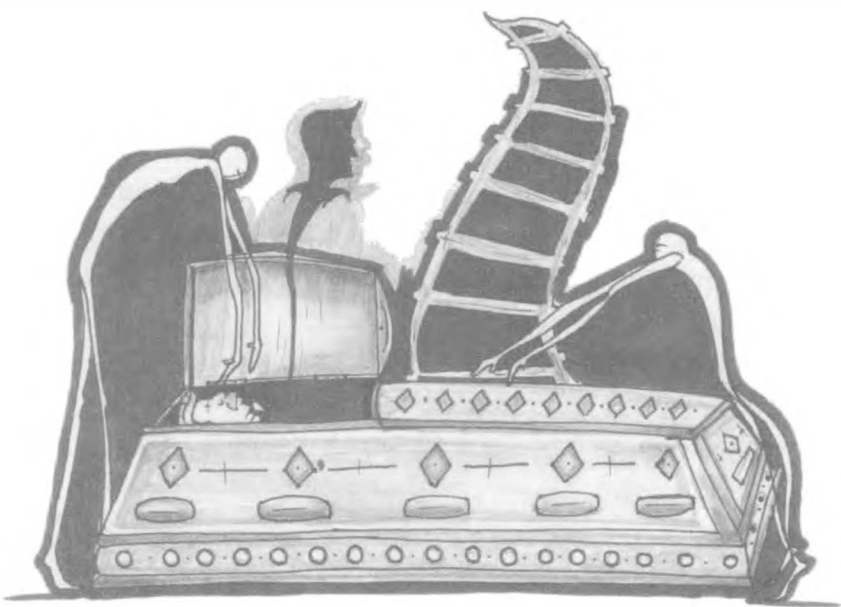
Kral Onikinci Charles'ı sık sık düşünür, insanların onu hem çok sevip hem de ondan çok korkmalarının sebebini anlamaya çalışırım.

Kralın, yaşamının sonlarına doğru bir gün, bir ayın sırasında Karlstad kilisesine girdiğini duymuştum. Alışılmadık bir şekilde, tek başına atına atlamış kasabaya gelmiş ve ayın yapıldığını görünce atını bağlayıp herkesin kullandığı kapıdan kiliseye dalmış.

Salona girdiğinde rahip kürsüdeymiş, hiç kimseyi rahatsız etmemek için oturacak bir yer falan aramadan kapiya yaslanıp vaazı ayakta dinlemeye başlamış.

İçeri girerken hiç ses çıkarmadığı ve loş bir yerde durduğu halde, son sırada oturanlardan biri onu tanımış. Savaşta bir kolunu veya bir bacağını kaybettiği için Poltava muharebesi öncesinde eve gönderilmiş eski bir asker olan bu genç adam, orada duran dik saçlı, kanca burunlu adamın kral olduğunu hemen anlamış ve ayağa fırlamış.

Aynı sırada oturanlar ne olduğunu sorar gibi adama bakınca o da kralın kilisede olduğunu fısıldamış. Tabii, aynı sırada oturan herkes hemen ayağa kalkmış ve sanki kürsüde Tanrı Kelamı okunuyormuş gibi, ayini ayakta dinlemeye başlamışlar. Haber diğer sıralara da yayılmış ve kilisedeki herkes – yaşlısı genci, zengini fakiri, güçlüsü güçsüzü – ayağa kalkmış.

Dediğim gibi, bu olay Charles'ın son yıllarında meydana gelmiş, yani sorunların ve muhalif seslerin duyulmaya başladığı bir zamanda; bu da demektir ki o sırada kilisede bulunanlar arasında kralın hırsı yüzünden en az bir yakını ya da mallarını kaybetmiş bir sürü insan olmalı. Kişisel kayıpları olmasa bile, herkes giderek güçsüzleşen ülkeleri, kaybedilen varlıklar ve düşman eline geçen topraklar için üzülmekteymiş.

Ne var ki hemen her zaman, her yerde ve hep olduğu gibi, bol bol lanet okudukları bu adamın kendileriyle birlikte Tanrının Evi'nde bulunduğu haberi, orada bulunan herkesin eksiksiz olarak ayağa kalkmasına yetmiş. İçlerinde oturmaya devam etmeye yeltenen tek bir kişi olmamış. Aslında o zamanlar için normal olan da budur. Kral orada, kapının yanında ayakta duruyorsa orda durduğu sürece onlar da ayakta kalacaklardır. Oturmak, krala karşı büyük bir saygısızlıktır.

Vaazın uzun süreceğini bildikleri halde sabırla beklemek zorundaydılar. Kapıda duran adamı hayal kırıklığına uğratmak olmazdı.

O, bir asker-kraldı ve askerlerinin uğrunda seve seve ölmelerine alıştı. Oysa burada, kilisede, fedakarlık yapmaya gönüllü olmayan basit köylü ve zanaatkarların, sıradan İsveçli kadın ve erkeklerin arasındaydı. Onu görmeleri bile, anında hükmü altına girmelerine yetmişti. Ona inanıyor, hatta tapıyorlardı, istediği her yere gidebilir, her şeyi yapabilirlerdi. Gerçekten de o gün kilisede İsveç'in kralı olan bu büyük adam için Tanrıya şükretmeyen tek bir kişi bile olmamıştı.

Dediğim gibi, Kral Charles'a duyulan bu sevginin insanın tüm ruhunu nasıl kapladığını; yaşlı, sert, acımasız ve kalpsiz olan bu adama ölümünden sonra bile herkesin nasıl bu kadar bağlı kalabildiğini anlamaya çalışıyordum.

Aslına bakarsanız yüzüğün çalındığının anlaşılmasından sonra Bro halkını en fazla etkileyen şey, bu işi yapanın buna nasıl cesaret ettiği idi. Daha önce, sevdikleri tarafından verilmiş söz yüzükleri tabutlarından çalınan kadınlar olmuş, hırsızlar hiçbir iz bırakmadan kayıplara karışmışlardı; kadının biri elinde çocuğunun bir tutam saçı ile gömülmüştü de bu bile insafsızlarca yağmalanmıştı. Bir kilise görevlisi de başının altına yastık olarak konulan bir İncille gömülmüş, bu da suça teşvik unsuru olmuştu. Ama XII. Charles'ın yüzüğünü, merhum General'in parmağından çalmak, böyle bir suçu bir insan evladının işlemeye cesaret edebileceğine inanmak, gerçekten mümkün değildi.

Büyük bir araştırma yapıldıysa da hırsızın kimliğine dair en ufak bir delil bulunamadı. Çalan her kim ise araştırmacıların işine yarayacak tek bir iz bırakmadan karanlık gecenin içinde kaybolup gitmişti.

İnsanlar hiçbir iz olmamasına inanamıyordu, çünkü daha hafif suçları işleyenleri bile ele vermek için geceleri ortalıkta dolaşan hayalet hikayeleri sık sık anlatılırdı. Araştırmaların sonunda General'in yüzüğünü kolayca kaderine terk etmediği, sağlığında çalınmış olsa nasıl davranması beklenirse öyle, aynı acımasızlıkla davrandığı, yüzüğü vermemek için büyük bir mücadele verdiği söylendi de insanlar biraz olsun rahatladı.

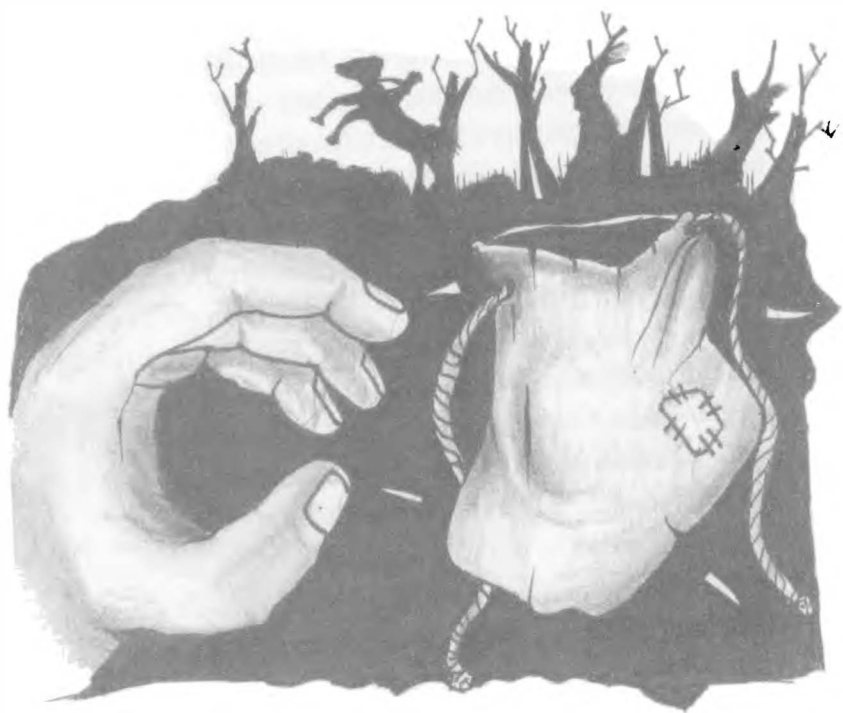
Zaman içinde olması gereken oldu ve bütün kuşkuların üstü yavaş yavaş kapandı, olay öylece unutulup gitti.

IV

Harika bir günün sabahı Bro kilisesinin papazı, Olsby'de yaşayan Bard Bardsson adlı yoksul bir köylüye gelip bakması için çağrıldığında General'in yüzüğünün kaybolmasının üstünden uzun yıllar geçmişti. Adam çok hastaydı ve ölmeden önce papazla bizzat konuşmak istiyordu.

Papaz yaşlıydı; yolu izi olmayan ormanın çok uzak bir köşesinde oturan bu cemaat üyesi hastayı görmeye kendisinin değil, yardımcısının gideceğini söyledi. Bunun üzerine, Bard'ın kızı: başka birisinin değil, bizzat papazın gelmesi gerektiğini kararlı bir şekilde dile getirdi. Babası ona, bu dünyada papazdan başka hiç kimsenin bilmemesi gereken bir şey söyleyeceğini bildirmesini tembih etmişti.

Hafızasını şöyle bir yoklayan papaz, Bard Bardsson'ın sessiz bir adam olduğunu hatırladı, hatta biraz da aptal biriydi; ama elbette bu, ölüm yatağında birinin son arzusuna karşı gelmek için geçerli bir neden değildi. İnsani açıdan bakıldığında ise, Tanrıdan iyilik dilemeye en fazla hakkı olan belki de oydu; son yedi yılda adamın başına gelmedik kalmamıştı. Evi yanmış, hayvanları ya hastalık kapmış ya da vahşi hayvanlarca öldürülmüş, tarlası don almış ve neredeyse İncil'de anlatılan Job kadar yoksullaşmıştı. Bütün bunlara dayanamayan karısı gölde kendini boğmuş, Bard da elinde kalan tek yer olan bu küçük çiftlikte yaşamak üzere köyünü terketmişti. O zamandan beri ne o, ne

de iki çocuğu kiliseye uğramış, ailenin başına gelen felaketlerin nedeni merak konusu olmuştu.

“Eğer onu tanırıysam, baban, papaz yardımcısına söylemeyeceği kadar kötü bir şey yapmış olamaz,” dedi papaz, Bradsson’un kızına dostça bakarak.

Çocuk on dört yaşlarında, yaşına göre uzun boylu ve güçlü bir kızdı. Geniş ve kaba hatları vardı, babası gibi biraz aptal görünümlüydü ama yüzünü çocuksu masumiyet ve saflık aydınlatıyordu.

“Efendim yoksa güçlü Bengt’ten korktuğunuz için mi bize gelmiyorsunuz?” dedi kız.

“Ne demek istiyorsun çocuğum?” diye sordu papaz. “Sözünü ettiğın güçlü Bengt de kim?”

“Ah efendim, o başımıza gelen bütün bu felaketlerin sorumlusu olan kişi.”

“Yani,” dedi papaz. “güçlü Bengt denilen bir adam var, öyle mi?”

“Mellomstuga’yı yakanın o olduğunu bilmiyor musunuz?”

“Hayır, bunu ilk kez duyuyorum,” dedi papaz; aynı anda iskemlesinden kalktı ve hasta ziyaretlerine gittiğinde hep yanında bulundurduğu dua kitabıyla ahşap maşrapayı çıkardı.

“Annemi göle girmeye zorlayan da o,” diye devam etti kız.

“Evet bu çok acıklı bir olaydı, zavallı çocuğum,” dedi papaz. “Bu güçlü Bengt hâlâ yaşıyor mu?” Sen onu hiç gördün mü?”

“Hayır efendim, onu hiç görmedim,” dedi çocuk, “ama o hâlâ yaşıyor. Bu nedenle uzaklara gidip vahşi doğanın içinde, ormanda yaşamak zorunda kaldık. Oraya gittiğimizden beri huzur içinde yaşıyorduk, ta ki babam geçen hafta ayağını kesene kadar.”

“Baban ayağını güçlü Bengt yüzünden mi kesti?” diye sordu papaz, yumuşak sesiyle. Bu arada da kapıyı açıp hizmetçisini çağırdı, atını eğerlemesini söyledi.

“Babam, güçlü Bengt’in baltayı elinden çekip aldığını söylüyor, yoksa asla kendisini yaralamazmış. Başta kötü bir yara değildi, ama bugün babam dedi ki ayağı kangren olmuş. Güçlü Bengt yapmış bunu, bu nedenle de ölecekmiş. Beni buraya gönderdi ve bir an önce gelmeniz için size yalvarmamı istedi.”

“Geleceğim,” dedi papaz. Kız konuşurken şapkasını ve pelerinini giymişti bile. Şöyle devam etti:

“Şu güçlü Bengt’in babana neden bu kadar kötü davrandığını bir türlü anlayamıyorum. Bart ona bir fenalık yapmış olmalı.”

“Babam da öyle diyor,” dedi çocuk. “Ama ne olduğunu ne bana ne de ağabeyime söylüyor. Sanırım şimdi size söyleyecek.”

“O halde bir an önce oraya varmalıyız.” Eldivenlerini takıp atına binen papaz, çocuğu da eğerin ön tarafına oturttu.

Çiftliğe kadar süren uzun yol boyunca pek konuşmadılar. Kızın anlattığı olağanüstü şeyleri düşünüp duruyordu papaz. İnsanların zaman zaman güçlü Bengt diye birinden söz ettiklerini hatırlıyordu; ama kız bambaşka birini kastediyor olmalıydı.

Avluya girer girmez genç bir adam onları karşıladı; Bard Bardsson’un oğlu Ingilbert olmalıydı bu. Kız kardeşinden birkaç yaş büyük, onun gibi gelişkin bir delikanlıydı; kızınki kadar samimi olmasa da, derinden bakan güzel gözleri vardı.

“Uzun süredir at üstündeydiniz, efendim,” dedi papazın attan inmesine yardım ederken.

“Evet,” dedi yaşlı adam, “ama umduğumdan daha hızlı geldik.”

“Sizi almaya aslında benim gelmem gerekirdi,” dedi Ingilbert. “Ama bütün gece balıktaydım, eve biraz önce geldim, babamın ayağının kötü olduğunu ve size haber yolladığını ancak o zaman duydum.”

“Martha da en az bir delikanlı kadar yetkindi,” dedi papaz, “çok rahat geldik. Bard nasıl şimdi?”

“Çok kötü, her şeye hazırlıklı. Ona, karşığı düzlükte göründüğünüzü söylediğimde çok sevindi.”

Papaz, Bard’ı görmek için içeri girince kardeşler de beklemek için kulübenin hemen dışındaki büyük taş sekiye oturdular. Büyük bir kederle ölmekte olan babaları hakkında konuşmaya başladılar. Onun kendilerine her zaman iyi davrandığını, Mellomstuga’daki yangından beri çok mutsuz olduğunu, bu nedenle belki de ölmesinin daha iyi olacağını düşünüyorlardı. Derken kız babasının kendisini rahatsız eden bir sır taşıyor olabileceği fikrini attı ortaya.

“O mu!” dedi erkek kardeşi. “Ne saklıyor olabilir ki? Onun herhangi bir canlıya elini kaldırdığını bile görmedim.”

“Ama papazla ve bir tek onunla konuşmak istediği bir şeyi olduğunu söylüyor.”

“Sana böyle mi dedi? Onunla konuşmak istediğini mi söyledi? Ben de ölmeden önce, kutsal şarap ve ekmekten tatmak istediğini sanmıştım.”

“Bu sabah beni gönderirken papaza kendisinin gelmesi için gerekirse yalvarmamı istedi, ağır günahını itiraf edebileceği tek kişi oymuş.”

Ingilbert bir an düşündü. “Çok garip,” dedi. “Burada böyle tek başına yaşadığımız için bunları kendi kendine

uydurmuş olamaz mı? Hatta güçlü Bengt’le ilgili anlattıkları da bence hep hayal ürünü.”

“Papazla konuşmak istediği şey de güçlü Bengt’le ilgiliymiş zaten,” dedi kız.

“İnan bana hepsi yalan,” dedi Ingilbert.

Sonra ayağa kalktı ve içeriye biraz ışık ve hava girsin diye açık bırakılmış olan pencere kepenklerinden birinin yanına gitti. Hasta adamın yatağı bu aralığın dibindeydi. Ingilbert babasının söylediği her kelimeyi duyabiliyordu; hiç çekinmeden orada dikilip dinlemeye başladı. Galiba birini günah çıkarırken dinlemenin çok yanlış olduğunu bilmiyordu. Zaten babasının kötü bir sır itiraf edeceğine de inanmıyordu.

Bir süre dinledikten sonra kız kardeşinin yanına geldi.

“Ben sana dememiş miydim?” diye başladı. “Babam papaza, annemle birlikte yaşlı General Löwensköld’ün yüzüğünü çaldıklarını söylüyor.”

“Tanrım acı bize!” diye bağırdı kardeşi. “Hadi gidip tümünün yalan olduğunu, hepsini babamın uydurduğunu papaza da söyle.”

“Şimdi bir şey yapamayız,” dedi Ingilbert. “Bırak babam istediğini söylesin, sonra her şeyi açıklarız.”

Ardından dinlemek için tekrar pencerenin yanına gitti; kısa bir süre sonra kız kardeşinin yanına döndü.

“Şimdi de diyor ki, Mellomstuga mezarlığa gittikleri gece yanmış. Evi yakanın General olduğunu söylüyor.”

“İşte gördün mü hepsini uyduruyor,” dedi kız kardeşi. “Bize yüzlerce kez Mellomstuga’yı yakanın güçlü Bengt olduğunu anlatmamış mıydı?”

Daha kız konuşmasını bitirmeden Ingilbert yine kepenğin altındaki yerini almıştı bile. Uzun bir süre dinledikten

sonra tekrar kız kardeşinin yanına geldiğinde yüzü kül gibi beyazlaşmıştı.

“Diyor ki, yüzüğü geri versinler diye bütün bu felaketleri üzerlerine General yollamış. Annemiz öyle korkmuş ki, Hedeby’ye gidip yüzüğü yüzbaşıya iade etmek istemiş; babamız da bunu istiyormuş ama bir ölüyü soydukları ortaya çıkarsa her ikisinin de asılacağını bildiği için buna cesaret edemiyormuş. Annemiz bütün bu olanlara daha fazla dayanamamış ve gidip kendini gölde boğmuş.”

Şimdi kül gibi bembeyaz olma sırası kız kardeşe gelmişti.

“Ama,” diye başladı, “Babam hep derdi ki...”

“Evet, evet biliyorum. Biraz önce başına gelen bütün felaketlerin sorumlusunu bildiğini ve daha önce kimseye söyleyemediğini anlatıyordu. Anlayamayacağımızı düşündüğü için bize de peşindeki güçlü Bengt olduğunu söylemiş. Diyor ki, köylüler General’e hep güçlü Bengt derlermiş.”

Martha oturduğu taşın üzerinde iki buklüm oldu.

Sanki son nefesini veriyormuş gibi çok alçak bir sesle, “Kim bilir belki de doğrudur,” dedi. Etrafına bakındı. Çiftlikleri ormandaki küçük gölün kıyısındaydı, sık ağaçlarla kaplı kara tepelerle çepeçevre sarmalanmışlardı. Görünürde tek bir ev, yardım isteyebilecekleri tek bir canlı yoktu. Çevrelerinde büyük bir ıssızlık hüküm sürüyordu. Bir an için, karanlık ağaçların altında başka bir felaket hazırlamakla meşgul bir hayalet gördüğünü sandı.

Henüz ana-babasının neden olduğu utanç ve onursuzluğu tam mânâsıyla kavrayacak yaşta değildi ama onun bir hayalet olması gerektiğini biliyordu. Öte dünyadan gelip onları rahatsız eden merhametsiz, güçlü bir yaratık. Sonra bu yaratığın birden karşısına çıkabileceği geldi aklına, korkudan dişleri birbirine vurmaya başladı. Babası yedi yıldır böyle

bir korkuyla nasıl yaşayabilmişti? Mellomstuga'daki yangının üzerinden yedi yıl geçmişti ve o kadar yıl boyunca babası bir ölü tarafından izlendiğini biliyordu. Ölmesi onun için gerçekten iyi olacaktı.

Bir kez daha kepengin yanına gidip konuşulanları dinleyen Ingilbert yanına geldiğinde, son bir gayret gösterip korkusunu bastırarak şöyle dedi:

“Bütün bunlara inanmıyorsun, değil mi Ingilbert?” Ağabeyine baktığında onun da ellerinin titrediğini, gözlerinin korkudan büyüdüğünü gördü. Oğlan, en az kendisi kadar ürkmüştü.

Ingilbert, “Ne düşüneceğimi bilmiyorum,” diye fısıldadı. “Babam birkaç kez yüzüğü satmak için Norveç'e gitmeye çalıştığını, ama bunu hiçbir zaman başaramadığını söylüyor. Bir keresinde hasta olmuş, bir diğerinde tam kapıdan çıkar-ken atı tökezlemiş ve ayağını kırmış.”

“Papaz ne diyor?” diye sordu kız.

“Papaz, babamın elinde bulundurmasının bu kadar tehlikeli olduğunu bildiği halde yüzüğü neden sakladığını öğrenmek istedi. Babam da yaptıklarını öğrenirse yüzbaşının onu asacağını sandığını, saklamaktan başka çaresi olmadığını söyledi. Şimdi ölüm döşeğinde olduğu için General'in mezarına koysun diye yüzüğü papaza vermek isiyormuş, böylece biz de lanetten kurtulup köyümüze dönebilecekmışiz.”

“İyi ki papaz burada,” dedi kız kardeşi, “o gittiğinde ne yapacağız peki? Öyle korkuyorum ki sanki General şu çamın altında duruyor. Düşünsene, her gün burada ve bizi izliyor. Belki de babam onu görmüştür!”

“Bence kesin görmüştür,” dedi Ingilbert ve konuşulanları dinlemek için tekrar gitti, geri döndüğünde gözlerinde bambaşka bir ifade vardı.

“Yüzüğü gördüm,” dedi. “Babam onu papaza verdi. Bir alev gibi kıpkırmızı parlıyordu, sapsarı ışıklar saçıyordu! Papaz bakınca General’in yüzüğünü tanıdığını söyledi. İstiyorsan sen de git bak – kendi gözlerinle gör.”

“O yüzüğe bakacağıma elimde bir yılan tutayım daha iyi!” dedi Martha. “Demek insanın aklını başından alacak kadar güzel!”

Ingilbert başını çevirdi. “Yüzüğün hayatımızı mahvettiğini biliyorum, ama yine de ona hayran olmamak mümkün değil.”

Tam bunları söylüyordu ki papazın sesini işittiler. Yüksek sesle konuşuyordu, söylediği her şeyi çok net duyuyorlardı. O ana kadar hasta adamın konuşmasına izin vermişti papaz, şimdi sıra ondaydı. Hayaletle ilgili anlattıklarına elbette inanmamıştı. Adama, ölü soymanın ağır bir suç olduğunu, bu nedenle Tanrı tarafından böyle bir cezaya çarptırıldığını açıklamaya çalıştı. General’in evleri yakmak ya da insanları veya hayvanları hasta etmek gibi bir gücü olduğuna inanmayı kesinlikle reddediyordu. Yaşanan felaketler, Tanrının, Bard’ı pişman edip yüzüğü geri vermesi için, teşvik etme yöntemlerinden biriydi. Böylece affedilecek, ruhu rahata kavuşacak, huzur içinde ölebilecekti.

Yaşlı Bard Bardsson hareketsiz yatıyor, hiç kımıldamadan papazı dinliyordu. Ne ki, pek etkilenmiş benzemiyordu. Başına gelen bunca kötülüğün Tanrıdan geldiğine inanması mümkün değildi. Dışarda korkudan tir tir titreyerek oturan iki gence gelince onlar papazın dediklerine inandılar.

“Duydun mu! Duydun mu!” dedi Ingilbert. “Papaz bütün bunları General’in yapmadığını söyledi.”

“Evet duydum,” dedi kız kardeşi. Ellerini kenetlemiş bir biçimde oturuyor, papazın söylediği her kelimeyi su içer gibi ruhunun derinliklerine alıyordu.

Ingilbert ayağa kalktı. Derin bir nefes aldı ve gerindi. Bütün korkuları geride kalmış, yenilenmişti. Doğruca gitti, kulübenin kapısını açtı ve içeri girdi.

“Ne istiyorsun?” diye sordu din adamı.

“Babamla biraz konuşmak istiyorum.”

Papaz, “Git başımdan, babanla şimdi ben konuşuyorum!” dedi sertçe.

Tekrar Bard’a döndü ve kimi zaman kızgın kimi zaman yumuşak ama ikna edici bir şekilde konuşmasını sürdürdü. Ingilbert dışarıya, kardeşiyle oturdukları sekiye döndü; çok huzursuzdu. Yüzünü ellerinin içine gömdü ve biraz sonra yine babasının odasına girdi, ama anında tekrar dışarı yollandı.

* * *

Papazın işi bittiğinde dönüş yolunu göstermek üzere Ingilbert de adamla birlikte yola koyuldu. Bir süre sakın sakın yol aldılar, sonra ormanın derinliklerinde dar bir kütüğün köprü niyetine boydan boya uzatıldığı bataklık bir bölgeye geldiler. Papaz gelirken buradan geçtiklerini hatırlamıyordu, acaba Ingilbert yolu saptırmaya mı çalışıyordu? Bunu ona sorduğunda genç adam, köprüden geçerlerse yollarının kısalacağını söylemekle yetindi.

Papaz Ingilbert’in gözlerine dikkatlice bakınca onun da tıpkı babası gibi paragöz olduğunu anladı. İkide bir babasının odasına gelip adamın yüzüğü kendisine vermesini engellemeye çalışmamış mıydı?

“Bu çok dar ve tehlikeli bir geçit, Ingilbert,” dedi. “At bu kaygan kütüğün üzerinden geçerken düşebilir.”

Ingilbert, “Ben atı tutarım efendim, siz hiç korkmayın.” diyerek atın dizginlerini eline aldı.

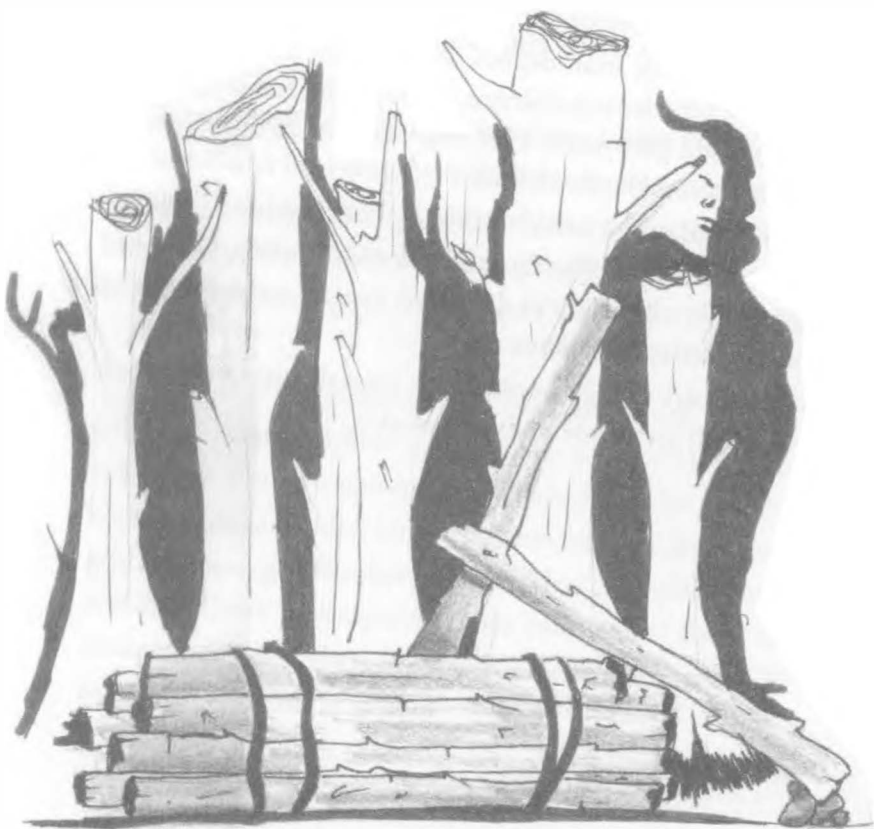
Köprünün, yani bataklığın tam ortasına ulaştıklarında, oğlan atı geri geri itmeye başladı; papazı atıyla birlikte dar köprüden atmaya çalışıyordu.

Atın ayakları geri geri gitmeye başladı, eğerin üzerinde güçlkle duran papazsa bir yandan dizginleri bırakması için oğlana yalvarıyor, bir yandan da tanrıya dua ediyordu.

Ingilbert hiç oralı değildi. Papaz onun kızgın suratını, birbirine kenetlenmiş dişlerini, atı büyük bir hırsla bataklığa doğru itişini görüyordu. Eğer başarırsa hem kendisi hem de hayvan kesinlikle öleceklerdi.

Sonunda elini cebine soktu, keçi derisinden ufak bir kese çıkararak Ingilbert'in suratına doğru fırlattı. Öteki keseyi yakalayabilmek için dizginleri bıraktı, serbest kalan at deli gibi fırlayıp patıkaya daldı.

Ingilbert olduğu yerde kaldı; papazla atını yakalamak için hiçbir girişimde bulunmayacaktı.

V

Uzun bir süre at sürdükten sonra epey yorulan papazın başı dönmeye, eklemleri zonklamaya başladı, henüz köye ulaşmadan akşam olmuştu. Ormandan, Olsby yolunu kullanarak değil, biraz daha dolaşarak güneyden çıkmış, Hedeby yakınlarına gelmişti.

Yol boyunca eve döner dönmez vakit kaybetmeden Ingilbert'in peşine düşmesi için şerif Carelius'a haber göndermeyi planlamıştı. Ancak Hedeby'nin bu kadar yakınına gelmişken yukarı çıkıp yüzbaşayı görmesinin ve ona yüzüğü mezar odasından kimin çalmış olduğunu söylemesinin iyi olacağını düşündü.

Elbette papazdan da bu beklenirdi, ancak yüzbaşı ile merhum babasının aralarının hiç de iyi olmadığı da herkesçe bilinen bir gerçektir. Yüzbaşı bir barış adamıydı, merhum General ise kesinlikle bir savaşçı. Rusya ile barışa erdiklerinde yüzbaşı hemen ordudan ayrılmış tüm enerjisini uzun savaş yılları boyunca çökme noktasına gelmiş ülkesinin kalkınması için harcamıştı. Her zaman her türlü kaba güç kullanımına karşı olmuştu, askeri saygınlık gibi dertleri ise hiç yoktu; hatta babasının hayran olduğu Charles ve çevresindekiler hakkında kötü konuştuğu bile duyulmuştu. Dahası, yüzbaşı savaş üzerine yapılan parlamento görüşmeleri sırasında Barış Partisi taraftarı olarak etkin bir rol

oynamıştı. Yani baba oğul arasında anlaşmazlık konuları azımsanacak türden değildi.

General'in yüzüğü yedi yıl önce kaybolduğunda papaz da dahil birçok kişi yüzbaşının onu bulmak için kendini pek zorlamadığı sonucuna varmıştı. Şimdi bütün bunları hatırlayan papaz kendi kendine şöyle dedi: "Hedeby'ye varmanın bir anlamı yok. Yüzbaşı, yüzüğün Ingilbert'te ya da babasında olmasını önemsemiyor ki. En iyisi doğruca eve gideyim ve Carelius'u bu hırsızlıktan haberdar edeyim."

Tam bu karara varmıştı ki, Hedeby malikanesine giden yolun başındaki kapının menteşelerinden eğilmiş ve açılmış olduğunu gördü.

Bir an meraklandı ama sonra iyi kapatılmazsa kapıların genellikle sallanıp açıldığını düşündü ve önemsemedi. Yine de bunun bir işaret olabileceği, malikaneye çıkıp yüzbaşayı görmesi gerektiği sonucuna vardı.

Yüzbaşı onu tahmin ettiğinden daha sıcak karşıladı.

"Gelmeniz çok ince bir davranış," dedi yüzbaşı. "Ben de sizi görmek istiyordum, hatta bugün kiliseye uğramaya ve çok garip bir olay hakkında sizinle konuşmaya karar vermiştim."

"O kadar yolu boşuna gelmiş olurdunuz, Yüzbaşı Löwensköld," dedi papaz. "Öğleden önce Olsby'deki bir hastayı görmek için kiliseden ayrılmıştım. Ancak şimdi geri dönebiliyorum. Benim için çok heyecanlı bir gündü, doğrusu."

"İskemlemden hiç kalkmadığım halde benim için de aynı şekilde ilginç bir gün oldu," dedi yüzbaşı. "Sizi temin ederim ki, ellime yaklaştığım ve savaş yılları boyunca çeşitli maceralardan bana düşen payı fazlasıyla aldığım halde, bugün yaşadığım kadar garip bir şeyle daha önce hiç karşılaşmamıştım."

“O halde anlatmaya önce siz başlayın,” dedi papaz. “Ama bilin ki benim de anlatacak çok garip bir hikayem var – hayatımda karşılaştığım en garip olaylardan biri.”

“O zaman belki de benim hikayemi o kadar olağanüstü bulmayacaksınız. Ama önce size şunu sorayım. Gatenhielm diye birinden söz edildiğini hiç duydunuz mu?”

“Kral XII. Charles tarafından sonradan amirallik payesi verilen şu acımasız korsandan mı söz ediyorsunuz? Onu duymayan var mı?”

Sözlerine, “Bugün akşam yemek yerken,” diye başladı yüzbaşı, “sohbet savaş günlerine geldi. Oğullarım ve öğretmenleri benden savaşla ilgili bir şeyler anlatmamı istediler – gençler bu gibi şeyleri dinlemeye bayılırlar, bilirsiniz. Charles’ın ölümünden sonra ülkede yaşananlar, verilen korkunç kayıplar ve İsveç halkının zorlu mücadelesiyle geçen karışık yıllar hakkında bir şeyler öğrenmek yerine, ölümcül savaş hikayeleri dinlemeyi seviyorlar ne yazık ki. Ulu Tanrım, yanmış yıkılmış köyleri yeniden inşa etmek, imalathanelerle atelyeleri tekrar faaliyete sokmak, orman arazilerinden ekilecek toprak elde etmek kolay mı oldu sanıyorlar? Üstelik muhtemelen oğullarım ben ve benim gibilerden utanıyorlar, çünkü biz askeri maceralara, öteki ülkelere yapılan saldırılara son verdik. Sanırım babalarımız gibi güçlü kuvvetli olmadığımızı, İsveç kudretinin bizden esirgendiğini düşünüyorlar.”

“Tamamıyla katılıyorum, dostum,” dedi papaz. “Gençlerin savaş hayranlığının karşısında olmak zorundayız.”

“Neyse,” dedi yüzbaşı, “arzularını yerine getirdim ve büyük bir savaşçıdan söz etmemi istedikleri için ben de onlara insanları korkutmak, sindirmek gayesiyle ticaret ve yolcu gemilerine saldıran korkunç Gatenhielm’den bahsettim. Anlattıklarım bitince de Gatenhielm’in savaş koşullarının

yarattığı bir insan olduğunu unutmamalarını istedim; böyle aşağılık canavarlardan oluşan bir dünya isterler miydi diye de sordum.

“Oğullarımın yanıtlamalarına fırsat kalmadan öğretmenleri söz aldı ve Gatenhielm hakkında başka bir hikaye anlatmak için izin istedi. Anlatacağı maceranın Gatenhielm’in sözünü ettiğim vahşilikleriyle acımasızlıklarını onaylayacağı konusunda beni ikna etti, ben de devam etmesini söyledim.

“Sözlerine, Gatenhielm’in öldükten sonra Danimarka kralından çaldığı mermer bir lahit içinde Onsala Kilisesi’ne konduğunu söyleyerek başladı. Ancak o gömüldükten sonra kilisede öyle çok hayalet vakası yaşanmaya başlamış ki, Onsala cemaati buna dayanamayarak cesedi mezarından çıkarmaya, denizin ortasında bir kayalığa bırakmaya karar vermiş.

“Bundan sonra kilise huzura kavuşmuş; ne var ki, bu kez de işleri gereği Gatenhielm’in yattığı adanın yakınından geçmek zorunda olan balıkçılar herkese kayalıklardan acayip seslerin geldiğini, denizin köpüklü dev dalgalarla kıyıyı dövdüğünü anlatmaya başlamışlar. Balıkçılar, Gatenhielm’in ele geçirdiği gemilerden denize attığı askerlerle tüccarların şimdi suyun altındaki mezarlarından kalktıklarına ve zalim korsana eziyet ettiklerine inanıyorlarmış, bu nedenle de kayalıkların çok yakınından geçmemeye çalışıyorlarmış.

“Bir gece kayalıklara fazla yaklaşan bir balıkçı aniden girdaba kapılmış ve suratına çarpan dalgalar arasında kükreleyen bir ses duymuş. ‘Onsalâda bulunan Gata’ya git, karımı bul ve ona fındık dalından yedi sopa ile iki çomak göndermesini istediğimi söyle!’ diyormuş ses.”

O ana kadar yüzbaşıyı büyük bir sabır ve sessizlik içinde dinleyen papaz, dostunun sıradan bir hayalet hikayesi anlatmaya başladığını görünce dayanamayıp sabrının sona

erdiğini belli eden bir hareket yaptı. Ancak yüzbaşı ona al-dırmadan anlatmayı sürdürdü.

“Bu emre uymaktan başka çare olmadığını kabul eder-siniz. Gatenhielm’in karısı istenenleri yerine getirmiş. En sağlam fındık dallarıyla en kalın çomaklar hazır edilmiş ve Onsala’dan bir hizmetkar sopalarla birlikte kayalıklara doğru kürek çekmeye başlamış.”

Papaz tam burada sözünü kesmek için öyle bir davra-nışta bulundu ki yüzbaşının huzursuzluğu bu kez farket-memesi imkansızdı.

“Ne düşündüğünüzü biliyorum, peder,” dedi. “Ben de akşam yemekte hikayeyi dinlerken aynı şeyleri hissettim, ama lütfen sonuna kadar dinleyin. Söylemem gerek ki bu Onsala’lı hizmetkar hem çok yürekli hem de sahibine çok bağlı bir adammış, aksi halde böyle bir emri yerine getir-meye cesaret edemezdi. Kayalıklara yaklaşıncı şiddetli bir fırtına çıkmışçasına dalgalar kabarmaya, etraf gümbürde-meye başlamış. Adam mümkün olduğunca kıyıya yanaşmaya çalışıyormuş ve nihayet dallarla sopaları kayalığın üzerine fırlatmayı başarmış. Bunun ardından da küreklere asılıp bu ürkütücü yerden hızla uzaklaşmış.”

“Sevgili yüzbaşı,” diye kesmeye çalıştı papaz bir kez daha, ama yüzbaşının ara vermeye hiç niyeti yoktu.

“Biraz uzaklaşır uzaklaşmaz kürekleri bırakan hizmet-kar, olağanüstü bir şey olup olmayacağını görmek için du-rup izlemeye başlamış. Fazla beklemesine gerek kalmadan dalgalar kayalıklardan gökyüzüne doğru fışkırmaya, savaş meydanıymışçasına silah sesleri ile acı dolu çığlıklar du-yulmaya başlamış. Kükremeler azalarak bir süre daha de-vam etmiş ve nihayet Gatenhielm’in mezarını yıkayan dal-galar durulmuş, taşlar sıradan adadakiler gibi sessizliğe ve sakinliğe ermişler.

“Hizmetkar eve dönüş yolculuğu için tekrar kürek-
lere asılmışken aniden, ‘Onsalâdaki Gata’ya git ve karıma
Lasse Gatenhielm’in hem hayatta hem de mezarda her za-
man düşmanlarını yendiğini söyle!’ diyen yüksek ve mağ-
rur bir ses işitilmiş.”

Papaz başını eğmiş dinliyordu, hikaye sona erdiğinde
kafasını kaldırıp soran gözlerle yüzbaşıya baktı.

“Öğretmen son sözlerini söylerken,” dedi yüzbaşı, “Bir
de baktım ki, oğullarım sahtekar Gatenhielm’e sempati duy-
maya bu kibirli sözlerden keyiflenmeye başlamışlar. Hika-
yenin çok iyi kurgulandığını ama tamamen yalan olduğunu
biliyordum. Kendi kendime, ‘Gatenhielm gibi acımasız bir
korsanın öldükten sonra bile kendini kahraman olarak sunma
gücü varsa en az onun kadar maceracı, ama aynı zamanda
iyi ve şerefli bir insan olan babamın en kıymetli varlığını
korumak için hiçbir çaba sarfetmemiş olmasını, ne çalınma-
ması için ne de hırsızın yakalanması için hiçbir girişimde
bulunmamış olmasını nasıl açıklarım?’ dedim.”

Bu sözler üzerine papaz tuhaf tuhaf baktı ve “Size tama-
men katılıyorum,” dedi.

“Evet ama sonra ne olduğunu dinleyin,” dedi yüzbaşı.
“Tam bunları söylerken iskemlemin arkasından derin ve ke-
derli bir iç çekiş duyudum. Tıpkı zavallı babamın yaşlı bedeni
ağrılar içinde kıvranırken çıkardığı seslere benziyordu. Bu-
nun üzerine onun gerçekten orada olabileceği aklıma geldi
ve ayağa kalktım. Elbette orada değildi, ama onun sesini
duyduğumdan öyle emindim ki masaya geri dönmek ye-
rine buraya geldim ve o zamandan beri de burada oturu-
yor bütün bu olanları düşünüyorum.

“Sevgili dostum, sizin bu konuda neler düşündüğün-
üzü öğrenmeyi çok isterim. Sizce duyduğum ses babamın
sesi olabilir mi? Acaba kaybettiği hazine yüzünden mi iç

geçiriyordu? Eğer o zamandan beri acı çektiğini bilseydim, inanın bu kedere bir son vermek için çiftlik çiftlik dolaşp her yerde yüzüğü arardım.”

“İnanır mısınız, bugün bu soruyu; General’in kayıp yüzüğü için hâlâ yas tutup tutmadığını ve onu bulmak isteyip istemediğini ikinci kez işitiyorum,” dedi papaz. “İzninizle şimdi size benim hikayemi anlatayım, ondan sonra beraberce karar veririz.”

Böylece papaz hikayesine başladı; anlattıkça da yüzbaşının babasının derdine hiç aldırmadığı şeklindeki düşüncesinin yersiz olduğunu gördü. Yüzbaşı gibi huzurlu bir ruha sahip kibar birinin bu kadar kızgın olabileceğini o güne kadar hayal bile etmemişti. Ama derler ki yavru domuzlar, baba domuz acı çekerken inlermiş. Papaz, yüzbaşının alnındaki damarların dışarı fırlayışını, yumruklarını sıkmaktan parmağındaki tüm eklemlerin bembeyaz oluşunu izliyordu. Adam tüm bedeniyle korkunç bir öfkeye kapılmıştı.

Papaz olayı elbette kendi bakış açısından anlatmış, şeytanlık yapanlara karşı Tanrı’nın hiddetini er geç gösterdiğini, ölülerin herhangi bir kötülük yapamayacaklarını özellikle belirtmişti.

Ne var ki yüzbaşı Löwensköld dinlediklerini tamamen başka türlü yorumladı. Parmağından çalınan o yüzük yüzünden babasının mezarında bir türlü huzura kavuşamadığını biliyordu artık. O güne kadar bütün bunları hafife almış olduğu için büyük bir keder ve pişmanlık duydu. Kalbine bir bıçak saplanmışçasına acıyla kasıldı kaldı.

Papaz, onun bu kadar hiddetlendiğini görünce bir an için yüzüğün Ingilbert tarafından kendisinden alındığını söylemeye korktu, ancak acı gerçeği bildirmek zorundaydı.

“En az ötekiler kadar şerefsiz olan hırsızın hâlâ ortalıkta dolaşpıyor olması benim için büyük şans. General bir

sürü ahlaksız hak ettikleri şekilde cezalandırmıştı; şimdi sıra bende.”

Papaz yüzbaşının sesindeki merhametsizliği farketti. İyiden iyiye rahatsız oldu. Öfkeli adamın gidip Ingilbert'i kendi elleriyle boğacağından ya da ölene kadar kırbaçlayacağından ürküyordu.

“Ölmekte olan adamın itirafını size söylemekle yükümlü tuttum kendimi, yüzbaşı,” dedi, “ama umarım düşüncesizce bir şey yapmazsınız. Bence olanları bir an önce şerife bildirmeliyiz.”

“Siz ne yapmak istiyorsanız onu yapın,” dedi yüzbaşı. “Ama bilin ki boşuna zahmet edersiniz çünkü artık olay benim kontrolüm altında.”

Bu durumda papazın Hedeby’de işi kalmamıştı, gece olmadan şerife haber etme umuduyla vakit kaybetmeden yola koyuldu.

Yüzbaşı Löwensköld, bütün adamlarını topladı, olan biten her şeyi onlara bir bir anlattı. Ertesi sabah erkenden hırsız yakalamak için kendisiyle birlikte gelmek isteyip istemediklerini sordu. Adamların arasında merhum General ve oğlu için böyle bir hizmetten kaçacak tek bir kişi bile yoktu elbette. Gecenin geri kalanını akla gelebilecek her türlü silahın, tüfeklerin, mızraklarının, kılıçların, sopaların ve tırpanların toplanıp bir araya getirilmesiyle geçirdiler.

VI

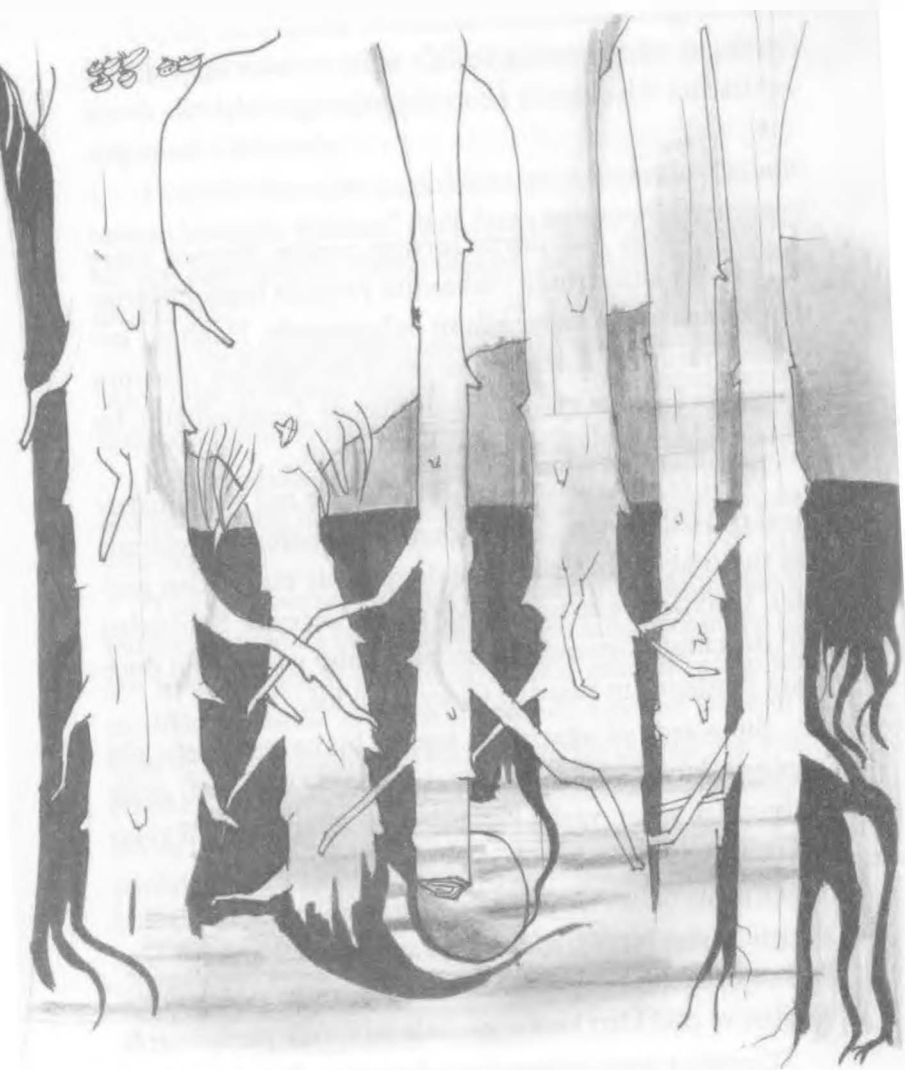
E rtesi sabah, saat dörtte hırsızın peşine düşmek üzere hareket ettiklerinde yüzbaşının yanında hepsi birbirinden kararlı onbeş kadar adamı bulunuyordu. Haklı bir nedenleri vardı ve giriştikleri bu işte önderliğinden mahrum olsalar da General'in, onları var gücüyle desteklediğini, bu sayede başarıya ulaşacaklarını biliyorlardı.

Vahşi ormana varmadan önce birkaç mil yol almaları gerekti. Hedeby'den çıkar çıkmaz kimi bölümleri ekilmiş tek tük ufak çiftliklerin bulunduğu geniş bir ovoidan geçtiler. Uzaklarda ara sıra köyler görülmekteydi. Bunlardan biri de, çiftliği General tarafından yakılıp yıkılmadan önce Bard Bardsson'un yaşadığı Olsby köyü idi.

Birazötede sık ağaçlarıyla toprağı bir hayvan postu gibi kaplayan büyük orman uzanmaktaydı. Yer yer insan eliyle açılmış dar yollar, yazlık kulübelere ve odun kömürü yapılan ocaklara ulaşan küçük patikalar seçilebiliyordu.

Ormana dalar dalmaz yüzbaşı ile adamlarının ruh halleri değişti. Oyun bitmiş, içlerindeki avcı ruh kabarmaya başlamıştı. Dikkatli ve sessizdiler, sürünüyormuş gibi ilerliyor, ağaçları ve çalılıkları keskin gözlerle tarayarak yürüyorlardı.

“Çocuklar şunu aklınızdan çıkarmayın,” dedi yüzbaşı, “siz hırsıza karşı hiçbir müdahalede bulunmayacak, onu bana bırakacaksınız. Yapmanız gereken tek şey kaçmasını engellemek.”

Bu uyarı önemliydi. Çünkü daha dün sakin bir şekilde işleriyle meşgul olan, kurumaları için kasnaklara saman yayan bu adamlar, şimdi Ingilbert'e, yani hırsıza unutamayacağı bir ders vermek için yanıp tutuşmaktaydılar.

İlerleye ilerleye sağlam bir çatı gibi tepelerini örten devasa büyüklükte çamlarla kaplı bir noktaya ulaştılar; ormanın zemini burada yosun kaplıydı. Tam o noktada, üç adamın kendilerine doğru geldiğini gördüler; adamlar ellerinde, üzerinde dördüncü bir adamın yattığı kalın dallardan yapılmış bir sedye taşıyorlardı.

Yüzbaşı ile adamları gelenleri karşılamak üzere hamle yaptılar, gelenler ise kalabalık grubu görünce oldukları yerde kaldılar. Yatanın yüzü ve bedeni eğretili otlarıyla kapatıldığı için kim olduğu anlaşılamıyordu ama yüzbaşının adamları kim olduğunu tahmin edip titremeye başladılar.

Açıkça görmemişlerdi ama General'in orada olduğundan emindiler! Katafalkla birlikte ormandan gelmişti ve parmağıyla ölüyü işaret etmekteydi!

Sedyeyi taşıyan üç adam, herkesin tanıdığı şerefli insanlardı. Olsby'de büyük bir çiftliğin sahibi olan Eric Ivarsson ile hiç evlenmediği için ağabeyiyle eski evde yaşayan Ivar Ivarsson'du bunlar. Yanlarındaki üçüncü kişi daha gençti ve onu da tanıyorlardı: iki ihtiyarın evlat edindikleri oğulları Paul Eliasson'du bu genç adam.

Yüzbaşı adamlara doğru ilerledi, Ivarssonlarsa el sıkışmak için sedyeyi bıraktılar. Ama yüzbaşının onları gördüğü yoktu, gözleri yatanın yüzünü kapatan eğretili otlarındaydı.

"Bu yatan Ingilbert Bardsson mı?" diye sordu keskin ve sert bir sesle. Zorlukla konuşuyordu.

"Evet," diye yanıtladı Eric, "ama nasıl anladınız yüzbaşı? Giysilerinden mi tanıdınız?"

“Hayır,” dedi yüzbaşı, “giysilerinden tanımadım. Kendisini beş yıl var ki görmem.”

Hem adamları hem de ötekiler merakla yüzbaşıya baktılar. Tavırlarındaki bu kabalık oldukça tuhaftı; sanki bir başkasıydı karşılarındaki. Oysa çok kibar ve dost canlısı bir insan olarak tanınırdı.

Derken Ivarssonları sorgulamaya başladı. Bu erken saatte ormanda ne yapıyorlardı? Ingilbert’i nerede bulmuşlardı? Ivarssonlar, halleri vakitleri yerinde çiftçilerdi ve bu şekilde sorguya çekilmekten rahatsız olmuşlardı. Yine de olan biten her şeyi bir bir anlattılar. Bir önceki gün, şu anda bulundukları yerden birkaç mil mesafede yaşayan uzak akrabalarını ziyarete gitmişler, onlara et ve başka ihtiyaç maddeleri götürmüş, gece de orada kalmışlardı. Sabah olunca da eve dönmek için erkenden yola koyulmuşlardı.

Eski bir asker olan Ivar, diğer ikisinin epey önünde olmak üzere, hep birlikte yürürlerken patikadan kendilerine doğru birinin geldiğini görmüşler. O bölgede çalılıklar azaldığı için orman seyrek ağaç gövdelerinden oluşmaktaymış, dolayısıyla adamın gelişini çok uzaktan görmüşler. Ancak önde yürüyen Ivar gelenin kimliğini hemen çıkaramamış; ağaç gövdelerinin arasından, güneş ışığında sarı duman gibi görünen bir sis yükselmekteymiş.

Ivar, sisin içindeki adamın, kendisininigörür görmez korku içinde durduğunu, yalvarır gibi ellerini ona doğru uzattığını anlattı. Biraz daha yakınlaşınca ona, daha yakına gelmemesini söylemiş. Deli gibi bir hali varmış, Ivar onu nasıl sakinleştireceğini düşünürken adam ağaçların arasına dalıp kaybolmuş. Birkaç adım sonra da düşüp yere serilmiş. Yanına geldiğinde yerde hareketsiz yatan bu adamın Ingilbert, yani evinin yanması ve karısının gölde boğulmasının ardından başka bir yere taşınana kadar Olsby’de oturan Bard

Bardsson'un oğlu olduğunu anlamış. Kimse dokunmadığı halde cansız yere düşmesine bir anlam veremeyen Ivar, oğlanı biraz sarstıktan sonra yapacak bir şeyin olmadığını kabullenmiş. Bu arada diğerleri de yetişip gelmişler ve oğlanın öldüğünü onlar da gözleriyle görmüşler. Eskiden Bardssonlarla komşu olduklarından, Ingilbert'i ormanın içinde öylece bırakamayacaklarına karar verip dallardan yaptıkları bir sedyeye yatırarak yanlarına almışlar.

Yüzbaşı anlatılanları çatık kaşlarıyla dinlemişti. Her şey oldukça makul görünüyordu. Ingilbert uzun bir yolculuğa hazırlanmıştı sanki – arkasında bir sırt çantası, ayağında kalın ayakkabılar vardı. Sedyede duran av tüfeği de onun olmalıydı. Hiç kuşkusuz yüzüğü satabileceği yabancı bir ülkeye doğru yol almaktaydı. Muhtemelen sisin içinde Ivar'ı görünce General'in hayaletiyle karşılaştığını sanmıştı. Ivarsson'un üstünde eski bir üniforma vardı, şapkasının kenarları ise tıpkı askerlerinki gibi yukarı kalkıktı. Aradaki mesafe, sis ve aklındaki şeytanca fikir oğlanın yanılması için yeter de artardı bile.

Ne var ki bu açıklamalara rağmen yüzbaşının memnuniyetsizliği sürüyordu. Kana susamışçasına büyük bir hiddete kapılmış, Ingilbert'i kendi elleriyle boğup öldürmek istiyordu. Bu hırdan kurtulmak için çabılıyor, ama bir türlü kendisine hakim olamıyordu. Mantıksız davrandığının farkındaydı. Nihayet, Ivarssonlara adamlarıyla birlikte bu erken saatte neden ormanda bulunduklarını açıklayacak kadar kendini topladı ve onlara yüzüğün üzerinde olup olmadığını görmek için ölüyü aramak istediğini bildirdi.

Bir yanıyla adamların ona bu izni vermeyi reddetmelerini istiyordu, böylece bunu bahane ederek onlarla kavga edebilecekti. Ama adamlar isteğini gayet doğal karşılayıp kenar çekildiler. Yüzbaşının birkaç adamı ölünün ceplerini,

ayakkabılarını, sırt çantasını, giysisinin astarına kadar her şeyini aradılar.

Yüzbaşı araştırmayı büyük bir dikkatle izliyordu, ancak bir ara çiftçilere dönüp baktı ve adamların sanki hiçbir şey bulunmayacağından eminlermiş gibi aralarında anlamlı anlamlı bakıştıklarını gördü.

Gerçekten de sonuç böyle oldu. Yüzük bulunamayınca araştırmaya son verildi. Yüzbaşı ile adamlarının kuşkuları doğrudan üç adama yöneldi. Yüzüğe ne olmuştu? Ingilbert kaçarken mutlaka onu yanına almış olmalıydı. Peki şimdi neredeydi? General'i sağlığında görmeyenler bile, onun o anda orada dimdik durup Olsbyli üç adamı işaret ettiğine yemin edebilirdi. Evet bundan emindiler. Ölüyü aradıklarında yüzüğü bulacaklarından ne kadar eminseler bundan da o kadar emindiler. Ayrıca biraz önce dinledikleri hikayenin gerçeği yansıtmaması, olayların tamamen başka türlü gelişmiş olması da ihtimal dahilindeydi. Bardsson ile aynı yörenin insanları olan bu üç kişinin onun yüzüğü çaldığını biliyor olmaları çok muhtemeldi. Bardsson'un öldüğünü tahmin etmiş, oğlunu ormanda görünce yüzükle birlikte kaçmakta olduğunu düşünmüş ve hazineyi ele geçirmek için pekala saldırmış, onu öldürmüş olabilirlerdi.

Ingilbert'in bedeninde alnındaki kurumuş kandan başka hiçbir yara izi yoktu. Ivarssonlar düşerken alnını kayaya çarptığını söylemişlerdi. Peki bu yara Paul Eliasson'un elinde tuttuğu kalın sopa ile yapılmış olamaz mıydı?

Yüzbaşı gözlerini yere dikmiş duruyordu. Kafasının içinde büyük bir mücadele sürmekteydi. Bu üç adam hakkında hiçbir kötü söz duyulmamıştı, hırsızlık yapmış, hele de cinayet işlemiş olmalarını düşünmek imkansızdı.

Adamları yüzbaşının etrafını çevirdiler. Bazılarının elleri silahlarına uzanmıştı bile; oradan dövüşmeden ayrılmayı düşünmedikleri ortadaydı.

Ancak, Eric Ivarsson bir adım öne çıktı ve şöyle dedi:

“Yüzbaşı Löwensköld, ben ve kardeşim, ve de Paul Eliasson – ki o artık bizim evladımızdır, kısa bir süre sonra da damadım olacak – sizin ve adamlarınızın hakkımızda ne düşündüğünüzü biliyoruz. Biz, bizim de ceplerimiz ve giysilerimiz aranmadan buradan ayrılmamaya karar verdik.”

Bu teklifi duyan yüzbaşının karanlık ruhunda bir aydınlanma oldu. Yine de öneriye itiraz etti. Hem Ivarsson kardeşler hem de Paul Eliasson üzerlerine kuşku düşürülemezcek iyi insanlardı.

Bununla birlikte, bu işe bir son vermek isteyen üç adam, ayakkabılarını çıkarmaya, ceplerini ters yüz etmeye başlamışlardı bile. Yüzbaşı adamlarına engel olmamaları işaretini verdi.

Elbette yüzük ortaya çıkmadı ama Ivar Ivarsson’un sırtında taşıdığı çantada deriden yapılmış küçük bir kese bulundu.

Kesenin içine bakıp boş olduğunu gören yüzbaşı, “Bu kese size mi ait?” diye sordu.

Ivar bu soruyu “evet” diye yanıtlasa belki de her şey hemen oracıkta son bulacak, bu iş böylece kapanacaktı. Ama ne yazık ki öyle olmadı ve şu korkunç sözler Ivar’ın ağzından çıkıverdi.

“Hayır, Ingilbert’in düştüğü yere yakın bir yerde, patikada buldum. Yepyeni ve hiç kullanılmamış olduğu için de alıp çantama attım.”

“Papaz yüzüğü Ingilbert’e tıpkı bunun gibi bir kese içinde fırlatmış,” dedi yüzbaşı, hem yüzünde hem de sesinde hiddetin yeniden yükseldiğini duyumsuyordu.

“Yüzük kesenin içinde değil. Siz üçünüz eğer kendi isteğinizle onu bana teslim etmezseniz benimle birlikte şerife kadar gelmek zorundasınız.”

Olsbyli üç adamın sabrı bunun üzerine taşı.

“Yüzbaşı Löwensköld, sizin bizi tutuklama yetkiniz yok,” dedi Eric Ivarsson; bir yandan da Ingilbert’in yanında yatan tüfeği almış yüzbaşının adamları arasından kendine, kardeşine ve evlatlığına yol açmaya başlamıştı.

İlk şaşkınlıkla Hedebyli adamlar geri adım attılar – öfkesini koyverme şansı yakalamaktan memnun bir kahkaha atan yüzbaşı dışında. O, anında kılıcını çekti ve Eric’in elindeki tüfeği bir kenara savurdu.

Ne var ki silahlı mücadele bundan ibaret kaldı. Yüzbaşı bizzat adamları tarafından engellenip silahı elinden alındı. Çünkü Şerif Carelius, belli ki o sabah bir polis eşliğinde ormanda yürüyüşe çıkmıştı, tam zamanında yanlarında bitiverdi.

Bunun ardından yeniden başlayan aramalar ve sorgulamaların sonucunda Eric Ivarsson, kardeşi Ivar ve Paul Eliasson hırsızlık ve cinayet suçlamalarıyla tutuklandılar ve hapse kondular.

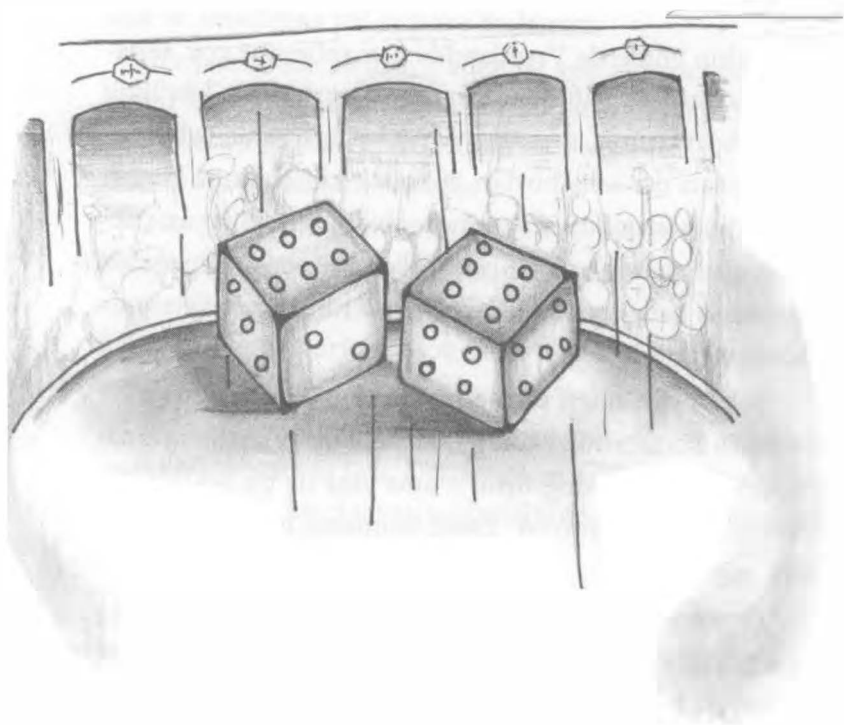
VII

O altın günlerde Varmland'da ormanlarımız çok, tarlalarımız az, çiftliklerimiz büyük, evlerimiz küçüktü. Daracık yollarımız, sarp dağ yamaçlarımız vardı; evlerimizin kapıları dar ama boyları yüksekti; kiliselerimiz küçük, ayinlerimiz uzundu! Ayrıca, yaşayabildiğimiz yıllar az, çektiğimiz sıkıntılar gani ganiydi. Fakat, her şeye rağmen, biz Varmland halkı, ne sürekli şikayet ederdik, ne de öyle sıradan insanlardık.

Soğuk yüzünden ekinlerimizin don aldığı, vahşi hayvanların sürülerimizi çaldığı, hastalıkların çocuklarımızı ölüme götürdüğü doğrudu – ama yine de bir şekilde dayanma gücü buluyorduk. Zaten bulmasak bu günlere gelebilir miydik?

Dayanma gücü buluyorduk, çünkü her evde her zaman bize güven veren bir şey vardı. Bize güven veren bu şey hem yoksulun, hem de zenginin, yani herkesin yanındaydı, hiçbir zaman tükenmez, hiçbir zaman yok olmazdı.

Ama sakın bunun İncil gibi kutsal bir nesne, ya da sonsuz huzur veya mutlu aşk gibi muhteşem bir şey olduğunu düşünmeyin! Ne de, içki veya kumar gibi ahlaksız ve şeytanca bir şey olduğunu! Bu, tamamen zararsız, gündelik hayatımızın içinde bir şeydi – evet bu şey, bir kış akşamı ocakta alev alev yanmakta olan ateşten başkası değildi!

Tanrım! En küçük kulübeleri bile nasıl da sıcacık bir yuva dönüştürdü ateş; tüm ev halkını nasıl da bütün bir gece oyaldı! Bazen kahkaha atarmış gibi çatırdayıp tıslar; bazen öfkeli bir insan gibi etrafa tükürükler, balonlar saçardı. Kimi zaman da onu, aslaeski yamru yumru budaklı bir odunu tutuşturmaya ikna edemezsiniz ve işte o zaman, sanki yeteri kadar besin alamadığına isyan ediyormuş gibi, her yeri dumana ve gaza boğardı. Sonra bazan da çabucak yanıp biter, aniden kora dönüşür, bütün işler yarım kalır, insanlar tekrar alevlenmesi için elleri kucaklarında oturup beklemekten başka bir şey yapamazlardı.

En arsız olduğu zamanlarsa evin hanımı üç ayaklı tenceresiyle gelip de akşam yemeğini hazırlamak için onu ikna etmeye çalıştığı anlardı! Bazen iyi kalpli ve uysal olur, görevini çabucak ve güzelce yerine getirir ama sıklıkla da alevler bir o yana bir bu yana döne döne danseder, bir türlü tencerenin altında durmazdı! Evin erkeği, kardan sıırıslık ısılanmış ve üşümüş bir halde dışardan geldiğinde eğer ocaktaki ateş ortalığa ısı ve huzur salmışsa adamın gözlerinin içi gülerdi. Onun kış gecelerini aydınlatan bir ışık, yolda olana kılavuzluk eden bir yıldız, başıboş dolaşan tilki ve vaşakları evlerden uzak tutan bir fener olduğunu düşünmek öyle harikaydı ki!

Ama ateşin ışık ve ısı vermesinin, yemek pişirmesinin yanı sıra yapabileceği başka önemli eyler de vardı; insan ruhuna mutluluk verirdi. İnsan ruhu bir aleve benzer. Tıpkı alevlerin odunun etrafında oynaması gibi, ruhumuz da beden etrafında dönüp durur.

Gecelerden bir kış gecesi, bir evin ahalisi hep birlikte ocağın etrafına oturmuş sessizce oynayan alevleri seyrederken ateş birden dile gelmiş ve konuşmaya başlamış,

“Biraderim ruh, sen bir odun musun ki bu kadar durgun ve ağırsın?” demiş.

“Kız kardeşim alev,” diye yanıtlamış onu insan ruhu, “bedenim bütün gün odun kesti, ev işi yaptı. Artık oturup seni seyretmekten başka bir şey yapmak istemiyor.”

“Biliyorum,” demiş ateş. “Ama şimdi akşam vakti, tıpkı benim gibi parlayıp ışık saçmalısın! Eğlenmene bak, neşeli ol!”

Böylece ruhlar ateşin dediğini yapmış, oyunlar oynamaya başlamışlar. Birbirlerine hikayeler anlatmış, bilmece sormuş, müzik aletleri çalmış, her yeri çelenklerle donatmışlar. Şarkılar söyleyerek, ağıtlar yakarak, ata sözleri sıralayarak kollarındaki, bacaklarındaki buzları eritmiş, zihinlerindeki ıvır zıvırdan kurtulmuşlar. Yani canlanmış ve mutlu olmuşlar; ateş sıkıcı ve zor hayatlarından sıyrılıp kalplerindeki yaşama isteğine can katmış.

Ateşle ilgili eğlencelerin en başında, ocağın etrafında otururken hem gençlerin hem de yaşlıların çok hoşuna giden macera hikayeleri anlatmak gelirdi. Öyle çok cesaret ve asalet öyküsü vardı ki, bu hikayeler hiç tükenmezdi.

En sevilenleri ise Kral Charles dönemine ait olanlardı. O, savaşçıların en büyüğüdü, kendisi ve adamları hakkındaki efsaneler sonsuz sayıdaydı. Hakkındaki öyküler onunla birlikte ölmemiş, tersine ondan kalan büyük bir miras olarak sürekli anlatılıp durmuştu. En beğenilenler elbette kralın kendisiyle ilgili olanlardı. Ama, herkesin tanıdığı, hatta saçından tırnağına kadar herkesin tarif edebileceği Hedebyli General Löwensköld hakkındaki hikayeler de en az onunkiler kadar sevilirdi.

General öyle güçlü kuvvetliydi ki demirden çubukları birer çöp gibi eğip bükebilirdi. Svartsjö'deki Smedsby'de oturan ve yörenin en iyi nallarını yapan demirciyle ilgili böyle bir öykü vardı. Günlerden bir gün General Smedsby'ye gelmiş

ve Michael'a atını nallamasını söylemiş. Michael hemen gidip en iyilerinden bir nal getirmiş. General, pek sağlam görünen nalı denemek için eline aldığı anda gülmeye başlamış ve, "Sen buna demir mi diyorsun?" diyerek nalı büküp ikiye katlamış.

Demirci çok üzölmüş, yaptığı işin hiç de iyi olmadığı ortadaymış.

"Muhtemelen demir arızalıydı," demiş utanarak ve atelyesine gidip bir nal daha getirmiş.

Ne var ki yine aynı şey olmuş, üstelik bu kez nal tıpkı bir makas gibi ikiye ayrılıp kırılmış.

Michael artık iyiden iyiye endişelenmiş ve adama, "Siz ya Kral Charles olmalısınız ya da Hedebyli güçlü Bengt," demiş.

"Hiç de kötü bir tahmin değil Michael," diye yanıtlamış General, demirciye kıldığı iki nalin fiyatını ödeyip gitmiş.

General hakkında böyle binlerce hikaye anlatılır, herkes onu tanırdı. Kırsal kesimde onu duymayan, ona saygı ve hayranlık beslemeyen kimse yoktu. Elbette yüzüğü hakkında da her şey bilinir, yüzüğün onunla birlikte mezara gömüldüğü, para hırsına kapılan birinin onu mezardan çaldığı dilden dile anlatılırdı.

Dolayısıyla yüzüğün bulunup yeniden çaldığı haberrinin insanların ilgisini ve merakını fazlasıyla çekmiş olduğunu tahmin edebiliriz; Ingilbert Bardsson ormanda ölmüş, Olsbyli çiftçiler, yüzüğü çaldıkları gerekçesiyle hapse atılmışlardı.

İnsanlar olayı izleyen bir sonraki pazar ayininden döner dönmez soyunup dökündüler ve bir lokma bir şey yer yemez gördükleri, duydukları ne var ne yok konuşmaya, suçluların nasıl bir ceza alacaklarını tartışmaya başladılar.

Artık başka bir şeyden söz edilmez olmuştu. Büyük, küçük bütün evlerde her akşam ocağın başına geçen köylü kentli kim varsa bu konuyu konuşuyordu.

Çok garip ve vahim bir davaydı bu, ayrıntılarına inmek, adil bir şekilde karara varmak çok güçtü; zira Ivarssonlar'ın ve evlatlık oğullarının ne kadar değerli olursa olsun bir yüzüğü çalmak amacıyla bir adam öldürmüş olmalarına inanmak çok zor, hatta imkansızdı.

Eric Ivarsson'la başlamak gerekirse o, oldukça zengin bir adamdı, büyük bir toprağı ve birkaç tane evi vardı. Bir hata yapmış ise bunu anlık bir kibir ve hırsla yapmış olmalıydı; dünyada herhangi bir mücevherin onu onursuz bir davranışa sürükleyebileceğini düşünmek gerçekten güçtü.

Kardeşi Ivar'dan kuşkulanan daha da zordu. Evet, belki o ağabeyinden yoksuldu, ama birlikte yaşadıkları için istediği her şeye ulaşabilirdi. Zaten öyle cömert biriydi ki kendine ait ne var ne yok dağıtmıştı. Böyle bir adamın hırsızlık yapması, hele de cinayet işlemesi mümkün müydü?

Paul Eliasson'a gelince de iki kardeşin ona çok değer verdiklerini bilmeyen yoktu, ayrıca kısa bir süre sonra Eric'in kızı ve mirasçısı Marit ile evlenecekti. Üçünün arasında kuşkulanılabilecek tek kişi varsa aslında belki de oydu, çünkü o Rusya'da doğmuştu; Rusların hırsızlığı bir günah olarak kabul etmedikleri söylenirdi. Ivar, Rusya'dayken onu bir cezaevinde bulup yanında getirmişti. O zaman ne annesi ne de babası olan, üç yaşında bir çocuktur. Ivar onu kurtarmamış olsa belki de açlıktan ölüp gidecekti. İki adam el ele verip çocuğu her zaman terbiyeli, çok dürüst ve saygılı biri olarak yetiştirmişti. Oğlan, Marit'le birlikte büyümüş, çocuklar birbirlerini her zaman sevmişlerdi. Önünde böyle mutlu ve zengin bir geleceğı olan bir gencin bütün bunları bir yüzük uğruna riske atması doğrusu pek akla yatkın değildi.

Ancak öbür yanda General vardı. Çocukluklarından beri hakkında bir sürü efsane duydukları, neredeyse babaları kadar iyi tanıdıkları General; işte böyle ulu, böyle güvenilir biriydi, mezarındayken en sevdiği varlığından mahrum bırakılmış kişi.

General, Ingilbert Bardsson'un yüzüğü alıp kaçtığını biliyor olmalıydı, yoksa genç adam salimen yoluna devam eder, öldürülmüş olmazdı. General, Olsbyli adamların yüzüğü aldıklarını da biliyor olmalıydı, çünkü öyle olmasa, onlar da ormanda yüzbaşıyla karşılaşmaz, tutuklanıp hapse atılmazlardı.

Bu davada gerçeğe ulaşmak cidden çok zordu. Ne var ki halk belki de Kral Charles'dan daha fazla General'e inanırdı, bu yüzden kulübelerde çoktan adalet mahkemeleri kurulmuş, bir yargıya varılmıştı bile.

İşte bu nedenle, Broby Belediye Binası'ndaki gerçek mahkemenin hakimi ayrıntılı bir araştırmadan sonra suça dair hiçbir delil bulunamadığını, ne de suçluların yaptıkları hırsızlığı itiraf ettiklerini, bu nedenle onları cinayet ve hırsızlıktan beraat ettirmekten başka çaresi olmadığını açıkladığında insanlar çok şaşırdılar. Ancak, saliverilmeleri söz konusu değildi, çünkü yerel mahkemenin kararı yüksek mahkemece onaylanacaktı. Yüksek mahkeme ise Olsbyli adamların suçlu olduklarına ve asılmalarına karar verdi.

Ancak bu cezanın doğrudan uygulanması da mümkün değildi, çünkü yüksek mahkemenin kararı da önce Kral tarafından onaylanacaktı.

Kral'ın kararı açıklanıp halka duyurulduğunda ise insanlar aldıkları bu güzel haberi birbirlerine iletmek için akşam yemeklerini bile ertelediler.

Kısaca anlatmak gerekirse haber şöyleydi: Kral suçlanan üç adamdan birinin suçlu olduğunun besbelli olduğuna

karar vermiş, ama hiçbirini suçunu itiraf etmediği için suçluyu Tanrının tayin etmesi gerektiği sonucuna varmıştı. Neticede, mahkemenin izleyen oturumunda hakim, jüri üyeleri ve halkın huzurunda zarlar atılacak, en düşük sayıyı atan suçlu bulunacak ve idam edilecek, diğer ikisi ise özgürlüklerine kavuşup salıverilecekti.

Bu akıllıca ve adil bir karardı. Varmland'de herkes kardan çok memnundu. Yaşlı kralları, herkesten akıllı olduğunu bildiği halde, kararı herşeyi bilen Tanrı'ya bırakmıştı. Şimdi herkes, nihayet asıl gerçeğin gün ışığına çıkacağından emindi.

Dava olağanüstü bir hal almıştı. İnsanla insanın karşı karşıya geldiği bir dava değildi bu; taraflardan biri artık hayatta değildi – değerli bir eşyasının bulunmasını arzu eden ölü bir adam vardı ortada. Başka davalarda zarlara başvurulması kabul edilir bir yöntem olmayabilirdi ama burada durum farklıydı. General, yüzüğün kimde olduğunu pekala biliyordu, kralın kararındaki en iyi taraf işte bu noktaydı, Generale bilgisini gösterme fırsatı tanınmıştı. Yani Kral Charles, kararı General'e bırakmıştı; onu savaş yıllarından tanıyor, güvenilecek biri olduğunu biliyordu. Belki de General'in istediği de tam buydu – tabii bütün bunlara rağmen gerçeği tam manâsıyla bilmek mümkün değil.

Her neyse, kararın verileceği gün herkes mahkemede hazır bulunmaya azmetmişti. Yürüyemeyecek kadar yaşlı, emekleyemeyecek kadar küçük olmayan herkes kent meydanına varmak için yola koyuldu; yıllardır bunun kadar olağanüstü bir olay yaşamamışlardı. Kimse haberi ondan bundan öğrenmek istemiyor, herkes kesinlikle bizzat orada olmayı arzu ediyordu.

O zamanlar çiftlikler, genellikle birbirlerinden çok uzak mesafedeydiler, öyle ki tek bir canlıya rastlamadan millerce

uzunlukta yol yürürdünüz. Bu yüzden yörenin tüm sakinleri tek bir mekanda toplanınca bu kadar kalabalık olduklarını görmek herkes için şaşırtıcı oldu. Mahkeme binasının önünde omuz omuza sıra olmuş bekliyorlardı. Uzaktan yaz günü kovanın etrafını sarmış arı sürüsü gibi görünüyordular; hatta her zamanki sakinliklerinden yoksun oldukları için arı kovanından da beter haldeydiler. Kilisede oldukları gibi sessiz ve saygılı değillerdi hiç, ne de pazardaki gibi neşeli ve konuşkan; heyecanlı ve huzursuzdular, hatta nefret ve kinle dolu oldukları söylenebilirdi.

Bunda şaşılacak bir şey yoktu. Bebekler yıllardır analarının sütünü suçluluk duygusuyla emmiş, yasadışı insanların ortalıkta dolaştığını söyleyen ninniler eşliğinde uykuya dalmışlardı. Hırsızları ve katilleri insanlıktan çıkmış, onulmaz budalalar olarak görmekteydiler. Böylelerine hiçbir şekilde acınmaması gerektiğine inanıyorlardı. Ve şimdi, bugün bu iğrenç yaratıklardan biri adaletin karşısında ortaya çıkarılacak, kana susamış bu şeytanlardan biri ölecekti. Düşüncesi bile insanı mutlu ediyordu, artık kimseye zarar veremeyecekti.

İşkence diye adlandırılabilir bu yargılama adalet sarayında değil, açık havada yapılacaktı. Belediye binasının önündeki açık alana çepeçevre askerler sıralanmıştı; Halk bundan memnun değildi, hiç kimse tutsaklara yaklaşmıyor, iyi görememe korkusuyla herkes ateş püskürüyordu. Normalde sakin ve sorun çıkarmaktan kaçınan insanlar bile şimdi büyük bir cesaretle itişip kakışmaktaydılar.

Çalışanlar, meydana iyi bir yer kapmak için izin almış, işlerini erken bırakmışlardı. Toplanan kalabalık, asker kordonunun mümkün olduğunca dibinde, itiş kakış içinde, meşgul olacakları pek bir şey olmaksızın sıkıcı saatler geçirmektedir... Bekleyişleri boyunca, bir kez bir memur göründü

ve büyük bir davulu getirip meydanın tam ortasına yerleştirdi; kalabalık buna çok sevindi, çünkü bu, adalet sarayındakilerin gece olmadan işe başlamayı düşündüklerinin bir göstergesiydi. Derken memur bir daha görüldü, bu kez bir masa, bir iskemle, bir mürekkep hokkası, bir de kalem taşıyordu. Nihayet zarların bulunduğu kutuyu getirdi ve olması gerektiği gibi, her seferinde farklı düşüp düşmediklerini sınamak için, zarları davulun gergin derisinin üzerinde arka arkaya atmaya başladı.

Kalabalık, işini bitirir bitirmez adalet sarayına dönen memuru her gördüklerinde bağırıyor, el kol sallayıp adamı iğneleyici laflarla taciz ediyordu. Başka zaman olsa böyle davranmaları imkansızdı, bugün sağduyularını gerçekten kaybetmişlerdi.

Hakim ve jüri üyeleri, asker kordonunu yarıp belediye binasına girdiler. Tekrar dışarı çıktıklarında kalabalık hareketlendi, gelenleri selamlamaya ve yüksek sesle konuşmaya başladılar. Bunu önlemek mümkün değildi; büyük bir kalabalık söz konusuydu, insanlar laftan sözden anlayacağına benzemiyordu. Önemli kişiler sırayla kordonun içinde yerlerini almaya başladılar. Aralarında Hedebyli Löwensköld, Bro Papazı, Ekeby'deki işliklerin sahibi, Helgesäter'den bir deniz subayı ve daha başkaları vardı. Bu önemli konuklara, kalabalığın içinde yer kapmaya çalışmadıkları için ne kadar şanslı olduklarına dair çeşitli laflar atıldı.

Taciz edecek başka kimse kalmadığında kalabalığın dik-kati askerlerin hemen dibinde duran genç bir kıza çevrildi. Kısa boylu, zayıf bir kızdı bu, gençler birbirlerini itip kakarak kızın yanına yaklaşmaya çalıştılar. Durumu farkedenden birileri onun Eric Ivarsson'ın kızı Marit olduğunu bağırdı, böylece kız bir süreliğine rahata kavuştu.

Sonra sıkıştırılmalar tekrar başladı, bu kez itip kakmasalar bile kıza aşağılayıcı sorular yöneltmeye yeltendiler. Babasının mı, yoksa sevdiği adamın mı asılmasını tercih ettiğini sordular, bir hırsızın kızı olarak neden en iyi yeri onun kaptığından şikayet ettiler.

İnsanlar yanıtını bildikleri halde kendilerine kızın hangi cesaretle oraya geldiğini soruyorlardı. Oysa kızın ürkek olmadığını pekala biliyorlardı; zanlıların soruşturması sırasında kız hep hazır bulunmuş, ne konuşmuş ne de gözyaşı dökmüştü. Tutsaklara sanki ertesi gün bırakılacaklarından eminmiş gibi bakmış, onun varlığı adamlara cesaret vermişti. En azından bir tek kişinin masum olduklarına inandığını, hiçbir yüzüğün ne kadar değerli olursa olsun onları suça teşvik etmeyeceğini bildiğini göstermişti.

Mahkemede bütün güzelliği ve kibarlığı ile ve büyük bir sabır göstererek oturmuş, kimseyi rahatsız etmemişti; hatta hakimin, jürinin ve şerifin takdirlerini kazanmıştı. Açık açık ifade edilmese de, bölge hakiminin zanlıları suçsuz görmesinde Marit'in mahkemedeki bu tutumunun etkili olduğu ortadaydı. Böyle bir kızın sevdiği kişinin suçlu olması mümkün müydü?

İşte şimdi burada bulunmasının nedeni de onu gören tutsakların varlığından yine güç almalarını sağlamaktı. Marit, bu işkence gibi yargı sırasında ilahi takdirin ortaya çıkması için dua ediyordu.

Gerçeği bulmak zordu, fakat tam da dedikleri gibi, meyvesi ağacın dibine düşerdi kız kesinlikle iyi ve masum birine benziyordu. Ayrıca şimdi olduğu yerde durabilmesi için gerçekten sevgi dolu güçlü bir yürek gerekirdi.

Suratına karşı söylenen bütün o kaba sözleri işitmiş ama ne ağlamış ne yanıt vermiş, ne de oradan kaçıp gitmişti. Bahtı kara tutsakların onu görmekten memnun olacağını

biliyordu. Bu kocaman kalabalığın içinde, onları anlayabilen tek insan kendisiydi.

Üstelik varlığının başka türlü de yararı dokunuyordu. Kalabalığın içinde tek tük de olsa tıpkı onun gibi masum ve tatlı kızları olan ve Marit'in olduğu yerde kendi kızlarının olmasını kesinlikle dilemeyecek adamlar vardı. Ayrıca onun tarafını tutan sesler de ara sıra yükseliyor, ya da en azından kıza yöneltilen kaba ve ağır sözleri susturmaya çalışan birileri çıkıyordu.

Böylece Belediye Sarayı'nın kapıları, yargılamanın başlayacağını işareti olarak nihayet açıldığında, insanlar yalnızca saatlerdir süren bekleyişlerinin bitmesine sevinmekle kalmadılar, Marit'in içler acısı durumu da son buldu. Önce polis, şerif ve kelepçesiz ama her iki yanlarında birer asker olmak kaydıyla, tutsaklar görüldü; resmi bir ciddiyet içindeydiler. Onların ardından zangoç ile papaz, jüri üyeleri, katip ve hakim gelmekteydi. En sonda da toplumun ileri gelen bazı şahısları ile konumları itibariyle kordonun içinde olmayı hak eden bazı çiftçiler belirdi.

Şerifle tutsaklar mahkeme binasının solunda, hakim ve jüri sağda, öteki zevat da orta kısımda yerlerini aldı. Katip, bir takım kağıtlarla masaya geçti. Büyük davul, herkesin görebileceği şekilde meydanın tam ortasında duruyordu.

Mahkeme heyeti görünür görünmez halk itişip kakışmaya başlamıştı; bazı genç ve güçlü erkekler Marit'i sıkıştırmak gayesiyle ilk sıraya geçme mücadelesindeydiler. Neyse ki Marit, hiçbir şey göremeyeceği korkusuyla eğilmiş, küçük ve zayıf olduğu için askerlerin bacakları arasından sürünerek kordonun içine girmeyi başarmıştı. Ancak bu büyük bir disiplinsizlikti. Şerif, polise işaret ederek onu dışarı çıkarmasını istedi. Polis, Marit'in yanına geldi ve elini tutuklayacakmış gibi omuzuna koyarak kızı mahkeme binasına

yöneltti. Ancak bir süre sonra kızı bıraktı. Çünkü eğer tut-sakların yakınında olmasına izin verirse onun hiçbir yere kaçmayacağını, böylece şerif isterse tekrar eline geçirebileceğini düşünmüştü.

Ama şimdi kimsenin Marit'le ilgilenecek hali yoktu. Papaz ve zangoç öne çıkmış, dairenin tam ortasına gelmişlerdi. Şapkalarını çıkardılar, zangoç bir ilahi söylemeye başladı. Kalabalık bunu duyar duymaz düşündüklerinden çok daha büyük ve resmi bir durumun söz konusu olduğunu anladı. İlahi takdiri göstermesi için Tanrıya dua ediliyordu.

Papaz, konuşmaya başladığında daha da ciddileştiler. Kendisi de bir zamanlar yargı önüne çıkmış olan İsa'ya yalvaran papaz, masum bir adamı ölüme mahkum etmemesi için ondan hakime yol göstermesini istiyordu. Duanın sonunda, Yahudilerin Golgota'da deneyimledikleri gibi büyük bir adaletsizliğe tanık olmamaları için Tanrı'dan kalabalığı korumasını dilemeyi de unutmadı.

Papazın duasını herkes başı yerde dinlemişti, dünyevi düşünceler akıllardan çıktı, ruh halleri değişti. Sanki Tanrı yeryüzüne çağırılmış, aralarına inmişti.

Harika bir sonbalar günüydü; gökyüzü tek tük küçük bulutlar dışında masmaviydi, ağaçlar sarı yapraklarla donanmıştı. Kuşlar güneydeki kışlık bölgelere gitmek üzere havalanmış uçuyorlardı. O güne kadar çok sayıda kuşun bir arada olması pek görülmüş değildi. Bu, garip bir şeyler olacağına işaret ediyor olabilirdi. Tanrı'nın burada olup bitecekleri onayladığını gösteren bir işaret olmasındı?

Papaz konuşmasını bitirir bitirmez, hakim öne çıkıp Kralın kararını okudu. Bu, uzunca ve anlaşılmasını güçleştiren çapraşık deyimlerle dolu bir metindi. Yine de herkes, yeryüzündeki kudret sahibinin kılıcını ve asasını, zekasını ve bilgisini o an için bir kenara bırakmış olduğunu,

ona sadece Tanrı'nın yol göstermesini talep ettiğini anlayabildi. İnsanlar bütün kalpleriyle doğru yolu göstermesi için Tanrı'ya dua ettiler.

Ardından şerif, hakimden ve yanındaki birkaç kişiden zarları sınamalarını, hilesiz olup olmadıklarını görmelerini istedi. Zarlar gergin derinin üstüne garip bir gürültüyle düştü. Birçok kişinin mahvına sebep olmuş bu küçük nesneler, şimdi ilahi takdiri göstermek için mi yuvarlanacaklardı?

Zarlar sılandıktan sonra tutsaklar öne çıkarıldılar, zar kutusu içlerinden en yaşlı olana, Eric Ivarsson'a verildi. Şerif ona bunun esas atış olmadığını açıkladı. Önce, kimin ilk olacağına karar verilecekti. Sonunda, Paul Eliasson en yüksek, Ivar Ivarsson ise en düşük zarı attı, dolayısıyla Ivar başlayacaktı.

Tutsakların üzerinde, eve dönerlerken ormanda yüzbaşı Löwensköld'le karşılaşp tutuklandıkları sırada giydikleri giysiler vardı; harap görünüyorlardı. İçlerinde en az yorgun görüneni Ivar'dı. O, savaşa katılmış bir askerdi, çektiği sıkıntılar, yaşadığı hapis hayatı onu sertleştirmişti. Dimdik duruyor, korkusuz ve cesur görünüyordu.

Davula doğru ilerleyip zar kutusunu aldı, şerif ona nasıl yapacağını anlatmaya çalışırken yaşlı adam küçük bir gülümsemeyle,

“İlk kez zar atmıyorum Şerif,” dedi. Kalabalığın duyacağı biçimde yüksek sesle konuşuyordu. “Hedebyli Güçlü Bengt ile beraber yaylaya çıktığımızda uzun kış geceleri boyunca bunlarla oyalanırdık, ona karşı bir kez daha zar atacağım hiç aklıma gelmemişti.”

Şerif acele etmesini söyledi; oysa halk bu halde bile şaka yapabilen bu güçlü adamın daha da konuşmasını istiyordu. Ivar ellerini kavuşturup zar kutusunun üzerine koydu, dua ediyordu. Tanrı'ya yakardıktan sonra yine yüksek sesle:

“Sana yalvarıyorum efendimiz İsa, sen ki benim suçsuz olduğumu bilersin, bana acı, küçük bir zar atmamı sağla, zira benim arkamdan ağlayacak ne çocuğum ne de sevgilim var.” Bunları söyledikten sonra attığı zarların sesi davulun üzerinden yankılandı.

O anda kalabalığın içinde, Ivar Ivarsson’un kurtulmasını dilemeyen tek bir kişi bulmak imkansızdı. Dürüstlüğü, cesur bir adam olduğu zaten herkesçe bilinirdi; nasıl olmuştu da onu böyle suçlayabilmişlerdi.

Zarların bu kadar uzağında olmak, kaç geldiğini bilememek dayanılmazdı. Hakimle şerif merakla öne eğildiler, jüri üyeleri ve asil beyler sonucu görmek için yaklaştı. Suratlarında şaşkın bir ifade oluştu. Ivar’a baktılar, elini sıkanlar oldu; kalabalık ise henüz hiçbir şey bilmiyordu, homurdanmaya başladılar. Derken hakim şerife işaret etti, o da daha iyi görülüp işitilmesi için mahkeme binasının merdivenlerine çıkarak, “Ivar Ivarsson en büyük sayıyı attı, altı altı!” dedi.

Ivar’ın suçsuz olduğu böylece anlaşıldı. Kalabalık memnundu; “Başardın Ivar Ivarsson!” diye bağırırlar oldu.

Ardından Paul Eliasson, herkesin dikkatini çeken bir şey yaptı: büyük bir sevinç nidasıyla yün beresini çıkarıp havaya fırlattı. Bunu öyle ani yapmıştı ki gardiyanlar ona engel olamamıştı. Herkes şaşkınlık içinde ona bakıyordu. Ivar’ın ona babalık yapmış olduğu doğrudu, ancak burada söz konusu olan kendi hayatıydı. Başkasının suçsuzluğu onu bu kadar sevindirmiş olabilir miydi?

Düzen, telaş içinde yeniden sağlandı. Görevliler sağ koldaki tutsakların yanında, gardiyanlar ise önceden olduğu gibi soldaki yerlerini aldılar, herkes geriye çekildi, meydanın merkezinde duran davul tekrar ortaya çıktı.

Yargılanma sırası Eric Ivarsson’daydı. Öne çıkan yaşlı adamın sağlıksız hali, ayaklarını sürüyerek yürüyor oluşu

dikkatlerden kaçmadı. Yere sağlam basan güçlü bir adam olarak bilinen Eric Ivarsson bu hale mi gelmişti? Düşkün ve bilincini kaybetmiş görünüyordu. Yine de son bir gayretle zar kutusunu eline aldı, dik durmaya ve birkaç kelime olsun konuşmaya çalıştı.

“Tanrı’ya şükürler olsun, kardeşim suçsuz çıktı,” dedi, “ben de en az onun kadar suçsuzum, ama o daima benden daha iyi bir insan olmuştur. Ben de efendimiz İsa’ya, küçük zar atmak için yalvarıyorum, böylece kızım sevdiği adamla evlenip hayatının sonuna kadar mutlu mesup yaşayabilecek.”

Yaşlı insanlarda çoğu zaman olduğu gibi, Eric’in de bütün gücü sesinde toplanmıştı. Söyledikleri herkesçe işitilmiş, herkes çok duygulanmıştı. Başka bir insanı kendisinden daha iyi olarak görmesi ve başka birinin mutluluğu için ölmeyi dilemesi pek etkileyiciydi doğrusu. Elbette hiç kimse onun da bir hırsız ve bir katil olabileceğine inanmıyordu. Kalabalık içinde birçok kişinin gözlerinden yaşlar geldi, büyük bir sayı atması için dua ettiler. Eric kutudaki zarları hafifçe aşağı yukarı salladı ve çok uzatmadan attı. Gözleri zarların üzerindeki siyah noktaları seçemeyecek kadar bozuktu; gerçekten de ne geldiğini görememiş, boş boş bakıp durmaktaydı.

Hakim ve ötekiler yine öne çıktılar. Suratlarında ilkindeki gibi şaşkın bir ifade vardı. Şerif sonucu ilan etmeden önce kalabalık ne geldiğini anlamıştı bile; bir kadın yüksek sesle bağırdı: “Tanrı seni korusun, Eric Ivarsson!” Ardından da bir erkek sesi: “Tanrı’ya seni koruması için hepimiz dua ediyoruz, Ivarsson!”

Paul Eliasson’un beresi bir kez daha havalara uçtu ve insanlar yine şaşırdılar. Oğlan, zarların ikinci kez büyük gelmesinin onun için ne anlama geldiğini bilmiyor olabilir miydi?

Eric tükenmiş, umursamaz bir halde dikiliyordu; gözlerinde hiçbir ışık izi yoktu, sanki hâlâ şerifin sonucu ilan

etmesini bekliyordu. Üstelik kardeşi gibi altı altı attığı açıklandıktan sonra da hareketsiz durmaya devam etti. Bir süre sonra yerine geçmek için bir girişimde bulunmak istedi, ancak o kadar halsizdi ki polis yere düşmesin diye kolunu beline dolamak zorunda kaldı.

Artık davulun üzerinde kaderini görme sırası Paul Eliasson'daydı, bütün gözler ona çevrildi. Aslında herkes geriye bir tek suçlunun kaldığını biliyordu, altı altıdan yüksek bir zar atılması mümkün müydü?

İnsanlar sonuçtan o ana kadar çok memnundu. Derken, Marit Ivarsson'un Paul'un yanına sokulmuş olduğunu gördüler. Oğlan onu dibinde görünce ne sarıldı ne de öpüp kucakladı. Kız yanbaşıda duruyordu. Paul, kolunu kızın beline doladı. Bu halde ne kadar kaldılar bilinmiyor, çünkü herkesin gözü davulun üzerindeydi.

Gardiyana, tehditkar bakışlı yetkililere, kalabalık izleyici topluluğuna ve de her şeyden öte, içinde bulundukları korkunç ölüm kalım oyununa rağmen, gençler birbirlerine sıkıca dayanmış, orada dimdik duruyorlardı. Onları birleştiren, dünyevi aşkın ötesinde bir aşktı. Sanki bir yaz sabahının erken saatlerinde, bütün gece dans ettikten sonra bahçe kapısının önünde birbirlerine evlilik sözü veren sevgililer gibiydiler. Ya da ilk komünyonlarının ardından ruhları tüm günahlarından arınmış iki insan. Hatta, bir ölüm tehlikesi atlattıktan sonra bir daha ayrılmamak üzere kavuşmuş iki insan bile olabilirlerdi.

Kız kelimelerle ifade edilmesi imkansız bir aşkla oğlana bakıyordu; ruhlarıyla herkesi etkilemişlerdi. İnsanlar Paul'ü tıpkı hiçbir zaman çiçek açamayacak, meyve veremeyecek bir ağaç, ya da mahsul vermeden tepelenmiş bir mısır tarlası gibi görüyorlardı.

Paul kolunu kibarca Marit'in belinden çekti, şerifle birlikte davula doğru bir adım attı. Zar kutusunu eline alırken yüzünde hiçbir heyecan belirtisi yoktu. Ötekiler gibi dua da etmedi, yalnızca Marit'e dönerek şöyle dedi:

"Sakin korkma! Tanrı en az onlar kadar suçsuz olduğumu biliyor." Ardından zarları neşeyle attı; zarlar düşmeden önce davulun üzerinde birkaç daire çizdi.

Paul dönüp dururlarken merakla zarları izliyordu, nihayet durduklarında şerifin sonucu ilan etmesini beklemeye gerek olmadı. Paul Eliasson yüksek sesle bir çığlık attı.

"Altı altı attım Marit! Ötekiler gibi altı altı attım!"

Aklına aksi bir şey gelmiyor, diğerleri gibi suçsuz bulunacağını düşünüyor, sevinçten yerinde duramıyor, zıplıyor, beresini havaya fırlatıyordu; hatta gardiyanını da bir güzel kucaklayıp öptü!

İnsanlar, "Bu onun Rus olduğunun bir kanıtı, İsveçli olsa bu kadar çabuk sevinmezdi!" diye düşündüler.

Hakim, şerif, jüri üyeleri ve ötekiler sessizce ve acele etmeden davulun yanına gelip zarlara baktılar. Ama bu kez sevinç yoktu yüzlerinde; kafalarını sallamakla yetindiler ve Paul Eliasson'ı atışından dolayı kutlamadılar.

Şerif üçüncü kez merdivenlere tırmandı ve bildirdi:

"Paul Eliasson en yüksek sayıyı attı, altı altı!"

Bunun üzerine kalabalıktan bir homurtu yükseldi ama bu kez duyulan sevinç dolu sesler değildi. Kimse işin içinde bir hile olduğunu düşünmüyordu tabii ki – böyle bir şey imkansızdı – ama herkes biraz tedirgin olmuştu, Tanrı'nın takdiri tam olarak belirmemişti.

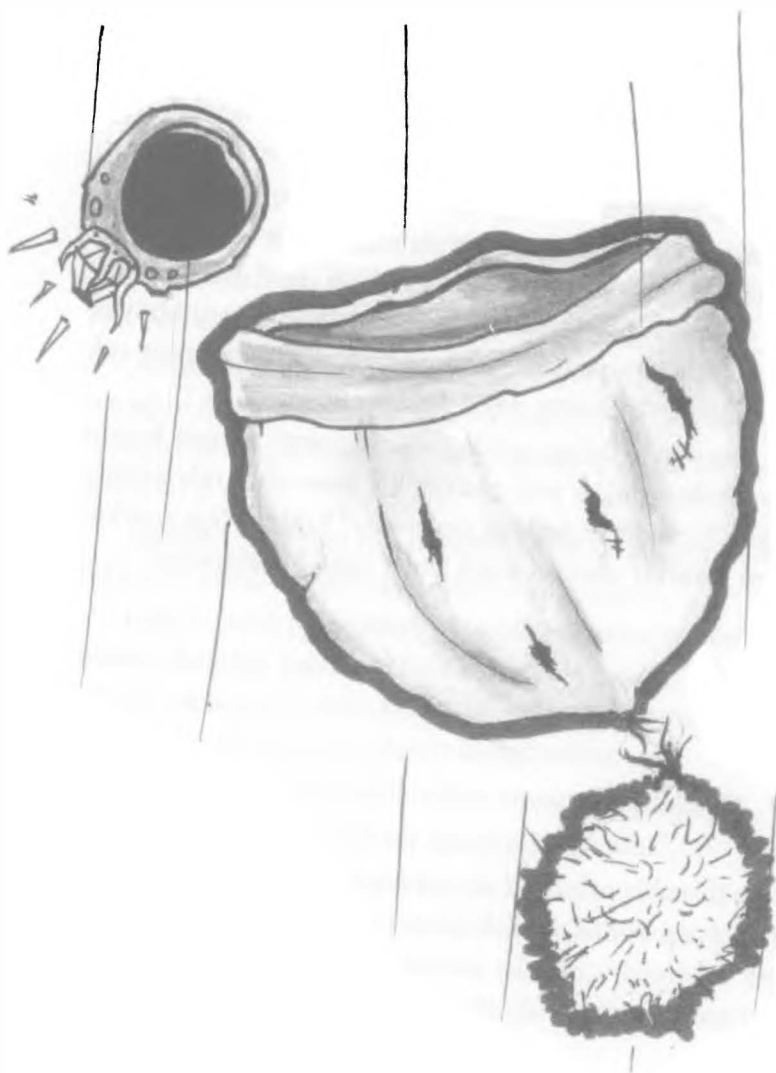
Zanlıların her üçü de masum muydu yani? Yoksa, üçü de eşit şekilde suçlu muydu? Yüzbaşı Löwensköld hızlı adımlarla hakimin yanına gitti. Bir sonuca varılamadığını

anlatmaya çalışacaktı herhalde. Ne var ki hakim kafasını öte yana çevirdi.

Hakimle jüri üyeleri konuyu tartışmak için mahkeme binasına girdiler, kalabalık hareketsizdi – tek bir fısıltı dahi duyulmuyordu. Paul Eliasson da hiç kımıldamadan bekliyordu. Durumun birden fazla şekilde yorumlanabileceğinin o da farkındaydı.

Kısa bir süre sonra yetkililer geri geldi. Hakim, bölge mahkemesinin durumun her üç adamın da suçsuzluğuna delalet ettiğine karar verdiğini bildirdi. Paul Eliasson, bir kez daha kendisini gardiyanından kurtarıp beresini büyük bir neşeyle havaya fırlattı. Ancak bunun için de henüz çok erkendi, çünkü hakim şöyle devam etti:

“Ne var ki bölge mahkemesinin kararı hemen bugün Stockholm’e doğru yola çıkacak bir kurye ile Krala bildirilecek. Bu nedenle zanlılar, majesteleri Kralın bölge mahkemesi kararını onaylamasına kadar tutuklu kalacaklar.”

VIII

Brodaki Adalet Sarayı'nın önünde zarlar atılarak işkenceyle yapılmış o muhteşem yargılamadan otuz yıl sonra, güzel bir sonbahar günüydü. Eric Ivarsson'un kızı Marit, Olsby'deki büyük çiftliğin içinde bulunan kulübesinin merdivenlerinde oturmuş bir çocuk eldiveni örüyordu. Eldivenleri hediye edeceği çocuk, eldivenin üzerinde baklava desenleri ve çizgiler olsun istemişti, ancak Marit istenen modeli bir türlü çıkaramıyordu.

Birkaç dakika şişinin ucuyla modeli oturduğu merdivene çizerek çıkarmaya uğraştıktan sonra kulübeye girdi ve giysi dolabını açıp güzel bir desen aramaya başladı. Derken gözü dolabın dibinde duran yün bereye ilişti; çeşitli kalınlıklarda şerit şerit örülmüş kenarları iyi kotarılmış bir bereydi bu. Bir süre durakladıktan sonra bereyle beraber merdivenlere döndü.

Marit, modelini çıkarmak amacıyla elinde evirip çevirdiği berenin güveller tarafından orasından burasından yenip delindiğini farketti. Kendi kendine, "Aman Tanrım, bu da ne böyle? Eh, en az otuz yıldır kullanılmamış bir bere. İyi ki dolapta rast geldim, belki onarabilirim," dedi.

Berenin tepesinde renkli yünlerle yapılmış bir ponpon vardı; güveller galiba en çok burayı sevmişlerdi, Marit bereyi sallarsa sallamaz sürü halinde uçuşup kaçtılar, ponpon da bereden kopup kucağına düştü.

Marit bereye tekrar iliştirebilecek kadar ipi olup olmadığını anlamak için ponponu eline aldığında ynlerin arasında parlayıp duran bir şey olduğunu farkettti, şaşırdı. Dikkatlice ipleri ayırdığında ise ponponun içine sağlamca dikilmiş, ortasında kırmızı bir taşı olan koskocaman altın bir mühürlü yüzük gördü.

Ponpon da yüzük de bir anda elinden fırladı! Yüzüğü daha önce hiç görmemişti ama onu tanıması ve kimin olduğunu tahmin etmesi için taşın üzerindeki kraliyet imzasını görmesine, ya da i taraftaki yazıyı okumasına gerek yoktu. Merdivenin korkuluklarına yaslandı ve gözlerini kapattı, yüzü bembeyaz oldu, bir ölü gibi kımıltısız öylece kalakaldı. Kalbi paralanacakmış gibi çarpıyordu.

Bu yüzük uğruna babası Eric, amcası Ivar ve sevgilisi Paul hayatlarını vermişti ve şimdi onu Paul’un yn beresinin içine dikilmiş halde buluyordu!

Oraya nasıl ve ne zaman gelmişti? Paul orada olduğunu biliyor muydu? Asla! dedi kendi kendine, biliyor olması imkansız. Nişanlısının susuzlukları ilan edildikçe neşeyle bereyi havaya fırlatışını hiç unuttur muydu?

Olan biten her şeyi sanki dönmüş gibi hatırlıyordu. Başta ona ve sevdiklerine kaba ve düşmanca davranan, ama sonra masum olduklarını anlayan kalabalık gözünün önüne geldi. Masmavi gökyüzünü, daireler çizerek adliye sarayının üzerinde uçup duran göçmen kuşları hatırladı. Paul de grmşti onları, ona dayanmış dururken kulağına, kısa süre sonra kendi ruhunun da zavallı kayıp bir kuş gibi yükseklerde uçacağını fısıldamış, Olsby’deki evlerinde yaşamak için geri dönmesini isteyip istemediğini sormuştu.

Paul’un o güzel sonbahar gökyüzüne neşeyle fırlattığı beresinin içinde alıntı bir şeyin olduğunu bilmesine imkan yoktu.

Sonra başka bir günü hatırladı. Bunu her hatırladığında kalbi sıkıştırdı, ama şimdi o günü bir daha düşünmesi şart olmuştu. Stockholm'den ilahi takdir haberinin geldiği gündü bu: her üç adam da aynı şekilde suçluydu ve bu nedenle üçü de asılacaktı.

Cezalar infaz edilirken Marit yine oradaydı, sevdiği adamlara inandığını, arkalarından yas tutacağını herkese göstermeliydi. İdam sehпасına çıktıklarında belki ona ihtiyaç duymayacaklardı, ama yine de orada olmalıydı... İnsanların Marit'le ilgili fikirlerinin değişmesini sağlamışlardı. Adalet Sarayı'nın önünde birikmiş kalabalık bu kez ona iyi davranıyordu; kendi aralarında olayı tartışmışlar, yargılama sonucunun her üç adamın da masum olduğu şeklinde yormulanması gerektiğine karar vermişlerdi. Merhum General, her üçünün de en yüksek zarı atmasına izin vermemiş miydi? – bu tek bir anlama geliyordu: yüzüğü hiçbirisi çalmamıştı.

Üç adamın dışarıya çıkarılmasıyla birlikte toplu bir ağıtın başladığını hatırlıyordu Marit. Kadınlar ağlıyor, erkekler yumrukları sıkılı, dişleri kenetlenmiş bekliyorlardı. Masum insanları ölüme gönderdiği için Bro'nun da tıpkı Kudüs gibi harap olacağını düşünüyorlardı... Kalabalık, bahtsız adamları rahatlatacak sözler haykırdı, cellatlara tehditler savruldu. Yüzbaşı Löwensköld'e küfürler yağdırıldı, o sırada Stockholm'de bulunduğu için kararın zanlıların aleyhine çıkmasında onun da parmağı olduğu söyleniyordu.

Her şeyin ötesinde, kızın acısını herkesin paylaştığı da bir gerçektir; Marit bu sayede o günü atlatabilmiş, hatta bugüne kadar hayatta kalabilmişti. Birlikte olduğu insanlar içinde onun bir katilin kızı olduğunu düşünen tek bir kişi bile olsaydı yaşamaya devam edemezdi.

Darağacının altındaki küçük sehpaye ilk çıkan Paul Eliasson olmuştu. Dizlerinin üzerine çöküp Tanrı'ya dua etmiş,

sonra yanında duran rahibe dönüp bir şeyler söylemişti. Marit, rahibin Paul'un kafasındaki yün bereyi hızla çektiğini görmüştü. Paul rahipten, her şey bittiğinde bereyi yer-yüzündeki son dakikalarında onu düşündüğünün bir işareti olarak Marit'e vermesini istemişti.

Paul'un bunu, yüzüğün berenin içinde olduğunu bildiği için yapmış olması mümkün müydü? Asla! Bu dünyada kesin olan tek bir şey varsa o da Paul'un bir ölünün parmağında duran yüzüğün bu berenin içinde bulunduğuna dair hiçbir fikri olmamasıydı.

Marit eğildi ve bereyi daha dikkatli incelemeye başladı. "Paul bu bereyi nerden buldu acaba?" diye düşündü. "Her zaman renkli şeylerden hoşlanırdı, gri giysilerle dolaşmayı hiç istemezdi, duvar süsleri bile renkli olsun isterdi. Kocaman ponponu olan kırmızı bir beresi daha vardı. Bunu da çok seviyor olmalıydı."

Bereyi yere bıraktı ve tekrar merdiven korkuluklarına yaslandı, eski günlere dalıp gitti.

Ingilbert'in korkudan düşüp öldüğü gün kendisi de ormandaydı. Paul'un, babası ve amcası ile birlikte cesedin üzerine eğildiğini görmüştü. Babası ile amcası Ingilbert'i köye kadar taşımaya karar verip sedye yapmak için dal kesmeye gittiklerinde yalnız kalan Paul'un gözünün Ingilbert'in beresine iliştiğini, kırmızı beyaz ve mavi yünden örülmüş bu nakışlı bereye sahip olmak için büyük bir istek duyduğunu, kimsenin görmediğini düşünüp bereyi kendisinininkiyle değiştirdiğini hatırlıyordu. Kötü bir niyeti yoktu, yalnızca bir süreliğine onu takmak istemişti. Kendi beresi de en az Ingilbert'inki kadar güzeldi ama onunki kadar renkli ve güzel örülmüş değildi.

Ingilbert izlenebileceğini düşünüp evden ayrılmadan önce gizlemek için yüzüğü berenin içine dikmiş olmalıydı.

Öldüğünde kimsenin, elbette Paul'un de, aklına berenin içini aramak gelmemiştir.

Evet başka türlü olması imkansızdı, ama yine de tamamen emin olmak mümkün değildi. Yüzüğü göğsüne sokup bereyi eline aldı ve sütçü kızla konuşmak üzere ahıra gitti.

“Martha, biraz dışarı, aydınlığa çıkar mısın?” diye seslendi loş inek ahırına doğru, “Bana çıkaramadığım bir örgü modelinde yardımcı olmanı istiyorum.”

Kız görünür görünmez bereyi ona doğru uzatıp “İyi örgü ördüğünü biliyorum. Şunun aynıısından örmek istedim ama modeli çıkaramadım. Sen bir bakar mısın, bu konuda benden daha iyisindir,” dedi.

Sütçü kız, bereyi alıp dikkatlice baktı. Şaşırmış görünüyordu, ahırın loşluğundan kurtulup güneşe çıktı, bereye daha yakından baktı.

“Bunu nerden buldunuz?” diye sordu.

“Yıllardır dolabımda duruyordu,” dedi Marit. “Neden sordun?”

“Çünkü ölmeden önceki yaz, ağabeyim Ingilbert'e bunu ben örmüştüm,” dedi Martha. “Evden ayrıldığı o sabahattan sonra bir daha da görmedim. Buraya nasıl gelmiş olabilir?”

“Muhtemelen yere düştüğünde başından çıkmıştır,” dedi Marit. “Belki işçilerden biri onu ormanda bulmuş bize getirmiştir. Ama sana kötü şeyler hatırlattıysa boş ver uğraşma.”

“Bırakın kalsın, modeli yarın çıkarmış olurum,” dedi kız.

Marit bereyi alıp ahıra dönen kızın ağlamaklı olduğunu görmüştü.

“Eğer sana acı veriyorsa gerçekten unut gitsin,” dedi.

“Sizin için yapabileceğim hiçbir şey beni üzemez, Marit,” dedi sütçü kız.

Marit, Bard'ın kızı Martha'nın babası ve ağabeyi öldükten sonra ormanda tek başına oturmasına izin vermemiş, Olsby'deki büyük çiftlikte çalışması için çağırmıştı. Martha bu teklifi kabul etmiş, tekrar tanıdığı bildiği insanlar arasında yaşamaya başlamaktan duyduğu memnuniyeti her fırsatta göstermişti.

Marit, kulübesinin önündeki merdivenlere döndü, örgüsünü eline aldı, ama öremeyecek kadar huzursuz olmuştu; kafasını korkuluklara dayadı, bir sonraki adımının ne olması gerektiğini düşünmeye başladı.

Olsby çiftliğinde yaşayan herhangi birinden, dünyadan elini eteğini çekip manastır hayatı yaşayan kadınlara bir örnek vermesi istense, mutlaka Marit'in adını verirdi. Biraz solgun ama pürüzsüz bir cilde sahip olan Marit'i tanımayan biri yaşlı mı genç mi olduğunu söyleyemezdi. Bütün arzularını bir kenara bırakmış, iyilik ve huzur dolu bir yüz ifadesi vardı. Hiçbir zaman çok neşelenmez ama hiçbir şey için de çok kederlenmezdi.

Gençliğinde aldığı ağır duygusal yaradan sonra onun için sanki hayat bitmişti. Büyük çiftlik babasından ona kalmıştı, ama işleri yürütebilmesi için evlenmesi ve çiftliğin başına bir erkeğin geçmesi gerektiğini biliyordu. Bundan kaçınmak için mülkünün tamamını hiç karşılıksız, yalnızca çiftlik içinde bir kulübe ve ömür boyu geçinebileceği kadar para karşılığında, kuzenlerinden birinin üzerine geçirmişti.

Yaptığından hiçbir zaman pişmanlık duymadı. İşleriyle meşgul oluyor, zamana yenilmek için kendine fırsat tanımıyordu. Herkes, onun zekasına ve iyilikseverliğine güvenebileceğini bilirdi. Ne zaman biri hastalansa hemen koşar, çocukların sorunlarını çözmek için zaman ayırırdı. Kulübesi her zaman çocuklarla dolu olurdu.

Marit, öylece oturmuş yüzük konusunda ne yapacağını düşünürken içi birden bire büyük bir öfkeyle doldu. Aslında yüzük ne kadar da kolay bulunabilir bir yerdeydi, merhum General onun ortaya çıkmasını pekâlâ sağlayabilirdi. Şimdi anlıyordu ki General onun orada olduğunu başından beri biliyordu. Neden Ingilbert'in beresini aratmamıştı peki? Neden o yüzük uğruna üç masum adamın ölmesine izin vermişti. Gücü ancak buna yetmiş, yüzüğün ortaya çıkmasına yetmemişti.

Marit önce kiliseye gidip her şeyi papaza anlatmayı, yüzüğü ona vermeyi düşündü, fakat sonra böyle yapmaması gerektiğinde karar kıldı. Ne zaman kiliseye ya da bir toplantıya gitse her seferinde saygıyla karşılanırdı. Diğer suçluların çocuklarına karşı gösterilen çekinceli tavır, ona karşı hiçbir zaman gösterilmemişti. Herkes ortada büyük bir adaletsizlik olduğunu biliyor, bedelinin ödenmesi gerektiğini düşünüyordu. Kiliseden çıktığını görenler yanına gelir, iki çift laf eder, halini hatırını sorarlardı. Hedebyli aile bile, yüzbaşı değil ama karısı ve gelini, Marit'e yaklaştırmaya çalışmış, ama o her seferinde bundan kaçmıştı. Mahkemeden beri Hedeby'den kimseyle konuşmuyordu.

Şimdi çıkıp Hedeby'dekilerin haklı olduğunu itiraf etmesi doğru olur muydu? Yüzük Olsbyli adamlara ait bir eşyanın içinde bulunmuştu. İnsanlar onların başından beri yüzüğün orada olduğunu bildiklerini, mahkemede araştırılıp suçsuz bulunduktan sonra gidip yüzüğü satacaklarını düşünmezler miydi?

Marit, yüzüğü şimdi ortaya çıkarır nerede bulunduğunu söylerse bunun yüzbaşı Löwensköld'ü, hatta babası General'i bile haklı çıkaracağını iyice kavradı. Löwensköldlerin yararına, onların çıkarı için hiçbir şey yapmamak konusunda kesin kararlıydı.

Yüzbaşı seksen yaşına gelmiş, zengin, güçlü, onurlu ve saygın bir adamdı. Kral onu Baron yapmış, hayatı boyunca hiçbir zorlukla karşılaşmamıştı. İyi evlilikler yapmış zengin oğulları vardı. Ve bu adam Marit'in her şeyini, ama her şeyini kaybetmesine neden olmuştu. Onun yüzünden yapayalnız kalmıştı, ne bir mülkü ne kocası ne de çocukları vardı; bütün suç o adamdaydı. Yıllar boyunca bir gün cezasını bulmasını ummuş ama ona hiçbir şey olmamıştı.

Marit derin düşüncelerinden birden bire sıyrıldı. Kendisine doğru koşan minik ayakların sesi geliyordu, onu arıyorlardı. Biri on, öteki on bir yaşlarında iki oğlanın yaklaştığını gördü. Gelenler kuzeninin oğlu Nils ile tanımadığı başka bir çocuktü. Bir şey istemeye geliyor olmalıydılar.

“Marit,” dedi Nils, “bu Hedebyli Adrian. Yolda çember çevirirken kavga ettik ve ben Adrian'ın beresini yırttım.”

Marit temiz yüzlü, yakışıklı çocuğa baktı. Löwensköld ailesinden birini gördüğü her seferinde yaralanan, ürken kalbi hızla çarpmaya başladı.

“Ama sonra barıştık,” dedi Nils, “Acaba eve dönmeden önce Adrian'ın beresini onarabilir misin?”

“Evet,” dedi Marit. “Onarırım.”

Sökülmüş bereyi aldı ve kulübeye girdi.

“Bu Tanrı'nın bir işareti olmalı,” diye mırıldandı. “Siz biraz oynayın orada,” diye bağırdı çocuklara. “Ben onarıp geleceğim.”

Kulübenin kapısını kapattı ve Adrian Löwensköld'ün yün beresini tamir etmeye koyuldu.

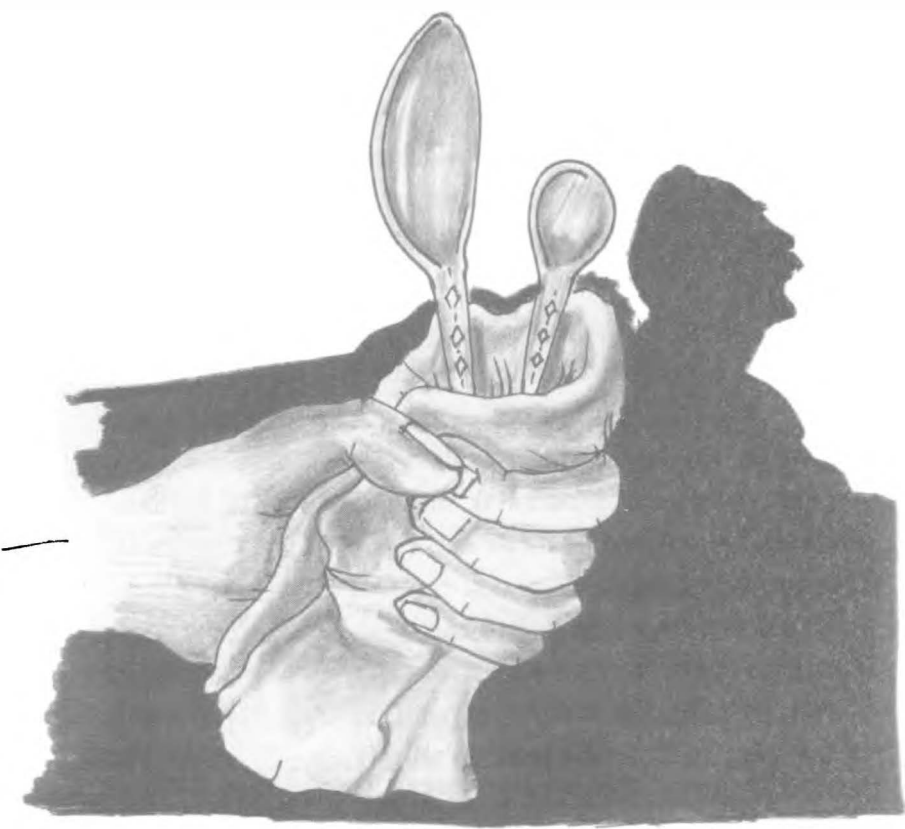
IX

Yüzüğün yeniden ortaya çıkmasının üzerinden uzun bir süre geçti. 1788 yılında Malvina Spaak adlı genç bir kadın Löwensköldlere kahyalık yapmak üzere Hedeby'ye geldi. Memleketi Södermanland'dan hiç ayrılmamış yoksul bir papazın kızıydı. Yani işe başlayacağı evin geleneklerine tamamen yabancıydı.

Hedeby'ye geldiği ilk gün Barones Löwensköld onu huzuruna kabul etti ve tuhaf bir açıklamada bulundu.

“Size Hedeby'nin hayaletli olduğuna inanmamız için nedenlerimiz olduğunu baştan söylersem dürüst davranmış olurum. Biz burada sık sık merdivenlerde, koridorlarda, hatta bazan odalarda deri çizmeli, mavi üniformalı, uzun boylu, yapılı bir adama rastlarız. Odanızdan çıktığınızda ya da merdivenlerde birden bire önünüze çıkar ve siz daha ne olduğunu anlayamadan yok olup gider. Zararsızdır. Hatta bizden hoşlandığını düşünüyoruz. Bayan Spaak, onunla karşılaştığınızda lütfen telaşlanmayın.”

Malvina Spaak yirmi bir yaşında, çok narin, ama ev işlerinde olağanüstü yetenekli bir kadındı; aynı zamanda çok faal ve çalışkan biriydi, gittiği her evde her şey saat gibi tıkr tıkr işlerdi. Ne var ki hayaletlerden çok korkardı ve Hedeby'nin perili olduğunu bilse bu işi asla kabul etmezdi. Ama bir kere gelmişti ve paraya ihtiyacı olduğu için artık seçme

şansı yoktu! Bu nedenle Barones'e uyarısı için nazikçe teşekkür etti, telaşlanmamaya çalışacağını bildirdi.

"Neden burada olduğunu bilmiyoruz," diye devam etti Barones. "Kızlarım onun şurada resmi asılı olan kocamın büyükbabası General Löwensköld'e benzediğini düşünüyorlar; herkes ona General diye hitap eder. Elbette, harika bir insan olan General'in evde dolaşıp durduğuna inanmıyoruz. Yani hizmetçiler gelip de size bu yönde aptalca hikayeler anlatırlarsa onları dinlemeyecek kadar akıllı davranmanızı dilerim."

Bayan Spaak hafifçe eğildi, çalışanların patronları ve eşleri hakkında yaptıkları dedikoduları hiçbir zaman dinlemediğini söyleyerek işverenine kesin güvence verdi; görüşme böylece sonlandı.

Kız sıradan bir kahya değildi, kibar bir aileden geliyordu ve dolayısıyla tıpkı evin erkek kahyası ve kızların dadısı gibi, o da yemeklerini aileyle birlikte yiyecekti. Açık renk saçları, pembe yanaklarıyla derli toplu, ufak tefek bir kadındı, aile fertleri onu memnuniyetle aralarına kabul ettiler. Herkes onu iyi kalpli, çok yönlü ve güzel buluyordu, kısa sürede herkes tarafından sevildi.

Barones'in sözünü ettiği hayaletin akşam sofralarının sıradan konularından biri olduğunu keşfetmesi Bayan Spaak'ın fazla zamanını almadı. Dadının ya da gençlerden birinin, sanki övünülecek bir şeymiş gibi, "Bugün General'i gördüm," diye konuşmaya başlaması sık olan bir şeydi. Ona da neredeyse hergün hayaleti görüp görmediği soruluyor, o da sürekli görmediği yanıtını veriyordu. Yanıtları kuşkuyla karşılanmaktaydı ve bu durum General'i sık sık gören evin erkek kahyası ile dadısının gözünde onu küçük düşürüyordu.

Malvina Spaak, daha önce hayaletlere karşı böyle sevecen tavırlar takınıldığına hiç tanık olmamıştı. Eğer bir

hayaletle rast gelecek olursa onun da korkusuna yenik düşmemesi gerekecekti. Kendisini, gerçekten öte dünyadan gelen bir varlıksa onun çok mutsuz biri olduğuna, mezarında huzura kavuşmak için yaşayan insanlardan yardım istiyor olabileceğine inandırmaya çalışıyordu. Bu tür sorunları ayırtılarıyla ele almaktan, ciddi araştırmalar yapmaktan yana ilkeli bir karaktere sahipti; öyle ki elinde olsa bu konunun yemek sohbetlerine malzeme olmasına hiç izin vermezdi.

Ama konumunu biliyor, işverenlerinin tavırlarını eleştirecek tek bir kelime söylememeye özen gösteriyordu; ayrıca hayalet konusunu hiçbir şekilde alaya almamaya dikkat ediyordu, endişelerini kendisine saklıyordu.

Malvina, Hedeby'ye gelişinden tam bir ay sonra hayaleti gördü. Öğleden önce bir saatte çamaşırlara bakmaya tavan arasına çıkmıştı, merdivenlerde geçmesi için aceleyle ona yol veren tanımadığı bir adamla karşılaştı. Güneşli, aydınlık bir gün olduğu ve aklında hayalet falan olmadığı için ve de tavan arasına giden merdivenlerde yabancı bir adamın varlığı çok garip olduğu için, dönüp adamın orada ne aradığını sormak istedi. Ama arkasına baktığında kimseyi görmedi. Merdivenleri hızla tırmandı ve tavan arasına girdi, hırsız ensesinden yakalayıp ortaya çıkarmaya kararlıydı, her yeri köşe bucak aradı. Ve sonunda, herhangi bir canlıya rastlayamayınca gördüğünün ne olduğunu nihayet anladı.

“Ne aptalım!” diye bağırdı. “Elbette gördüğüm Generaldi!”

Evet, kesinlikle oydu! Adam tıpkı General'in resmindeki gibi mavi bir palto ve uzun deri çizmeler giymişti. Gri ve puslu bir görüntüsü olduğundan yüzünü pek seçememişti.

Kendine gelmek için bir süre tavan arasında kaldı. Dışları birbirine kenetlenmiş, dizleri titriyordu. Eğer akşam yemeği hazırlıkları olmasaydı o merdivenlerden aşağı mümkün değil inemezdi. Gördüklerini kendine saklamaya, insanların

kendisiyle alay etmelerine izin vermemeye karar vererek işlerine yoğunlaştı.

General bütün gün aklından çıkmadı. Bu hali, dış görünüşünden de belli oluyordu ki akşam yemeği için masaya oturur oturmaz Noel için Upsala'dan gelmiş olan evin on dokuz yaşındaki oğlu ona döndü ve, "Bugün General'i görmüşünüz Bayan Spaak," dedi.

Beklemediği bu cümle karşısında biraz bocaladı Malvina, herkes birden bire ona çok önemli biriymiş gibi bakmaya başlamıştı. Evet görmüştü ama biraz korktuğunu itiraf etmeliydi; bu herkesi neşelendirdi! General'den korkmuş muydu! Nasıl olurdu! Kimse ondan korkmazdı ki!

Malvina ne Baron'un ne de eşinin hiçbir zaman General'i alaya almadıklarını farketmişti ama başkalarının bunu yapmasına pek aldırıyorlardı. Artık, oğullarının da bu konuyu herkesten daha fazla ciddiye aldığını anlıyordu.

"Kendi adıma," diyordu oğlan, "General'i görmüş olan herkesi kıskanıyorum. Ben ona yardım etmek için elimden geleni yapardım ama bana hiç görünmüyor."

Öyle içten ve iyilik dolu bir sesle konuşuyordu ki Malvina bütün kalbiyle, Tanrı'dan onun bu arzusunu yerine getirmesini diledi. Genç Baron'un zavallı hayaletle acıyacağını ve sonsuza kadar rahatça uyuması için onu mezarına göndereceğini adı gibi biliyordu.

İzleyen birkaç gün boyunca hayalet dikkatini ötekilerden çok özellikle Bayan Spaak'a çevirmiş görünüyordu. Öyle çok karşılaşıyorlardı ki Malvina ona iyice alıştı; merdivenlerde, koridorlarda ya da mutfağın karanlık bir köşesinde koca adam karşısına çıkıp duruyordu.

Hayaletin neden kendisine görüldüğünü bir türlü açıklayamıyordu Malvina. Ara sıra General'in evde bir şey aradığı

fikrine kapılıyordu; ona bakıldığını farkederek etmez ortadan kaybolduğu için, niyetinin ne olduğunu anlamak çok güçtü.

Bayan Spaak, Barones'in ona dediği gibi, çocukların He-deby'de dolaşan bu hayaletin General olduğuna inandıklarını biliyordu.

“Mezarında huzursuz,” diyordu kızlar, “onun için buraya gelip bizim ne yaptığımıza bakıp eğleniyor. Onu bu zevkten mahrum etmemeliyiz!”

Malvina, General'i her gördüğünde birbirine vuran dişlerini fark edip alay etmesinler diye kilere saklanıyor, General'in evde olan bitenle bu kadar ilgilenmemesi için dua ediyordu. Bununla birlikte, ziyaretlerine son verdiği takdirde evdeki herkesin onu gerçekten özleyeceğini de anlamıştı. Şöyle ki; uzun kış gecelerinde ellerine elişlerini alıp oturduklarında, biri yün eğerir, öteki uyuklarken örneğin, okumalar ve sohbet bitip de sessizlik uzadığında, kızlardan biri aniden bir çılgılık atar – çünkü pencereye yapışmış bir yüz ve iki sıra parlak diş görmüştür – bağırmaya başlardı. Birisi hemen kalkar bir el lambası alır, kapıyı açar, önlerinde Baron, bütün kadınlar dışarı fırlar, huzurbozanı bulmaya çıkarlardı. Sonra hepsi geri içeri gelir, pencereleri menteşeler, omuzlarını silker ve basitçe “General olmalı!” derlerdi.

Bundan sonra herkesin uykusu açılır, üzerine kafa yorulacak yeni bir olay çıkmış olur, çıkırık daha bir kuvvetli döner, sohbet de yeniden başlardı. Ailedeki herkes, gece olup da oturma odası boşaldığında General'in oraya el koyduğunu, o saatten sonra odaya girenlerin onu orada bulacağına inanırdı. Malvina'ya öyle geliyordu ki, huzursuz atalarının rahat, sıcak bir odada bulunması fikrinden mutluluk duyuyorlardı.

Galiba General geldiği odanın düzeltilmiş ve yerleştirilmiş olmasını istiyordu. Malvina, her akşam Barones'le

kızlarının elişlerini toplayıp yanlarına aldıklarını, ıkırıkla nakış kasnaklarının başka bir odaya götürüldüğünü, yerde iplik parçalarının bırakılmadığın gözlemlemişti.

Oturma odasının bitişiğinde bir odadakalan Bayan Spaak, bir gece yatağının yanındaki duvara büyük bir gürültüyle vurulduğunu işitip uyandı. Korkudan yataktan yere yuvarlanmıştı. Tam yerden kalkarken bir yumruk sesi daha geldi ve tekrar düştü. Aynı şey iki kez daha tekrarlandı.

“Tanrım yardım et! Orada ne yapıyor acaba?” dedi korkuyla, gürültü devam ediyordu. Yan odadaki her kimse, hiç de dost bir komşu değildi. Bütün gece, General’in hayaletinin gelip kendisine sarılacağın düşündü, korkudan terler döktü, yatağın içinde titreyip durdu.

Ertesi sabah aş kadınınla hizmeti kızı yanına alan Malvina doğruca gidip oturma odasında neler olduğuna baktı. Hiçbir şey olmamıştı; döşemenin ortasında yerde duran dört elma dışında, her şey yerli yerindeydi. Aman Tanrım! nceki akşam şöminenin karşısında oturup elma yemişler, kalan dört elma şöminenin üstündeki rafta unutulmuştu. Bu durum belli ki General’in hiç hoşuna gitmemiş, Bayan Spaak da bu dikkatsizliğini uykusuz bir gece geçirerek ödemek zorunda kalmıştı. Ayrıca, General’in bu davranışı onun hiç de dost olmadığının açık bir deliliydi.

Hedeby’de çok sayıda davetliye büyük bir akşam yemeğ verilecekti. Malvina boğazına kadar işe gömüldü: etler şişe geçiriliyor, breklerle çörekler fırına veriliyor, çorba kazanları ve sos tavaları ateşe oturtuluyor, işlerin sonu gelmeyeceğ benziyordu. Yemek masasının düzenlenmesine nezaret etmek ve Barones’ten gümüş takımları tek tek sayarak teslim almak da Malvina’nın göreviydi. Ayrıca kilerden bira ve şarap çıkarılması, şamdanlara mumların yerleştirilmesi gerekiyordu. Mutfak malikanenin uzak bir kanadında bulunduğ

için her seferinde boydan boya avlunun geçilmesi de caba-sıydı. Ayrıca böyle büyük davetler sırasında ev deneyim-siz yeni hizmetçilerle dolu olduğu için, bütün işlerin onun gibi becerikli biri tarafından idare edilmesi de zor oluyordu.

Neyse ki her şey yolunda gitti. Kadehlerde parmak izi bırakılmadı, iyi pişirilmeyip hamur kalmış pasta börek ol-madı; bira iyi soğutulmuştu, çorbanın tadı tam kıvamındaydı ve söylemeye bile gerek yok, kahve mükemmeldi. Uzun lafın kısıası, Bayan Spaak bu davet sırasında bütün hünerini gös-terme fırsatı bulmuştu, öyle ki daha iyisinin olamayacağını söyleyen Barones, bizzat gelip teşekkür etti, övgüler düzdü.

Ne var ki arkasından çok kötü bir şey oldu! Gümüş-leri Barones'e iade etme zamanı geldiğinde biri çay, diğeri çorba, iki gümüş kaşığın kayıp olduğu anlaşıldı ve işte o za-man kıyamet koptu!

O günlerde bir evde gümüş eşyaların kaybolmasından daha kötü bir olay düşünülemezdi. Hedeby'de de işler çığı-rından çıktı. İnsanlar durmaksızın her yeri arayıp tarıyordu; bir ara partinin verildiği gün mutfakta yaşlı bir dilenci ka-dının olduğu hatırlandı ve onu yakalamak için peşinden ta Finmark'a kadar gidildi. Herkes herkesten kuşkulananmaya başlamıştı, mantıksız davranışlar sergileniyordu. Kahya, kahya kadından; kahya kadın, kadın hizmetçilerden; hiz-metçilerse öteki hizmetçilerden şüphelenmeye başladı! Gün geçmiyordu ki, kaşıkları çalmakla suçlandığı için gözleri ağ-lamaktan kızarmış bir kadın ortalıkta dolaşmasın!

Bu durum günlerce sürdü ama kaşıklar bulunamadı, Ba-yan Spaak neredeyse bütün ümidini kaybetti. Ahıra gidip yanlışlıkla aralarına karışmıştır diye domuzların yemlikle-rine bile bakmıştı. Hizmetçilerin giysi dolaplarını, sandık-larını, çantalarını arayıp durmuş, ama hepsi boşa çıkmıştı. Daha nereye bakması gerektiğini bilemiyordu. Muhtemelen

Barones'le ailenin öteki üyeleri yabancı olduğu için ondan da kuşkulanıyorlardı. Önce kendisi ayrılmazsa işten atılma olasılığı bile vardı.

Bir gün, mutfaktaki ocağın başında dikilmiş ağırlarken – gözyaşları sıcak demir ızgaraya damlayıp buharlaşıyordu – arkasında bir şeyler olduğunu sezip döndü. General duvarın dibinde durmuş eliyle, fazla yüksek olduğu için pek kullanılmayan bir rafı işaret etmekteydi.

Hep olduğu gibi, General farkedilir edilmez aniden gözden kayboldu ve Bayan Spaak vakit kaybetmeden göstermiş olduğu yere yöneldi. Kilerden küçük merdiveni aldı, rafın altına koydu, elini uzattı ve kirli, eski bir kurulama bezine ulaştı. Bezin içinde, sarılı vaziyette iki gümüş kaşık vardı.

Kaşıklar oraya nasıl gelmişti? Belli ki hiç kimsenin bilgisi ve suçu olmadan oradaydılar. Büyük partinin telaşı ve yoğunluğu sırasında böyle şeylerin olması mümkündü. Bez birinin eline geçmiş, o da içindeki kaşıkları farketmeyerek oraya fırlatmış olmalıydı.

Ama işte artık bulunmuşlardı. Bayan Spaak büyük bir sevinçle doğruca Barones'e çıktı, anında takdir kazanıp tekrar herkesin sevgilisi ve eli ayağı oldu.

Bazen kimsenin yararına olmayan kötü bir rüzgar eser. Baharda, genç Baron Adrian eve geldiğinde, General'in Bayan Spaak'a umulmadık bir yardımda bulunduğunu öğrendi. Ondan sonra da kadına başka bir gözle bakmaya başladı. Sık sık karşısına çıkıyor, oturma odasında ya da mutfak kapısının önünde onunla konuşmaya çalışıyordu. Ya oltası için yeni bir misina aradığını bahane ediyor, ya da fırından çıkmış meyveli çöreklerin kokusuna dayanamayıp geldiğini söylüyordu. Her seferinde de konuşmayı mutlaka doğaüstü konulara getiriyordu. Södermanland'daki malikanelerin Julita

ve Eriksberg adlı hayaletlerinden söz ediyor onlar hakkında ne düşündüğünü soruyordu.

Ama en çok da General hakkında sohbet etmek istiyordu. Öteki insanlar konunun eğlenceli yönlerini görmekten başka bir şey yapmadıkları için bu konuyu onlarla tartışmadığını, zavallı hayalete acıdığını, huzura kavuşması için ona yardım etmek istediğini dile getiriyordu. Ne var ki, bunu nasıl yapacağını bilemiyordu!

Bayan Spaak ona konuyla ilgili samimi düşüncesini söyledi ve General'in evde bir şey aradığını sandığını belirtti.

“*Ma foi!* Bu önemli bir iddia Bayan Spaak! Ama emin olun bu evde onun istediği bir şey olduğunu bilsek bir an bile duraksamadan ona verirdik.”

Malvina, genç adamın hayalet meselesi yüzünden yanına gelip durduğunu biliyor, yine de onun çekici ve yakışıklı bir genç olduğunu düşünmeden edemiyordu! Evet ama, yalnızca yakışıklı olması da konu değildi, onda bundan öte bir şeyler vardı. Genç Baron hep kafası biraz öne eğik duruyordu; sürekli düşünceliymiş gibi bir ifadesi vardı – gerçekten de herkes onu çok ciddi bir genç olarak bilirdi. Ama bunu onu iyi tanımadıkları için söylüyorlardı. Çünkü kimi zaman kafasını geriye atıp gülüyor, herkesten daha alaycı şakalar yaptığı bile oluyordu. Ama ne yaparsa yapsın, mimiklerinde, sesinde ve gülüşünde her zaman tarifsiz bir çekicilik oluyordu.

Bir pazar günü Malvina kiliseden çıkmış, bahçelerden geçerek eve gidiyordu. Başkaları da vardı bu yolu kullanan, Malvina acelesi olduğu için yavaş giden bir kadının önüne geçti. Kısa bir süre sonra yol yüksek bir parmaklıkla kesildi. Her zaman düşünceli bir insan olan Malvina, yavaş yürüyen kadını hatırlayıp durdu, parmaklığı aşmasında ona yardım etmek için bekleyecekti. Kadın gelip de ona elini uzattığında

onun görüldüğü kadar yaşlı olmadığını anladı. Oldukça zayıf ve solgundu, ama ellisinden fazla olamayacağı kesindi. Köylü kadınlar böyle görünürlerdi; kadının yaşadığı deneyimler onu vaktinden önce olgunlaştırmış, saygın kılmıştı.

Parmaklığı geçtikten sonra Malvina ile kadın dar patikadan birlikte yürümeye başladılar.

“Galiba Hedeby’de kayha olarak çalışıyorsun,” dedi kadın.

“Evet öyle,” dedi kız.

“Umarım halinden memnunsundur!”

“Neden olmayayım?”

“İnsanlar oranın perili olduğunu söylüyorlar.”

“Dedikodulara aldırmamalıyız,” dedi Malvina eleştirel bir sesle.

“Elbette, aldırmamamız gerektiğini ben de biliyorum,” dedi öteki.

Bir süre konuşmadan ilerlediler. Malvina kadının bir şeyler bildiğini sezmiş, bir sürü soru sormak için yanıp tutuşuyordu. Ama bu hiç de uygun bir davranış olmazdı. Neyse ki tekrar konuşmaya başlayan kadın oldu.

“İyi birine benziyorsun,” dedi kadın, “Bu nedenle sana bir öğüt vereceğim. Hedeby’de çok uzun süre kalma, orada dolaşıp duran adam pek tekin değil. İsteddiği şeyi alana kadar da vazgeçmeyecek.”

Kadın konuşmaya başladığında, Malvina, uyarıları için ona samimiyetle teşekkür edip başka bir şey konuşmama niyetindeydi ama kadının son sözleri merakını uyandırmıştı.

“Ne istiyor olabilir ki? Siz ne olduğunu biliyor musunuz?”

“Bilmiyor musun?” dedi kadın. “O halde söylemesem daha iyi. Bilmemen senin için daha hayırlı.”

Bunun ardından elini veda etmek için Malvina'ya uzatıp bekledi, sonra da başka bir patikaya yönelerek gözden kayboldu.

Malvina akşam yemeğinde o gün yaşadıklarını anlatmamak için kendini tuttu, ama daha sonra, süthanedeyken Adrian yanına geldiğinde, kadının söylediği her şeyi bir bir anlattı. Genç Baron çok şaşırdı.

“Kadın Olsbyli Marit Ivarsson olmalı,” dedi. “Biliyor musun, son otuz yıldır Hedebyli hiç kimseyle konuşmamıştı. Bir keresinde Olsbyli bir oğlanın parçaladığı yün bere mi onarmıştı. Hatırlıyorum da bana gözümü oyacakmış gibi bakıyordu.”

“Peki General’in ne aradığını o biliyor mu?”

“Hepimizden daha iyi biliyor, Bayan Spaak. Ayrıca ben de biliyorum. Babam bana her şeyi anlattı, ama korkarlar diye kız kardeşlerimin öğrenmesini istemiyor. Belki de bu evde yaşamaktan vazgeçmeliyiz. Üstelik gerçeği size de anlatamam.”

“Aman Tanrım!” dedi Malvina. “Eğer Baron anlatmanızı yasaklamışsa ...”

“Anlatamamak beni üzüyor, çünkü sizin bana yardım edebileceğinizi biliyorum,” dedi Adrian.

“Ah keşke yardım edebilsem!”

“Biliyorsun, zavallı hayaletin huzura kavuşmasını istiyorum. Ondan korkmuyorum. Bana görüldüğü anda derhal peşinden gideceğim. Neden herkese görünüyor da bana görünmüyor?”

X

Adrian Löwensköld, hafif bir tıkırtıyla uyandığında üst kattaki odasında uyumaktaydı. Gözlerini açar açmaz – ılık bir yaz gecesi idi ve kepenkler tam kapatılmamıştı – kapının yavaşça aralandığını gördü. Esinti nedeniyle olsa gerek diye düşünürken, kapının önünde yere eğilmiş bir şeyler arayan bir gölge gördü.

Adrian'ın karşısında süvarilerin eskiden giydikleri bir üniforma içinde yaşlı bir adam vardı. Düğmelerinin tamamı iliklenmemiş olduğundan paltosunun içinden geyik derisinden yapılmış süet yeleği görünüyordu. Çizmeleri dizlerine kadar uzanıyor, gürültü çıkarmasın diye bir eliyle uzun kılıcını tutuyordu.

“Kesinlikle bu General,” diye düşündü Genç Baron. “İşte ondan korkmadığımı göstermek için iyi bir fırsat!”

Onu daha önce görmüş olan herkes, bakıldığını sezdiği anda General'in ortadan kaybolduğunu söylemişti, ne var ki şimdi böyle olmadı. General, Adrian onu gördükten sonra da kapının önünde dikilmeyi sürdürdü. Adrian'ın kendisinden rahatsız olmadığını görünce de bir elini kaldırarak ona işaret etti.

Adrian hemen yatağında dikildi. “Ya şimdi ya da hiçbir zaman!” diye düşünüyordu. “İşte nihayet benden yardım istedi, nihayet ona yardım edebileceğim.”

Yıllardır bu anı beklemişti; kendisini bunun için hazırlamış, bu an aklına geldikçe cesaret biriktirmişti. Bir gün bu sınava gireceğini biliyordu.

General'i bekletmek olmazdı, yataktan kalktı, aceleyle çarşafa sarınarak arkasından gitti. Odanın ortasına vardığında bir anlığına kendini öteki dünyadan gelmiş birinin ellerine teslim etmenin tehlikeli olabileceği geçti aklından, vazgeçer gibi oldu. Ama General iki elini ona doğru uzatmış çaresizce yardım beklemekteydi.

“Ne ödeğim, daha odadan dışarı adımımı atmadan korkmaya başladım,” diye hayıflandı ve kapıya kadar ilerledi. General ondan önce dışarı çıkmış, sanki geldiğinden emin olmak ister gibi, geri geri yürüyerek merdivenlere doğru gitmekteydi. Adrian, hayaleti takip etmek için tam odanın eşliğinden adımını atacaktı ki içine tekrar bir korku düştü. Sanki bir şey ona kapıyı kapatıp doğruca yatağına girmesini söylüyordu. Galiba kendisine fazla güvenmişti. O, kendilerini korkusuzca öteki dünyanın sırlarına atan insanlardan değildi ki!

Yine de son bir gayretle bütün cesaretini topladı. General'in onu hiçbir zaman tehlikeye atmayacağını söyleyerek kendini rahatlattı. Ondandır yalnızca yüzüğün nerede olduğunu göstermesini istiyordu. Birkaç dakika daha dayanabilirse uzun süredir beklediği şeyi yerine getirerek aramaktan yorgun düşmüş bu yaşlı adamı sonsuza dek huzura kavuşturabilecekti.

General odanın dışında onu bekliyordu. Bulunduğu yer kapkaranlıktı, ama Adrian ellerini çaresizlikle ona doğru uzatmış olan bu gölgeyi görebiliyordu. Nefesini tuttu, eşikten bir adım attı ve macera böylece başlamış oldu. Hayalet merdivenlere yöneldi, Adrian'ın peşinden geldiğini görünce inmeye başladı. Merdivenleri de geri geri iniyor, korkudan

titreyen Genç Baron'a güç vermek ister gibi, her basamakta duruyordu.

Yavaş yavaş, ama hiç ara vermeden basamakları indiler. Adrian, General onu çağırdığında elbette peşinden gideceğini söyleyerek kız kardeşleri karşısında övünüp durmuştu; şimdi bunu hatırlayıp cesaretini toplamaya çalıştı. Ayrıca çocukluğundan beri bilinmeyen dünyayı araştırmak, öteki tarafa geçmek için büyük bir istek duymaz mıydı? İşte büyük an gelmişti, onu bilinmeyene götürecek bir hayaletin peşindeydi. Sefil bir korkak olduğu için öte tarafta olup biteni öğrenmekten vaz mı geçecekti?

Böyle diyerek kendisini devam etmeye zorluyor, bir yandan da hayalete fazla yaklaşmamaya dikkat ediyordu. Aralarında epey bir mesafe vardı, Adrian merdivenlerin ortasına geldiğinde General alt kata inmişti bile. Ayağı son basamağa değdiğinde General sofada onu beklemekteydi.

Adrian bir kez daha durdu. Sağında, merdivenlerin hemen yanında anne babasının uyuduğu yatak odası vardı. Kapıyı açmak için değil ama güç alıp tutunmak için eli kapının koluna gitti. Annesiyle babası onun beraberinde bir hayaletle burada olduğunu bilse ne yaparlardı acaba? Bir an, kendisini annesinin kollarına atmak istedi. Ne var ki yeltendiği anda General'in bütün gücüyle buna engel olacağını biliyordu.

Orada kapı kolunu tutmuş dikilirken giriş kapısının aniden açıldığını ve General'in eşitken adımını attığını gördü.

Hem Adrian'ın odasında hem de merdivenlerde ışık çok azdı, ama şimdi açık kapıdan parlak bir aydınlık yayılıyordu ve Genç Baron General'i açık seçik görebiliyordu. Yüzü yaşlı bir adamın yüzüydü, büyük odadaki portresinden onu tanımıştı. Ama bu yüzde ölümlere has huzurdan eser yoktu, gözleri korkunç bir öfkeyle parlıyor, dudaklarıysa

büyük bir zafer kazanmışçasına tekin olmayan bir gülümsemeyle titriyordu.

Ölü bir adamın yüzünde bu dünyaya ait tutkuları görmek korkunçtu. Ölmüş dostlarımızı huzur içinde, zevkten de kederden de uzak olarak resmetmeyi severiz. Dünyanın hırslarından arınmış olsunlar, yalnızca cennete dair şeylerden keyif alsınlar isteriz. Adrian bu yaratıkta yalnızca dünyaya ait tutkulara bağlı birini değil, mahvına sebep olacak şeytani bir ruh da görüyordu.

Korkuyla titremeye başladı. Büyük bir çabayla ana babasının yatak odasının kapısını açtı ve yalpalayarak eşikten geçip, “Baba! Anne! General!” diye haykırdı. Ardından da yere yığıldı.

* * *

Kalem elimden kayıyor. Acaba bütün bunları yazmak manasız mı? Bu hikaye bana, bir gece ocak başında, ateşin ışığında otururken anlatıldı. Anlatıcının kışkırtıcı sesi hâlâ kulaklarımda. Sırtımın korkudan çok, meraktan ürperdiğini şimdiki gibi hatırlıyorum.

Bilinmeyenin örtüsünü kenarından da olsa bir parça kaldıran bu hikayeyi nasıl da nefesimizi tutarak dinlerdik. Sanki bir kapı açılmış da nihayet o büyük karanlıktan dışarı bir şey çıkıp bize kendisini göstermiş gibi bir duygu kalırdı üzerimizde geriye.

Bunların ne kadarı gerçektir? Bize bu hikayeyi anlatanlar da her şeyi atalarından dinlemişlerdi; biri bir şeyler eklediyse öteki bir şeyleri unutup anlatmıyordu muhtemelen. Ama birazcık olsun gerçek payı yok muydu söylenenlerde? Acaba gerçekten yaşanmış şeyler miydi anlatılanlar?

Gündüz vakti herkese görünen, ev işlerine karışan, kayıp eşyaları bulan Hedeby’nin hayaleti acaba kimdi ya da neydi?

Ortalıkta dolaşması fazla gerçek görünmüyor muydu? Ailenin diğer hayaletlerinden onu ayıran belirgin özellikleri nelerdi? Bayan Spaak gerçekten onu yemek odasının duvarına elmaları fırlatırken duymuş, ya da Baron Adrian sahiden peşine takılıp odasından çıkmış, merdivenlerden inmiş miydi?

Evet, kim bilir, belki de ancak içinde yaşadığımız gerçekliğin arkasında yatan gerçeği görebilenler bu sorulara yanıt bulabilirler.

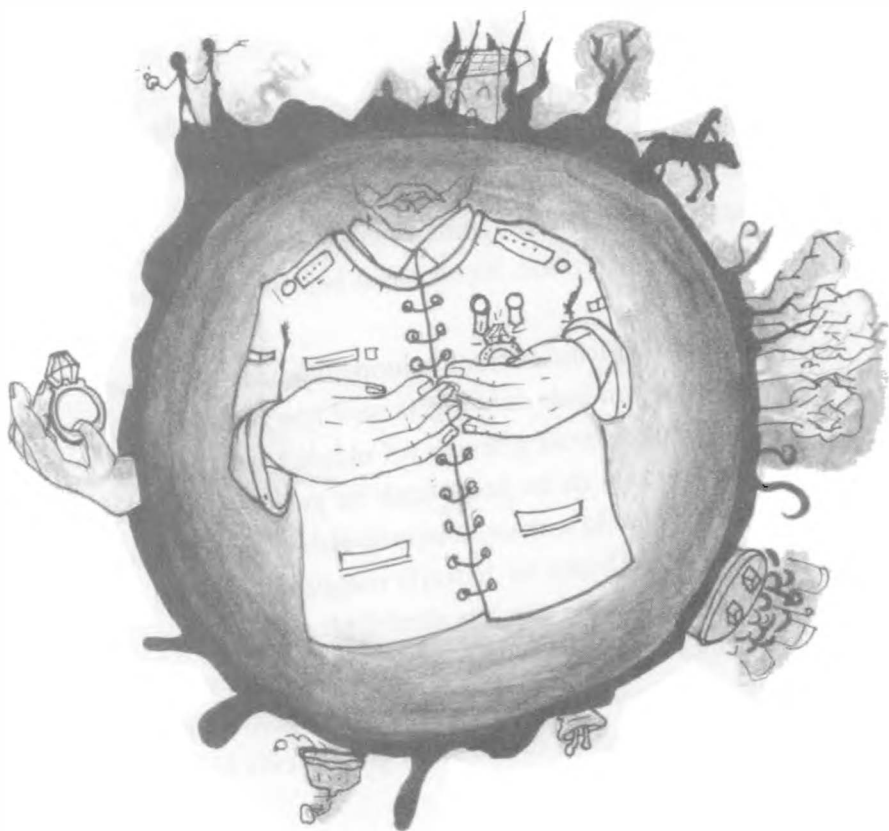
XI

Genç Baron Adrian, şimdi bembeyaz bir suratla ve hareketsiz bir şekilde annesiyle babasının geniş yatağında yatıyordu. Bileğine bakıldığında nabızı ancak zar zor duyulabiliyordu. Bayıldığından beri bilinci yerine gelmemişti, bununla birlikte, hiçbir hayat belirtisinin kalmadığı söylenemezdi.

Bro sınırları içinde doktor bulunmadığından bir hizmetkar sabahın dördünde doktor getirmesi için Karlstad'a gönderilmişti. At sırtında gideceği yol oldukça uzundu. Doktoru bulursa ve o da bu kadar uzak bir yere gelmeyi kabul ederse ancak on iki saat sonra burada olabileceklerdi. Hatta doktor o sırada başka bir hastayla meşgulse gelmeleri bütün bir gün, hatta iki gün bile sürebilirdi.

Barones Löwensköld, yatağın yanında otumuş, gözlerini oğlunun üzerinden bir an olsun ayırmıyordu. Eğer öylece oturup gözlemeyi sürdürürse oğlunun cılız hayat ışığı solmayacakmış gibi geliyordu.

Ara sıra Baron da gelip yatağın öteki tarafına oturuyor, beklemekten sıkılınca kah oğlunun elini elleri arasına alıp tutuyor kah pencereye gidip yolu gözlüyor kah salona geçip saate bakıyordu; kızlarının ve dadının soran gözlerle bakışlarına başıyla yanıt verip gerisin geri hastanın odasına dönüyordu.

Anne babanın dışında yalnızca Bayan Spaak'ın odaya girmesine izin veriliyordu; ne kızlar ne de hizmetliler içeri alınıyordu. Malvina hem sesiyle hem hareketleriyle hasta odasına gayet uygun davranmaktaydı.

Adrian'ın ılığını duyan Malvina o gece uyanmış, birinin yere dıştığını anlayınca da yataktan fırlayıp telaş içinde giysilerini giyivermişti – giyinmeden odasından çıkmamak gibi bir kuralı vardı, aksi durumda ona ihtiyaç duyulduğunda kimseye bir yararı dokunamazdı. Yardım istemek için odadan çıkan Barones'i görmüş, Adrian'ı yatağa taşırlarken onlara yardım etmişti. Oğlanın öldüğü sanılırken nabzının çok hafif de olsa attığını farkedenden ilk kişi Malvina olmuştu.

Onu kendine getirmek için her yolu denemiş, ama zaten çok cılız olan yaşam belirtileri tüm çabalarına karşın giderek daha da zayıflamıştı. Bir süre sonra halsiz düşen ana baba, başka yapacak bir şey kalmadığından oturup beklemeye başlamıştı.

Barones, Malvina'nın odada olmasından memnundu; genç kadın çok sakindi, stelik Adrian'ın kendine geleceğinden emin görünüyordu. Barones'in saçını düzeltmiş, ayağına ayakkabı giymesine yardım etmişti; giysilerini giyerken de düğmelerini Malvina iliklemiş, bu sayede Barones de gözlerini oğlundan hiç ayırmamıştı.

Malvina daha sonra bir fincan kahve getirdi ve dil dökerek Barones'in birkaç yudum kahve içmesini sağladı. Barones, onun bütün gece yanında olduğunu sanıyordu, oysa o bir girip bir çıkıyor, mutfağa gidip her zamanki gibi yemeklerin hazırlanmasına nezaret ediyor, yüzünün rengi bir ölüyü andırırsa da görevlerinin tümünü hiç aksatmadan yerine getiriyordu. Kahvaltı, zamanında sofraya konmuş; sığırları

otlatmaya gidenler, ögle yemeklerini her zamanki gibi çantalarında hazır bulmuşlardı.

Mutfakta çalışan hizmetçiler, Genç Baron'a ne olduğunu merak ediyorlardı. Malvina onlara bildiği her şeyi, Baron'un General ile ilgili bir şeyler söyleyerek anne babasının odasında bayıldığını ve bir türlü kendine gelemediğini anlattı.

"General mutlaka ona görünmüş olmalı," dedi aşçı.

"Kendi akrabalarına böyle davranması ne acayip değil mi?" diye sordu oda hizmetçisi.

"Ne yapsın, artık onun da sabrı taşıtı. Yüzüğünü geri istiyor, ama onların General'e gülmekten başka bir şey yaptıkları yok."

"Sence yüzük burada, evde mi?" diye sordu hizmetçi kadın. "Eğer buradaysa almak için evi başımıza bile yıkar bu General."

"Burada bir yerlerde olmalı," dedi aşçı kadın, "Yoksa niye öyle dolaşıp dursun?"

Bayan Spaak o gün, hizmetçilerin işverenler hakkındaki konuşmalarını dinlememe kuralını bozmuş, söylenen her şeyi kulaklarını açarak dinliyordu.

"Sözünü ettiğiniz yüzük de neyin nesi?" diye sordu.

"Yoksa General'in mühürlü yüzüğünü aramak için dolaşıp durduğunu bilmiyor musunuz bayan?" Aşçı ile oda hizmetçisi nihayet sorunun sorulmuş olmasından memnun, olan biten her şeyi, yüzüğün mezardan çalınışını ve zarlarla yapılan yargılamayı bir çırpıda anlatıverdiler. Hikayelerinin sonuna geldiklerinde Malvina'nın aklında hiçbir kuşku kalmamıştı. Yüzük bir şekilde Hedeby'ye gelmişti ve evde bir yerlerde gizliydi.

General'i tavanarasına giden merdivenlerde ilk kez gördüğü zamanki gibi bir ürperti kapladı her yanını. Ondan

hep ürkmüştü ama şimdi hayaletlerin ne kadar acımasız ve sert olabileceklerini biliyordu. Kesin olan tek şey ise, yüzük Generale iade edilmezse Genç Baron'un öleceğiydi.

O halde yapılması gereken tek şey de vardı. O korkunç yüzüğün Hedeby'de olduğu doğruysa, mutlaka bulunup ortaya çıkarılacaktı.

Mutfaktan çıkıp eve girdi, doğruca hastanın odasına daldı; odada değişen bir şey yoktu. Sonra yukarı çıkıp Adrian'ın yatağını yaptı, kendine geldiğinde odasında yatmak isterse her şey hazır olmalıydı. Son olarak da korkudan sinmiş hiçbir şey yapmadan öylece oturan mutsuz kız kardeşlerle mürebbiyelerini bulmaya gitti. Onlara yüzük hakkında hizmetçilerden duyduğu her şeyi bir bir anlattı. Yüzüğü bulmanın çok önemli olduğunu üstüne basa basa söyledi ve onlardan arama konusunda kendisine yardımcı olmalarını istedi. Büyük bir heyecanla yardım edeceklerini söyleyip hemen evin bütün odalarını ve tavan arasını arama işini üstlendiler.

Malvina da mutfak kanadını arayacaktı, orada bulunan kadın hizmetçilerin tümünü seferber etti.

“General yüzüğün buralarda bir yerde olduğunu söylemek ister gibi hem mutfakta hem de evin çeşitli yerlerinde görünüyor,” diye düşünüyordu.

Her yere baktılar; kiler, mutfak, fırın odası, bira mahseni iyice arandı. Duvarlardaki ve şöminedeki çatlakların içlerini bile yokladılar; baharat kutularını boşalttılar, fare deliklerine göz attılar!

Bütün bu zaman zarfında Malvina fırsat buldukça hastanın odasına gidip bakmayı da ihmal etmiyordu. Bir keresinde Barones'i ağlarken buldu.

“Daha da kötüleşti, galiba ölüyor,” dedi Barones.

Bunun üzerine Malvina, Adrian'ın yanına gidip güçsüz elini kendi elleri arasına aldı ve nabzına baktı.

“Daha kötü değil Barones, hatta biraz daha iyice,” dedi.

Böyle diyerek hanımını ikna etmeyi başardı ama kendisi bundan o kadar emin değildi. Ya yüzüğü bulamadan genç Baron ölürse, ne yapardı o zaman!

Bu endişesi o kadar yoğundu ki her zamanki titizliğini bir kenara bırakmış, Adrian'ın elini yatağa koyarken hafifçe okşamıştı. Kendisi bunun farkında değildi ama Barones her şeyi görmüştü.

“*Mon Dieu!*” dedi kendi kendine, “Zavallı çocuk, ona bu nedenle mi bu kadar ilgi gösteriyor yoksa? Söylemeli miyim acaba? Ama eğer oğlumu kaybediyorsak bunun bir değeri olmaz. General oğluma kızdı, General'i öfkeliendirenler ölür.”

Bayan Spaak mutfığa döndüğünde hizmetçilere, doktoru bekleyecek vakit kalmadığını söyledi, köyde bu konuda yardımcı olabilecek birileri olup olmadığını sordu.

Evet, Olsby'de yaralıları yardımcı olan Marit Ivarsson adlı bir kadın vardı. Akan kanı durduran, kırık çıkıkları düzelterken, hatta Baron Adrian'ı ölümcül uykusundan bile kaldıracabilecek bir kadındı o, ne var ki Hedeby'ye asla gelmezdi.

Oda hizmetçisi, Malvina'ya Marit Ivarsson'la ilgili bunları anlatırken aşçı da merdivene çıkmış, büyük partiden sonra kaybolan gümüş kaşıkların bulunduğu yüksek rafın üstünü yoklamaktaydı.

“Aha, bir şey buldum,” diye bağırdı, “Uzun süredir arıyordum, meğer Baron Adrian'ın eski yün beresi buradaymış!”

Malvina çok şaşırdı. O gelmeden önce bu evin kahyası nasıl bir idare uyguluyordu ki, Baron Adrian'ın eski beresi orada duruyordu?

“O kadar da acayip değil!” dedi aşçı kadın. “Kendisine küçük geliyordu, o da bana burada temizlik işinde kullanayım diye vermişti. Onu bulduğuma sevindim.”

Bayan Spaak bereyi kadının elinden hışımla aldı.

“Onu öyle işlerde kullanmak çok saçma olur, yoksul birine verebiliriz,” dedi ve sonra bereyle birlikte avluya çıktı, üstündeki tozları silkelemeye başladı. O sırada barones dışarı çıkmış ona doğru geliyordu.

“Adrian iyice kötüleşti, çok korkuyoruz,” dedi.

“Buralarda doktorluktan anlayan kimsecikler yok mu?” diye sordu Malvina masumca. “Hizmetçiler Marit Ivarsson adlı bir kadından söz ediyorlar.”

Barones Löwensköld birden dikleşti.

“Elbette, Adrian’ın hayatı söz konusu. Bunun için en büyük düşmanımı çağırmak üzere adam göndermekten çekinmem. Ama hiçbir yararı olmaz. Marit Ivarsson asla Hedeby’ye gelmez.”

Malvina, hanımının bu sözlerine karşı gelecek değildi. Yüzüğü arama işine geri döndü. Sonra yemeğin hazırlanmasını ve hatta baronesin bir şeyler yemesini bile sağladı. Yüzükten hâlâ eser yoktu, Malvina kendi kendine, “Yüzüğü bulmalıyız. Yüzüğünü geri alamazsa General, Adrian’ın ölmesine seyirci kalacak,” deyip duruyordu.

Yemekten sonra hiç vakit kaybetmeden Olsby’ye gitmek üzere yola çıktı. Buna, Adrian’ı son görüşünde nabzının gidecek zayıfladığını ve Karlstad’tan gelecek doktoru bekleyecek zamanları olmadığını görünce kendi kendine karar vermişti. Büyük ihtimalle Marit adlı bu kadın, gelmeyi kabul etmeyecekti ama Malvina denenmedik yol bırakmak istemiyordu.

Bayan Spaak geldiğinde Marit her zamanki yerinde, kulübesinin merdivenlerindeydi. Bir işle uğraşmıyor, başını

geriye atmış gözleri kapalı öylece oturuyordu. Uyumuyor olacaktı ki, ayak seslerini duyunca gözlerini açtı ve geleni hemen tanıdı.

“Ne oldu? Hedeby’den mi yolladılar seni?” diye sordu.

“Başımıza geleni duydun mu?” dedi bunun üzerine Malvina.

“Evet duydum ve gelmeyeceğim,” dedi Marit.

Kız hiçbir şey söyleyemedi. Ümitsizce kalakaldı. Zaten her şey ona karşıydı, bu da üstüne tuz biber olmuştu. Marit’in memnun bir hali vardı. Orada, merdivenlerde oturmuş başlarına gelenle eğleniyor, sanki Adrian Löwensköld’ün ölümüne seviniyordu.

Malvina o ana kadar metanetini korumuştı; o gece Adrian’ın yere düştüğünü gördüğünde ne ağlamış ne bağırmıştı. Aklında tek bir düşünce vardı o da ona ve ötekilere yardım etmektir. Ama Marit’in bu kaba tavrı sonunda bütün gücünü kırdı, denetimini kaybetti ve birden bire göz yaşlarına boğuldu. Başını öne eğdi, alnını taş duvara yasladı, içini çeke çeke ağlamaya başladı.

Marit onu bir süre izledi. “Demek bu nedenle onunla bu kadar ilgileniyor!” diye geçirdi içinden. Sevdği genç için göz yaşı döken bu kederli kızı izlerken aniden kendi ruhunda da bir şeyler olduğunu sezdi. Birkaç saat önce, General’in Adrian’a görüldüğünü ve onu korkudan neredeyse öldürdüğünü öğrendiğinde, kendi kendine nihayet öğ alma zamanının geldiğini söylemişti. Yıllardır büyük bir acıyla bunu beklemişti. Yüzbaşı Löwensköld, cezasını çekmeden mezara girmişti. General’in hayaleti, kendisi yüzüğü o eve gönderdikten sonra Hedeby’de dolaşmaya başlamıştı. Bu zamana kadar da ailenin peşini bırakmamış, ama henüz istediğini elde edememişti.

Şimdi başlarına gelen bu felaket yüzünden yardım istemek için ona koşuyorlardı! Neden darağacında öldürölmüş o insanlara başvurmuyorlardı?

Bir kez daha “Gitmeyeceğim” dedi. O da öcünü böyle alıyordu işte. Bununla birlikte, başını duvara yaslamış ağlayan kıza baktıkça eski anıları bir bir zihninde canlanıyordu.

“Ben de bir zamanlar başımı duvara yaslayıp aynı böyle ağlamıştım, ve yanımda beni teselli edecek hiç kimse yoktu.”

Böyle düşünürken artık yaşlanmış kalbi aniden genç kızlık aşkıyla dolup sımsıcacık oldu. Buna çok şaşırdı, kendi kendine, “O zaman da tam böyle hissetmişim; birini sevmek böyle bir şey olmalı, çok güçlü, çok tatlı bir duygu,” dedi.

Paul Eliasson’un görüntüsü geldi aklına sonra; tıpkı o günlerdeki gibi genç, pırıl pırıl, mutlu ve yakışıklıydı zihninde beliren sevgili. Bakışı, sesi, duruşu, her şeyi bugünkü gibi gözünün önündeydi.

Onu her zaman sevdiğini, sevmekten hiç vazgeçmediğini biliyordu ama şimdi anlıyordu ki aradan geçen bunca yıl içindeki duyguları soğutmuştu. Şimdi birden bire o duygular tekrar kabarmış, ruhunu aydınlatmıştı! Ama içinde uyanan aşkla birlikte sevgilisinin trajik ölümünden sonra çektiği acılar da bir bir zihnine doluşmaya başladı.

Duvarın dibinde ağlayan Malvina’ya baktı bir kez daha. Evet, o da acı çekiyordu. Yılların küllendirdiği aşkının ateşini tam aklından silmişken şimdi yeniden hatırlamıştı, aynı acıları bir başkasının çekmesine gönlü razı olmayacaktı. Merdivenden kalkıp Malvina’nın yanına gitti.

“Hadi,” dedi kısaca, “Seninle geleceğim.”

Beraberce Hedeby’ye kadar yürüdüler. Marit yol boyunca hiç konuşmadı. Malvina, onun o sırada yüzüğü nasıl ortaya çıkaracağını düşünmekte olduğunu sonradan anlayacaktı.

Eve ön kapıdan girip birlikte hastanın odasına çıktılar. Hiçbir değişiklik yoktu. Adrian orada bembeyaz olmuş güzel yüzüyle ölü gibi yatıyor, Barones yanında oturuyor, sürekli oğluna bakıyordu. Marit yatağın başına gelince kafasını kaldırdı. Oğluna bakmakta olan bu kişiyi tanır tanımaz da dizlerinin üzerine çöküp yanağını kadının eteğine sürdü.

“Marit! Marit, yalvarırım Löwensköldlerin sana yaptığı kötülüğü unut ve oğluma yardım et!”

Köylü kadın bir adım geri çekildi, perişan anne dizleri üzerinde sürüklendi.

“General bize görünmeye başladığından beri neler çektiğimi bilemezsin. Bütün bu zaman boyunca büyük bir korkuyla bekledim durdum. Bir gün bütün öfkesini bizden çıkaracağını biliyordum.”

Marit hiç kımıldamıyordu. Gözlerini kapamış, kendini dinliyordu. Bayan Spaak, onun Barones’in çektiği acıları anlatmasından keyif aldığını anladı.

“Sana gelip tıpkı şimdiki gibi dizlerimin üzerinde Löwensköldleri affetmen için yalvarmayı hep istedim. Ama buna cesaret edemedim, bizi bağışlamanın imkansız olduğunu düşünüyordum.”

“Af dilemenizin bir yararı yok Barones Löwensköld. Sizi bağışlayamam.”

“Ama buna rağmen geldin!”

“Buraya bu genç hanımın hatırı için geldim, gelmem için o yalvardı.”

Bunu söyleyen Marit, yatağın öteki tarafına geçti. Elini hasta adamın göğsüne koydu, yarı kapalı gözlerinin üzerindeki kaşlarını çattı, dudaklarını büzdü ve birkaç kelime mırıldandı. Bu haliyle falcı kadınlara benziyordu.

“Yaşayacak, bundan eminim,” dedi, “ama buraya bu genç hanımın hatırı için geldiğimi sakın unutmayın.”

“Peki Marit,” dedi Barones, “bunu hiçbir zaman unutmayacağım.”

Bayan Spaak, hanımının bir şey daha söylemek istediğini ama sonra bundan vazgeçip dudaklarını ısırıldığını gördü.

“Şimdi izin verin de işime bakayım.”

“Ne isterseniz yapın Marit. Baron burada değil. Onu doktoru bulup getirmesi için gönderdim.”

Bayan Spaak, Marit Ivarsson’un genç Baron’u ayıltmak için bazı şeyler yapacağını zannediordu, oysa o hiç de beklediği şeyleri yapmadı. Marit, Adrian’ın halen giydiklerinin ve eskidiği için artık kullanmadıkları da dahil tüm giysilerinin bulunup getirilmesini istedi. Bedenine değmiş her şeyi, çorapları gömlekleri, yün eldivenleri ve bereleri, hepsini görmek istiyordu.

O günün kalanı Hedeby’de bu işe ayrıldı. Malvina, Marit’in falcılara özgü becerileri kullanan sıradan bir “bilge kadın” olduğunu düşünüyordu, yine de hiç gecikmeden dolaplarda, çekmecelerde, tavanarasındaki sandıklarda, hasta oğlanın giymiş olduğu ne var ne yok her şeyi toplamaya başladı. Adrian’ın en çok neleri giymeyi sevdiğini hatırlamaya çalışan kız kardeşleri de ona yardımcı oldular ve kısa sürede Marit’e götürecekleri bir sürü şey topladılar.

Marit gelen her şeyi mutfak masasının üzerine yaydı ve her birini dikkatle incelemeye başladı. Bir çift eski ayakka-bıyı ve küçük yün eldivenlerle bir gömleği bir kenara ayırdı. Bir yandan da alçak sesle, “Bir çift ayaklar için, bir çift eller için, bir tane beden için, bir tane de baş için,” diye mırıldanıyordu.

Sonra normal sesiyle “Baş için bir şey, sıcak tutan yumuşak bir şey lazım,” dedi.

Kahya bulduğu şapkalara ve bir miğfere işaret etti.

“Hayır, sıcak tutan yumuşak bir şey olmalı,” dedi Marit, “Baron Adrian’ın öteki çocuklar gibi bir beresi yok muydu?”

Malvina tam öyle bir şey bulamadığını söyleyecekti ki aşçı kadın onu durdurup “Eski yün beresini bu sabah rafın tepesinde bulmuştum, Bayan Spaak onu benden aldı,” dedi.

Bayan Spaak bunun üzerine, hayatının geri kalanında mutlu bir hatıra olarak hiç yanından ayırmamaya karar verdiği bereyi çıkarıp getirmek zorunda kaldı.

Marit bereyi eline alır almaz yine mırıldanmaya başladı. Ne var ki bu sefer ses tonu farklıydı, tıpkı halinden memnun bir kedinin mırıltılarını çıkarıyordu.

Bereyi uzun süre evirip çevirdi, mırıldanmasını sürdürdü ve nihayet, “Artık her şey tamam. Bütün bu şeyler General’in mezarına konulacak!” dedi.

Malvina bu sözler üzerine gerçekten çok şaşırdı.

“Siz, Baron’un, mezarın açılmasına ve bütün bu çöplüğün içine konulmasına izin vereceğini mi düşünüyorsunuz?”

Marit buna küçük bir gülümsemeyle yanıt verdi, ardından da kızı elinden tutup mutfaktakilere arkalarını vererek durabilecekleri bir pencerenin önüne sürükledi. Orada, yalnızca Malvina’nın görebileceği bir şekilde Adrian’ın beresindeki ponponun yünlerini ayırmaya koyuldu. Kadınların ağzından tek laf çıkmıyordu, Malvina’nın yüzü bembeyaz oldu, elleri tir tir titrerken sırtını tamamen ötekilere çevirdi.

Marit bütün giysileri bir bohçaya koyup bağladı ve Bayan Spaak’a verdi.

“Bana düşeni yerine getirdim,” dedi. “Şimdi sıra sizde, bunların mezara konulmasını sağlayın.”

Bunları söyledi ve çıkıp gitti.

* * *

Aynı gece saat ondan sonra Malvina Spaak, kilise avlusuna gitmek üzere evden ayrıldı. Marit'in yaptığı bohça elinde, hızlı hızlı yürüyordu. Taşındıklarını General'in mezarına nasıl koyacağına dair henüz hiçbir fikri yoktu.

Marit'in ayrılmasından hemen sonra, Baron Löwensköld doktorla birlikte eve gelmişti. Bayan Spaak, artık Adrian'ın başka bir şeye gerek kalmadan kendisine geleceğini umuyordu. Oysa doktor onu görür görmez yapabileceği bir şey olmadığını söyledi. Genç adamın yalnızca birkaç saati vardı.

İşte bunun üzerine Malvina, bohçayı kolunun altına alıp yola koyulmuştu. Baron Löwensköld'ün mezarın açılmasına ve Adrian'ın eski giysilerinin içine konulmasına ikna olmasına hiç ihtimal olmadığını biliyordu. Gerçi Baron'a bohçada aslında ne olduğunu söyleyebilse onun yüzüğü anında gerçek sahibine ileteneğinden emindi ama bunu yaparsa Marit Ivarsson'u ele vermiş olurdu. Yüzüğü Hedeby'ye sokanın Marit olduğundan hiç kuşkusu yoktu.

Adrian ona Marit'in beresini tamir ettiğini anlatmamış mıydı? Hayır, Baron'a gerçeği anlatması mümkün değildi.

Malvina'nın ilerde o gece neden hiç korkmadığını düşünecek kadar vakti olacaktı. Aklında yüzüğü tabuta koymaktan başka bir şey olmaksızın kilise avlusunun alçak duvarından sakince atlamış, doğrudan Löwensköld'ün mezarına gitmişti.

Mezar taşının üzerine oturup ellerini dua etmek için birleştirdi: "Eğer Tanrı bana şimdi yardım etmezse mezar bu yüzük için değil, arkasından daima gözyaşı dökeceğim biri için açılacak."

Böyle dua ederken mezar taşının kaidesinin üzerini kaplamış otların kıpırdadığını fark etti. Küçük bir kafa bir delikten çıkmış dışarı bakıyordu, Malvina hareket eder etmez de ortadan kayboldu. Kendisi de en az fare kadar korkmuştu. Ne var ki fare, aklına harika bir fikir getirdi. Doğruca ley-lak çalısına gidip upuzun kuru bir dal kopardı. Dalı fare deliğine soktu. Önce dikine ilerledi ve çok geçmeden bir engelle karşılaştı, derken sopayı biraz eğerek sokmayı denedi ve o zaman başardı. Sopanın bu kadar derine gidiyor olması hayret vericiydi, neredeyse dalın tamamı içeri girmişti. Derken dışarı çıktığı sopayı kolunun uzunluğuyla karşılaştırdı. Neredeyse doksan santim boyundaydı ve tamamı içeri girmişti. Yani tabuta ulaşabiliyordu!

Malvina'nın zihni hayatında hiç bu kadar açık olmamıştı, kendisi de oldukça sakindi. Demek fareler tabuta giden bir yol yapmışlardı, belki bir su yolu bulmuşlar, belki de taşlardan biri kırılıp düşmüştü.

Yere uzandı, toprağı biraz eşeledi ve gevşeyen yerden kolunu içeri soktu. Eli hiçbir engele takılmadı, ama bir duvara da değmedi, yani kolu kısa gelmişti! Tabuta erişemiyordu.

Sonra, aceleyle bohçayı çözdü, içinden çıkardığı bereyi sopanın ucuna takıp yavaş yavaş delikten içeri itmeye başladı. Yavaş ve dikkatli bir şekilde ilerliyordu. Sonra birden bire, neredeyse sopanın tamamı görünmez olduğunda, dal elinden fırladı ve delikten aşağı düşüp yok oldu.

Muhtemelen kendi ağırlığı yüzünden düşmüştü, ama o birinin dalı aniden elinden çekip aldığından emindi.

Evet, nihayet artık biraz korkmaya başladı. Bohçadaki diğer öteberiyi de delikten aşağı atmaya başladı, işi bitince kazdığı toprağı gerisin geri yerine koydu ve aceleyle oradan ayrıldı. Hedeby'ye kadar hiç duraklamadan bütün yolu koşarak gitti.

Eve vardığında Baron ile Barones merdivenlerdeydi. Onu görünce büyük bir heyecanla aşağı indiler.

“Nerelerdeydin?” diye sordular. “Burda seni bekliyorduk.”

“Yoksa Baron Adrian öldü mü?” diye sordu Malvina.

“Hayır, hayır ölmedi,” dedi Baron, “Ama sen önce bize nerede olduğunu söyle.”

Malvina nefessiz kalmış konuşamıyordu; ama onlara güçlkle de olsa Marit’in ona vermiş olduğu görevi ve fare deliği sayesinde hiç olmazsa Adrian’ın eşyalarından birini tabuta koymayı başardığını anlatabildi.

“Bu olağanüstü bir şey Bayan Spaak,” dedi Baron, “Çünkü Adrian gerçekten daha iyi. Biraz önce kendine geldi ve ilk söylediği şey, ‘General yüzüğüne nihayet kavuştu!’ oldu.”

“Kalbi gayet düzgün atıyor,” dedi Barones, “Ve seninle konuşmak istiyor. Hayatını senin kurtardığını söylüyor.”

Bayan Spaak’ın Adrian’ı tek başına görmesine izin verdiler. Adrian da onu görür görmez yatağında doğruldu ve kollarını ona doğru uzattı.

“Biliyorum, biliyorum!” diye bağırdı. “General’in, yüze senin sayende kavuştuğunu biliyorum!”

Malvina genç adamın kollarında hem ağlıyor hem gülüyordu. Adrian onu alnından öptü.

“Hayatımı kurtardığın için teşekkür ederim,” dedi. “Eğer sen olmasaydın ben şimdi ölmüşüm. Sana ne kadar teşekkür etsem az.”

Adrian’ın onu bu kadar büyük bir sevgiyle karşılamış olması, zavallı Malvina’nın farkında olmadan uzun bir süre onun kollarında kalmasına neden oldu, Adrian telaşla, “Üstelik sana şükran duyan yalnızca ben değilim, biri daha var,” diye ekledi.

Boynunda asılı duran bir madalyonu gösterdiğinde Bayan Spaak genç bir kıza ait küçük minyatürü gördü.

“Ailemin dışında bunu bilen tek insan sensin,” dedi. “Birkaç hafta içinde Hedeby’ye geldiğinde o benden çok daha iyi bir şekilde sana teşekkür edecektir.”

Kahya Malvina Spaak saygıyla eğilip güveni için Baron Adrian Löwensköld’e teşekkür etti. Ona, sevgilisi gelene kadar Hedeby’de kalamayacağını söylemeyi ne kadar isterdi, ama kendisine hakim olmalı, bunu yapmamalıydı. Ne yazık ki bu işe çok ihtiyacı vardı ve başkaca seçme hakkı yoktu!

